



ภาพพระราชทาน



ISSN 0125-0906

วารสาร ข้าราชการ

ปีที่ ๔๖ ฉบับที่ ๔ เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๔

ห้องสมุดสำนักงาน ก.พ.
LIBRARY OF THE OFFICE OF CSC



อาเศียรวาท

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

ROYAL LIBRARY OF THE OFFICE OF THE C.S.O.
๒๕๕๕

ฉลองชัยเฉลิมพระชนมพรรษา
ไทยท้อหวั่นไหวแห่งเอกราชศรี
สรรเสริญทูนเทิดเกล้าองค์ราชินี
ถวายชัยสดุดีศรีภูมิไทย
ขอถวายบังคมบรมนาถ
อยู่คู่ราชดลอุดรรัตนโกสินทร์สมัย
ขอพระองค์สุขเกษมเปรมฤทัย
ผองภพภักย์ปลาตสิ้นมียินยล
ด้วยระลึกกรณีย์ที่ประสิทธิ์
ไทยท้อทิวศลิศน้อมนำกุศล
ถวายเป็นพระพรชัยบาทยุคล
สิริขนิมมาลัยยังยืนนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ข้าราชการและลูกจ้างสำนักงาน ก.พ.
(เหมฉวี บรรเทา ประพันธ์)

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ

เนื่องในโอกาสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา ของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๔

วารสารข้าราชการ ขอนำท่านผู้อ่านสู่ความทันสมัยในความคิด “ผู้นำยุคใหม่ : ความรับผิดชอบ คุณธรรม และประสิทธิผล” โดย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ให้ความคิดใหม่ใน วิชาการบริหารจัดการสมัยใหม่ไว้หลายประการในที่ประชุมชมรม นักบริหารข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ วารสาร ข้าราชการเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการและผู้อ่านทุกท่าน

เรื่องใหม่ๆ ในภาคราชการที่ข้าราชการไม่ควรพลาด คือ “ทิศทางการปฏิรูปการศึกษา : อนาคตของคนไทย” ซึ่งปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ นายพนม พงษ์ไพบูลย์ ให้ความเห็นกับวารสารข้าราชการ โดยตรง

เรื่องใหม่อื่นๆ ก็มี “ศาลปกครอง” “รัฐธรรมนูญปัจจุบัน กับการส่งเสริมประสิทธิภาพของข้าราชการและระบบราชการ” “ชมรมข้าราชการอาวุโส : นิวฟอร์ชสู่การปฏิรูป” และคอลัมน์ประจำ ที่น่าสนใจ

นายบุญรอด สิงห์วัฒนาศิริ
บรรณาธิการ

เจ้าของ

สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

โทร. ๒๘๑-๙๔๔๔, ๒๘๑-๓๓๓๓ ต่อ ๑๑๓๔

ที่ปรึกษา

คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์

นายบุญปลุก ชายเกตุ

นายศุภรวิชต์ โชติกัญญาณ

นายสีมา สีมานันท์

นายเฉลิม ศรีผดุง

บรรณาธิการ

นายบุญรอด สิงห์วัฒนาศิริ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางฉันทิพย์ จำเต็มเผด็จศึก

กองบรรณาธิการ

น.ส.เอมอร อร่ามกุล

นายเอกศักดิ์ ตรีกรุณาสวัสดิ์

นางวันเพ็ญ นาคแจ้ง

น.ส.เยาวลักษณ์ กุลพานิช

นายสมพงษ์ เกษตรอำนาย

นายวรินทร์ สุขเจริญ

น.ส.อุทุมพร เลื่องลือเจริญกิจ

นายพรชัย มาสถิตย์

นางอลิสรา ม่วงเล็ก

น.ส.เหมวดี บรรเทา

ผู้จัดการสวัสดิการ

นายพันธุ์เรือง พันธุหงส์

พิมพ์ที่

บริษัท พันนา บรรจุกัมภ์ จำกัด

โทร. ๐-๒๒๓๖-๖๕๕๐-๘ แฟกซ์ ๐-๒๒๓๘-๑๐๗๔

วัตถุประสงค์การจัดทำ

๑. เพื่อเผยแพร่งานวิชาการและความเคลื่อนไหวทางด้านการบริหารงานบุคคล

๒. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ

๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

๔. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการ

ต้องการให้ข้อเสนอแนะ ตามปัญหา ระเบียบ ข้าราชการหรือส่งบทความแสดงความคิดเห็น

โปรดส่งไปที่

บรรณาธิการวารสารข้าราชการ

สำนักงาน ก.พ. ถ.พิษณุโลก เขตดุสิต

กท. ๑๐๓๐๐

สารบัญ

หน้า

บทความ

- ผู้นำภาคราชการ : ประสิทธิภาพและความรับผิดชอบ
พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ๑
- ศาลปกครอง
ดร.โกวิท ทอดกุล ๑๒
- รัฐธรรมนูญปัจจุบันกับการส่งเสริมประสิทธิภาพของ
ข้าราชการและระบบราชการ
ศาสตราจารย์ ดร.กรมพล ทองธรรมชาติ ๒๖
- ทิศทางการปฏิรูปการศึกษา : อนาคตของคนไทย
ดร.พนม ทนงใหญ่กุล ๓๓
- ชมรมข้าราชการอาวุโส : นิวฟอร์ชสู่การปฏิรูป
ดร.เทิ้ม กอมนี ๔๐
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการ
บ้านเมืองและสังคมที่ดี
ดร.ธีระวัฒน์ ปันนิทาภัย ๔๘
- ประยุกต์ธรรมจากนิทาน
ศาสตราจารย์พิเศษ เสฐียรพงษ์ วรรณปก ๕๒
- คอมมิชชั่น : คอร์รัปชัน : คุณธรรม : ศิลธรรม ใครได้ใครเสีย
วินัย กลิ่นสุวรรณ ๕๗

คอลัมน์ประจำ

- คุณค่าใหม่ของข้าราชการฯ ตอน
“การแก้ปัญหา”
สำนักงาน ก.พ. ๖๑
- มุม “เพื่อนบุคลากร”
ทป. ๖๔
- จากภาพสู่ข่าว
“โครงการชัยพฤษ์ ครั้งที่ ๙ ปี ๒๕๔๔”
วราวุธ เดวตาสัย ๖๗
- “โครงการถ่ายโอนกำลังคนเพื่อสนับสนุนมาตรการ
เสริมการพัฒนาชนบท และชุมชน (มพช.)”
เยาวลักษณ์ กุลพานิช
ชุตินา เกตศิริ ๗๐
- ท่อไอเสีย
เทอรโย ๗๒
- รู้ศัพท์รู้แสง
“โกรธิก” ๗๘
- อุทาหรณ์ก่อนทำผิด
เอกศักดิ์ ตรีกรุณาสวัสดิ์ ๘๐
- กฎ ระเบียบ และเรื่องที่น่ารู้
สงชัย เจษฎาวิชิต ๘๘
- อินไซด์ราชการ
“นวลทิพย์” ๙๙

ผู้นำภาคราชการ :

ประสิทธิผลและความรับผิดชอบ

พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร*

ผมมีความยินดีที่วันนี้ได้มาร่วมในงานประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ของชมรมนักบริหารข้าราชการพลเรือน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่อยากจะให้มาพูดเพื่อให้มีการตระหนักว่าประเทศไทยจะต้องมีการปรับตัวอย่างไร ผู้บริหารต้องประสานพลังกันอย่างไร การรวมตัวของท่านใน



วันนี้จะเป็นประโยชน์ที่จะนำผู้บริหารระดับสูงได้อยู่ใกล้ชิดกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์จากการทำงานและมีวิชาการผสมผสานกันได้บ้างก็จะนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นของบ้านเมือง

สิ่งหนึ่งที่จะขอยกคือ ทีเซอร์ ฟรานซิส เบคอน ได้กล่าวว่า

ถ้าเราอยากบรรลุความสำเร็จในสิ่งที่ไม่เคยสำเร็จมาก่อน

ต้องอย่าทำเหมือนสิ่งซึ่งเคยพยายามทำมาแล้ว

เพราะฉะนั้นต้องทำในแบบใหม่ ในความคิดใหม่ ในรูปแบบใหม่ ถึงจะมีโอกาสบรรลุความสำเร็จในสิ่งซึ่งไม่เคยสำเร็จมาก่อนได้ การมาพบปะพูดคุยกันนี้ เชื่อว่า แน่นนอนส่วนหนึ่งเราเป็นข้าราชการแล้วเราก็ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า วิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาทำให้เกิดการตื่นตัวในการที่จะกลับมาทบทวนเรื่องการบริหาร เรื่องการจัดองค์กร การจัดโครงสร้างของการบริหารใหม่ เพราะเรากำลังคิด

* ปาฐกถาพิเศษ ของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของชมรมนักบริหารข้าราชการพลเรือน วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔

ว่าที่ผ่านมา นั้น น่าจะเป็นสิ่งหนึ่งทีบอกให้เรารู้ว่าไม่สำเร็จ

มีคำพูดคำหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษว่า “*satisfactory under performance*” เป็นคำที่ไม่รู้จะแปลอย่างไร แต่มีความหมายในตัวดีเหลือเกิน สรุปแล้วคือว่าเราทำงานมีผลงานดีแต่ *under performance* มาโดยตลอด แล้วเราก็ตั้งเกณฑ์ความพึงพอใจไว้ที่ผลงานนั้นแล้วจนกลายเป็นสัญลักษณ์ไป แล้วก็ทำต่อเนืองมาเรื่อย ๆ จนผลสุดท้าย เราก็ค่อยชิน จนคิดว่าสัญลักษณ์นั้นถูกต้อง แต่ความจริงแล้ว เป็นสัญลักษณ์ของความพึงพอใจที่เป็น *under performance* ผมกำลังโยนคำเพื่อเอามาคิดกัน เพราะว่าหัวข้อที่ให้พูดคือ ผู้นำภาคราชการ : ประสิทธิภาพและความรับผิดชอบ เลยมีคำพูดหลัก ๒-๓ คำที่จะมาพูดคุยเพื่อว่าคำพูดหลักเหล่านี้ จะช่วยให้เกิดความคิดอะไรขึ้นมา

วันนี้มีช่องว่าง (gap) ตั้งแต่โลกจนถึงช่องว่างในประเทศและช่องว่างในองค์กร เป็นช่องว่างไปหมด ช่องว่างระดับโลกเรียกว่าช่องว่างสถาปัตยกรรมของโลก (gap of global architecture) เพราะฉะนั้นสถาปัตยกรรมของโลกทั้งหลายมีช่องว่างในตัวเอง ในภาครัฐมีช่องว่างระหว่างการเมือง ระหว่างภาคราชการ ระหว่างราชการกับประชาชน เพราะฉะนั้นสถาปัตยกรรมทั้งหลายต้องได้รับการทบทวน แล้วเรากำลังเข้าสู่โลกที่ความท้าทายเปลี่ยนอย่างสิ้นเชิงจากในอดีต สิ่งที่เราทำในอดีตนั้น เป็นสิ่งที่อยาก จะปลูกกระแสให้พวกเราได้ตระหนักว่าต้องทบทวน ต้องทบทวน แล้วก็ต้องทบทวน เหมือนกับว่า พอความรู้สึกหลวม จากที่เกาะไว้ที่เก่าแล้ว เราจัดใหม่ง่าย แต่ถ้าไม่หลวม ติดแน่นอยู่ ต้องแซะกว่าจะจัดใหม่ยาก กว่าจะทำสถาปัตยกรรมใหม่ๆ ยาก เพราะฉะนั้นต้องยึดหยุ่น ด้วยทัศนคติไม่ยึดติด ด้วยความตระหนักว่าสิ่งที่ทำมาในอดีตใช้ไม่ได้อีกแล้ว เหลือน้อยที่ยังใช้ได้ เพราะว่ามี ความท้าทายเกิดขึ้นใหม่ ๆ หลายเรื่องเหลือเกิน ความท้าทายหลายเรื่องที่เคยพูดไว้คือ

ความท้าทายประการที่ ๑ ความท้าทายที่เราต้องเข้าสู่สังคมที่เป็นฐานความรู้ เป็นสังคม ฐานความรู้ (knowledge based society) เศรษฐกิจจะต้องถูกสร้างให้เป็นเศรษฐกิจที่เป็นฐาน ความรู้ เพราะฉะนั้นความรู้จึงเป็นหัวใจของโลกข้างหน้า นั่นก็คือ ข้าราชการต้องพัฒนาตัวเอง เพราะ สังคมข้างหน้าต้องเป็นสังคมแห่งความรู้

ความท้าทายประการที่ ๒ คือ เมื่อก่อนความเชื่อมโยงของปัญหาไม่มีมากเหมือนปัจจุบัน วันนี้ความเชื่อมโยงของปัญหามีมาก เราคิดในทางลบ ที่เราเป็นคนส่งออกไปคือ การที่เรามีวิกฤตค่า เงินบาทครั้งที่แล้ว ส่งผลตามไปทั่วโลก เพราะความเชื่อมโยงของสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วความเชื่อมโยงของ วิกฤตตรงนั้นค่าเงินบาทลดไปหมด ความเชื่อมโยงของการแข่งขัน ความเชื่อมโยงของความท้าทาย เป็นเรื่องของระดับโลก ไม่ใช่เป็นเรื่องของแต่ละมิติของตัวเอง ไม่ใช่อีกแล้ว ความท้าทายในการที่

ต้องทำในสิ่งที่ไม่เหมือนคนอื่น ความท้าทายที่ต้องมีความคิดใหม่ๆ ความรู้ใหม่ๆ นวัตกรรมใหม่ๆ ที่ต้องเกิดขึ้นนั่นคือสิ่งที่ท่านทั้งหลายต้องพบ

ความท้าทายประการที่ ๓ คือ ความท้าทายในเรื่องของการสร้างศักยภาพของประเทศที่ต้องเร็ว เพราะว่าการแข่งขันทั้งหมดเปลี่ยนจากการแข่งขันเดิมๆ มาเป็นแข่งขันที่ความเร็ว เพราะฉะนั้นภาคราชการต้องเร็ว ไม่เร็วจะส่งผลต่อภาคเอกชนและภาคประชาชนซึ่งต้องเร็วเหมือนกัน

ความท้าทายประการที่ ๔ คือ ความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการรับบริการของประชาชน เมื่อก่อนการรับบริการของประชาชน ประชาชนอดทน นั่งรอ งอนง้อ แต่วันนี้ไม่ใช่ วันนี้ไปอีกแบบยังเป็นระบบประชาธิปไตย การสื่อสารโทรคมนาคมดีขึ้น การเปรียบเทียบเกิดขึ้น ความแตกต่างของบริการเกิดขึ้น ประชาชนอยากเลือกแต่สิ่งที่ดี

นี่คือความท้าทายทั้งหลายที่กำลังท้าทายท่าน

สิ่งที่เรากำลังพูดเรื่องผู้นำภาคราชการ ตรงนี้มีความหมายลึกซึ้ง คนจะเป็นผู้นำนั้น ไม่ใช่เป็นผู้นำเพราะกฎหมายให้เป็นผู้นำ คำว่าผู้นำนั้นมีความลึกซึ้ง บางทีไม่มีฐานะตามกฎหมาย แต่ก็ทำได้ดีเพราะความสามารถพิเศษ (charisma) เพราะว่าความสามารถพิเศษเป็นหัวใจสำคัญมากของการเป็นผู้นำ คนที่เป็นผู้นำในราชการนั้น แน่แน่นอนว่ามีสถานภาพตามกฎหมาย แต่ถ้าใครไม่สร้างความสามารถพิเศษ ไม่สร้างคุณลักษณะของผู้นำที่ดีขึ้นมาแล้วนั้น ท่านจะกลายเป็นผู้นำเพราะกฎหมายอนุญาตให้ท่านเป็นผู้นำเท่านั้น ความรัก ความศรัทธา ความร่วมมือในการที่จะเดินไปกับท่าน ร่วมหัวจมท้ายต่อความสำเร็จขององค์กรกับท่านจะน้อย ต้องยอมรับว่า ทั่วโลกวันนี้ประสิทธิภาพอยู่ที่คำว่า “ผู้นำ” เพราะผู้นำคือแทบทุกอย่างขององค์กร องค์กรใหม่ ผู้นำคือคนซึ่งกำหนดวัฒนธรรมองค์กรนั้น นั่นคือสถาปัตยกรรมที่สำคัญขององค์กรอย่างหนึ่ง และผู้นำที่เข้มแข็งถึงแม้ว่าองค์กรนั้นตั้งมานานแล้ว ยังสามารถเปลี่ยนวัฒนธรรมได้ วัฒนธรรมองค์กรเปรียบเสมือนเชื้อเพลิงที่หล่อเลี้ยงองค์กรนั้น ที่จุดประกายให้องค์กรนั้นเดินได้เข้มแข็ง เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมองค์กรสำคัญมาก วัฒนธรรมองค์กรมีทั้งดีก็ได้ไม่ดีก็ได้ อยู่ที่การเลือกวัฒนธรรมองค์กรที่ถูกต้อง เหมาะกับกาลเวลา บางองค์กรทำวัฒนธรรมไว้ดีมากเหลือเกิน แต่ไม่ยืดหยุ่น เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปแล้วเปลี่ยนไม่ได้ ตกโลกเลย ดังนั้นผู้นำต้องคิดตลอดเวลาว่า องค์กรคือสิ่งมีชีวิต ต้องรู้วิธีการปรับตัว เปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ที่เลี้ยงลูก ต้องเลี้ยงลูกไม่เหมือนกันในกาลเวลาแต่ละช่วง ตอนลูกเป็นทารกต้องเลี้ยงอย่างไร ตอนลูกหัดเดินแล้วต้องเลี้ยงอย่างไร ลูกเริ่มเข้าโรงเรียนเลี้ยงอย่างไร ลูกเป็นวัยรุ่นเลี้ยงอย่างไร ลูกจบแล้วแต่งงานแล้ว

เสี่ยงอย่างไร ถ้าเราพัฒนาไม่ได้เราคิดว่าจะเสี่ยงถูกเป็นทหารกตลกด แต่งงานแล้วยังเป็นทหารกอยู่
อย่างนี้มีปัญหา ต้องดูให้ดี นั่นคือการเปลี่ยนตัวเองตลอดเวลา ผู้นำจึงเป็นหัวใจสำคัญ

ระยะหลังๆ หนังสือที่ออกมาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำมีมาก เพราะผมเป็นคนที่ได้รับหนังสือประมาณ
เดือนละ ๘ เล่ม แต่ช่วงนี้อ่านได้ประมาณเดือนละ ๔ เล่ม ๘ เล่มที่ได้รับเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้นำ อย่าง
น้อย ๓ เล่ม เพราะว่าโลกข้างหน้า เป็นโลกของความไร้รูปแบบ (world of volatility) คือมีความ
เปลี่ยนแปลงสูงมาก เพราะฉะนั้นความเป็นผู้นำจึงเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ ก่อนที่จะไปดูเรื่อง
ประสิทธิภาพประสิทธิผล การสร้างความเป็นผู้นำ (build leadership) จะเป็นหัวใจสำคัญของ
องค์กรทุกองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแต่ละท่านที่ขึ้นมาในตำแหน่งผู้อำนวยการกอง อธิบดีทั้งหลาย
“ผู้นำ” คำนี้มีความหมายลึกซึ้งมากกว่า “ผู้นำ” ในอดีต “ผู้นำ” ในยุคนี้ต้องเป็นผู้นำของคนที่มีความรู้
มีการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองตลอดเวลา ถ้าท่านไม่รู้เท่าทันแล้วก็ไม่เรียนรู้ ไม่รู้ไม่เป็นไรแต่
พร้อมเรียนรู้ไปกับคนในองค์กร แล้วพร้อมนำองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตรงนั้นคือผู้นำ
ชั้นยอด นอกเหนือจากความสามารถพิเศษทั่วไป เช่น ต้องเป็นผู้เสียสละ ต้องไม่เอาเปรียบลูกน้อง
ไม่ขายตำแหน่งลูกน้อง เป็นต้น โลกยุคใหม่เป็นโลกแห่งความรู้ ผู้นำองค์กรจึงต้องรู้จักคำว่าเรียนรู้
เรียนมาน้อยไม่เป็นไร เรามีลูกน้องเป็นดอกเตอร์ต้องภูมิใจและใช้งานมากๆ ให้มาสอนเราบ้าง แล้ว
ต้องมีความสุขที่จะเรียน อย่าอายที่จะเรียนกับลูกน้อง เรียนเสร็จเอาความรู้ลูกน้องมาหมด เราเหนือ
ชั้นกว่า เพราะหนึ่งโดยตำแหน่งเราใหญ่กว่า สองประสบการณ์เรามากกว่า สามเราแก่กว่า ฉะนั้นเมื่อ
เราได้รับความรู้มาเราจะแก่กว่าทันที จึงควรที่จะเรียนรู้และให้องค์กรเรียนรู้ตลอด เราจึงจะเป็นผู้นำยุค
ใหม่ได้ดีที่สุด ผู้นำที่ดีต้องกล้าคิดกล้าทำ ต้องเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง (change leader) เพราะ
โลกเดี๋ยวนี้ต้องเปลี่ยนแปลง ถ้าผู้นำไม่เป็นผู้นำของความเปลี่ยนแปลง ก็จบ อย่างที่ เซอร์ ฟรานซิส เบคอน
กล่าวว่า

ถ้าเราไม่เป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง เราก็ต้องทำแบบเก่า เราจะไม่รู้จักคำว่า “ทำอย่างไร”
(how to) รู้จักอย่างเดียวคือ “ฉันด้วย” (me too) สิ่งที่ยากจะเห็นข้าราชการทั้งหลาย วันนี้ต้อง
เปลี่ยนมิติหมดเลย ท่านมีสติปัญญาดี มีความรู้ดี มีประสบการณ์ดี แต่ขาดความเป็นผู้นำ ขาด
ความกล้าในการริเริ่ม เพราะไปเกรงใจกันเอง เกรงใจศ คือมี ๒ แบบ แบบไทยๆ และแบบ
ข้าราชการไทยเข้าไปอีก นี่คือจุดอ่อนของการสร้างความเป็นผู้นำที่มีปัญหา รัฐบาลนี้จึงมาขอเชิญ
ชวนท่านว่าใครมีความเป็นผู้นำเท่าไรเอาออกมาให้หมด คือต้องกล้าในการแสดงความเป็นผู้นำ
ต้องกล้าเสนอวิสัยทัศน์ ต้องกล้าเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อยคือการเปลี่ยนองค์กรของ
ท่าน เปลี่ยนมิติในการคิดของคนในองค์กรให้ได้ เพราะเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในยุคต่อไป

ผมอยากปรับโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรมใหม่ แล้วเกิดการกระจายอำนาจ (delegation of power) อย่างแท้จริง ไม่ใช่กระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการกระจายอำนาจการบริหารที่มุ่งไปสู่การจัดองค์กรที่มีชั้นของการทำงานให้น้อยลง มอบอำนาจลงไประดับล่างให้มากที่สุด เพื่อให้การตัดสินใจนั้นเสร็จสิ้นเร็ว การบริการประชาชนเร็ว การแก้ปัญหาเร็วแต่ยังมีประสิทธิภาพ อย่างน้อยมากกว่าเดิม ถ้าเท่าเดิมถือว่ายังไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องมาสร้างสัญลักษณ์ของความพึงพอใจใหม่ โดยสร้างบนความคาดหวังใหม่ของสังคมที่มีต่อระบบราชการ เราจะใช้ความคาดหวังเก่าของสังคมที่มีต่อระบบราชการไม่ได้อีกแล้ว เมื่อเราจะใช้ความคาดหวังใหม่ที่มีต่อระบบราชการ เราต้องปรับโครงสร้างของระบบราชการให้เร็ว ซึ่งการปรับโครงสร้างของระบบราชการ อยากเห็นการทำงานในแนวตั้งและแนวนอนไปพร้อม ๆ กัน ถ้าไม่เช่นนั้น เราจะไม่สามารถทำงานในลักษณะของการเป็นองค์กรเครือข่ายได้ เราจะทำงานในลักษณะการแบ่งงานเป็นต่าง ๆ เป็นงานในโครงการคนนั้น แล้วยิ่งแบ่ง ยิ่งเป็นนิติบุคคล เรื่อย ๆ ก่อร่างเข้าหากัน มีเส้นลวดไฟฟ้าอยู่ข้างบน ถ้าข้ามมาแล้วจะช็อต เพราะฉะนั้นเราต้องทำให้สิ่งเหล่านี้ไม่มีกำแพงกันเลยระหว่างส่วนราชการ แต่ตอนเริ่มต้นใหม่ ต้องขลุ่ยขลุ่ยบ้าง ผิดถูกบ้าง ไม่ใช่จับขึ้นแต่ศาลรัฐธรรมนูญ คือการขลุ่ยขลุ่ยผิดถูกบ้างเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าจะรอให้สมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วค่อยทำ ก็รอพวกเรตายไปแล้วก่อน จึงรอไม่ได้ ขอให้เป็นที่ทางที่ถูกแล้วดีกว่าเดิม ทำเลย ขลุ่ยขลุ่ยอย่าร้อง อย่าโวย แล้วเราแต่งไปแก้ไประหว่างกระบวนการ แน่นนอนไม่มีอะไรสวยงาม อย่างที่เคยเล่าให้ฟัง ได้แอปเปิ้ลมาลูกหนึ่งดูสวยงามมาก หั่นแล้วใส่ในเครื่องปั่นพอกดปุ่มแล้ว จะดูและเสียงก็หนวกหู พอกระบวนการเสร็จออกมาเป็นน้ำแอปเปิ้ล สวย อร่อย เพราะฉะนั้น ระหว่างอยู่ในกระบวนการต้องขลุ่ยขลุ่ย ไม่สวยงาม ไม่เป็นไร ขอให้เรารู้ว่าเรากำลังทำลูกแอปเปิ้ลให้เป็นน้ำแอปเปิ้ล ถ้าเรารู้ เราเข้าใจมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน แล้วเราตั้งใจทำอย่างนี้เหมือนกันแล้ว ไม่เป็นไรระหว่างนั้นหนวกหูหน่อยก็ทนเอา เพราะเดี๋ยวจะเป็นน้ำแอปเปิ้ลแล้ว แต่ถ้าเราทอะไรไม่ได้มาถึงบอกว่าแอปเปิ้ลดี ๆ มาปล่อยให้ละได้อย่างไร คนประเภทนี้เป็นเผด็จการแบบฮิตเลอร์ ไม่เลียงแล้ว คนประเภทนี้ต้องให้ไปอยู่อีกที่หนึ่ง เพราะว่าอยู่ไปสังคมไม่พัฒนาเพราะหาเรื่องติคนทั้งวัน ต้องบอกว่าเอาผ้ามาปิดเครื่องปั่นได้ไหม เสียงจะได้เบาหน่อย อย่างนี้สร้างสรรค์ นี่คือจุดที่เราต้องเข้าใจตรงนี้ตรงกันแล้วเราจะเดินด้วยกัน วันนี้การปรับโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรมต้องอย่าปรับเพื่อพวกเราจะได้มีตำแหน่งปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้น หรือมีอธิบดีมากขึ้น ไม่ใช่ ตรงนั้นถ้าจะเพิ่มก็ให้เพิ่ม ถ้าไม่เพิ่มก็คือไม่เพิ่ม ต้องไปเป้าใหญ่ก่อนคือ ภารกิจของเราคืออะไร ถ้าเรารู้ภารกิจของเราคืออะไร ก็จะ สามารถจัดโครงสร้างเพื่อรองรับภารกิจนั้น ๆ ได้ จะเกิดอะไรเพิ่มขึ้นตามนั้นก็ไม่ใช่ไร ปลัดกระทรวงจะเพิ่ม อธิบดีจะเพิ่มไม่ใช่ไร หรือจะลดต้องไม่ใช่ไร แต่ไม่ใช่เอาโครงสร้างมานำเพราะว่าเนื่องจาก

มีคนซี ๘ หรือ ซี ๙ อยู่ ๒๙๕ คน เพราะฉะนั้นโครงสร้างต้องมีครบ ๒๙๕ คน เพื่อจะมีหัวตรงนี้นี้ให้ครบ ถ้าอย่างนั้นก็จบตั้งแต่วันแรก ต้องมองตั้งแต่ภารกิจคืออะไร จะมีโครงสร้างรองรับภารกิจอย่างไร แล้วค่อยใส่ตัวคนที่มีอยู่ลงไป เกินก็ไม่เป็นไร เหลือก็ไม่เป็นไร เราขาดได้เพิ่มเติมได้ เพราะฉะนั้นวันนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อายุเท่าผมหรือแก่กว่าผมเป็นต้นไป ต้องคิดถึงคนรุ่นต่อไปอย่างเดียว ต้องเลิกคิดถึงตัวเราได้แล้ว วันนี้มาถึงขนาดนี้ก็เหนือกว่าสังคมโดยเฉลี่ยมากแล้ว วันนี้ต้องคิดว่าวางอะไรเพื่อคนรุ่นหลัง นั่นคือสิ่งที่สำคัญ

ขอเล่าวิธีคิดของนายกาซุนเซ็นให้ฟัง ท่านเป็นคนที่ยังอยู่ในป่ามาตลอดชีวิต แล้วมาเป็นนายกรัฐมนตรี วิธีคิดของท่านปรับตลอดเวลา ล่าสุดที่พูดกันเรื่องการปักปันเขตแดน ผมบอกท่านว่าไทยกับมาเลเซียจะต้องยุติ กับลาวเรามีข้อตกลงว่า ๒๐๐๒ บนบกเสร็จ ๒๐๐๓ ในน้ำเสร็จ ดังนั้นในยุคของเรา ๒ คน การปักปันเขตแดนต้องยุติ ไม่ยุติไม่ได้ ท่านซุนเซ็นบอกว่ายุโรปเขามีหนังสือเดินทางเล่มเดียวไปไหนก็ได้ เดียวนี้เขาพูดถึงโลกไร้พรมแดน (borderless world) แล้ว พวกเราเสียเวลาเรื่องชายแดนชนิดเดียว ผมก็เลยนำไปเล่าให้ท่านต้นฉ่วยที่พม่าบอกว่าประเทศกำลังพัฒนาทะเลาะกันเรื่องชายแดนบางทีภูเขาลูกเดียวแย่งกันอยู่ได้ เอาปืนยิงกัน ชาวบ้านไม่รู้ดีกว่าแถงนี้ไม่มี ความสงบ รบกัน แย่งภูเขามาได้ลูกหนึ่งก็เอามาระเบิดหิน ไม่ใช่ ต้องดูลักษณะของไม่มีใครได้ไม่มีใครเสียก็จบ มารบกันทำไม มาช่วยกันแก้ปัญหาคือว่า อย่าให้ประเทศพัฒนาแล้วหัวเราะเราเขากำลังเป็นโลกไร้พรมแดนแล้ว อย่างท่านซุนเซ็นพูด ท่านต้นฉ่วยหัวเราะชอบใจเรื่องปัญหาชายแดนเลยง่ายวิธีคิด วิธีนำเสนอจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอีกอย่างหนึ่งของสไตลส์ผู้นำในยุคใหม่ ถ้านำเสนอผิด จบเลย อย่างที่ผมเคยเล่าให้ฟังในหนังสือ The Guru Guide เขาพูดถึง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สิ่งที่เป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ก็คือ การเป็นผู้นำในการเล่าเรื่อง (master of story teller) นั่นคือการนำเสนอต้องดีต้องเก่ง ไม่เช่นนั้นไม่สามารถสื่อวิสัยทัศน์ของตนเองให้กับคนในองค์กรได้รับรู้แล้วปฏิบัติตามได้ จะสื่อวิสัยทัศน์ตัวเองได้ต้องเป็นนักเล่าเรื่องที่ดี

วันนี้จึงต้องปรับวิธีคิด อย่าคิดแบบเก่า ถ้าไม่ทราบว่าจะปรับวิธีคิดอย่างไร ให้ไปอ่านหนังสือ “Rethinking the Future” ซึ่งเป็นการรวบรวมงานเขียนของนักมองอนาคตทั้งหลาย นำมาเรียบเรียงโดย Rowan Gibson ที่พูดถึงกระบวนการบริหารใหม่ (rethinking of management) ทบทวนการเป็นผู้นำใหม่ (rethinking of leadership) เรื่องการตลาด เรื่ององค์กร คิดใหม่หมด กลับหัววิธีคิดนิดเดียวทำให้เราเห็นว่า วิธีคิดใหม่ ต่างกันมาก นี่คือวิธีคิดที่เปลี่ยนไป อย่างที่ผมบอกกับทางพม่าเรื่องจุดผ่านแดน โดยถามเขาว่า เรา ๒ คนบริหารประเทศเพื่ออะไร เพื่อความผาสุกของประชาชนใช้ไหม

พวกที่ชายแดนติดกันเป็นญาติกันก็มีเป็นเพื่อนกันก็มีเขาไปมาหาสู่กัน อยู่ๆ เราก็บอกว่าให้ปิด ไม่ให้ผ่าน ก็ทุกข์กันหมด ไปทำให้ทุกข์ทำไม ปลอ่ยให้ไปมาหาสู่กัน ถ้าเราไปถึงไปบอกว่า ขอเปิดชายแดน แค่นี้เขาก็จะหาว่ามาถึงก็ขอโน่นขอนี่ ต้องหลักการอย่างเดียว เราต้องพูดด้วยหลักเหตุผลว่า เราไม่ได้ทำเพื่อเรา เราต่างคนอยากทำเพื่อประชาชน เหตุผลทุกอย่างเพื่อประชาชน เพราะฉะนั้นวิถีคิดการนำเสนอเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่ง

อยากให้ท่านทั้งหลายได้เตรียมตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านที่ต้องมาเป็นผู้ใหญ่ในหน่วยงานเดิมหรือหน่วยงานใหม่ก็แล้วแต่ในเดือนตุลาคมนี้ อยากให้ไปถึงแล้ว

ประการที่หนึ่ง ปรับวัฒนธรรมของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหาร ถ้าวัฒนธรรมของหน่วยงานนั้นดีอยู่แล้วก็ทำให้ดีขึ้นอีก ให้มีความอ่อนตัวคล่องตัว มีทิศทางที่รับกับสิ่งที่ประชาชนต้องการบริการเสียใหม่

ประการที่สอง ท่านต้องเข้าใจว่าภารกิจของประเทศได้เปลี่ยนไปแล้ว ภารกิจวันนี้สิ่งแรกที่เป็นหัวใจก็คือ การแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการบริหารที่มุ่งตรงไปที่ประชาชน การบริการการช่วยเหลือประชาชนจะเป็นหัวใจสำคัญของระบบราชการในยุคนี้ เพราะไม่เช่นนั้นประชาชนจะไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ ผมมองความยากจนถ้าเปรียบเสมือนประเทศไทยเป็นมนุษย์ ความยากจนคือเชื้อโรคตัวหนึ่ง ที่ทำให้ภูมิคุ้มกันเสื่อมลงจะเรียกว่า เอ็ดส์ หรือไม่ก็ตาม เพราะเอ็ดส์รักษาไม่ได้ ถ้าไม่ใช่เอ็ดส์รักษาได้ ก็คือเป็นโรคที่ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันลดลง เพราะฉะนั้นพร้อมที่จะติดเชื้อได้ทุกอย่าง เชื้อยาเสพติด เชื้อปัญหาอาชญากรรม เชื้อคนตกงานเชื้ออะไรต่างๆ จะเข้ามาเพราะความยากจน เชื้อของการที่ไม่สามารถปรับตัวเข้าไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge based economy) ได้ นี่คือเชื้อหมด เพราะความยากจนเป็นหลัก ถ้าเราแก้ความยากจนได้ เชื้อเหล่านี้ก็จะเบาบางและจะหายในที่สุด เพราะฉะนั้นความยากจนจึงเป็นสมุทัยของโรคที่สำคัญที่จะต้องรักษาก่อน ฉะนั้นท่านต้องปรับองค์กรของท่านเพื่อตอบสนองต่อภารกิจที่เปลี่ยนไปของภาคราชการ ข้อแรก เมื่อท่านเป็นผู้นำองค์กรท่านต้องเริ่มต้นไปวางวัฒนธรรมองค์กรของท่านให้เป็นวัฒนธรรมที่รู้จักคำว่าบริการ มีใจรักการบริการ (service minded) ข้อที่สอง ต้องไม่เป็นวัฒนธรรมที่ยึดติดไม่มีความยืดหยุ่น ผมขอรับรองบรรดานักกฎหมายทั้งหลาย นักกฎหมายที่ดีต้องเป็นนักกฎหมายที่ช่วยการบริหาร เป็นนักกฎหมายที่มีทัศนคติของความเป็นผู้ชนะ ไม่ใช่ทัศนคติของความเป็นผู้แพ้ ความเป็นผู้ชนะก็คือ เป็นผู้ที่มองเห็นทางออกในทุกปัญหา ความเป็นผู้แพ้ก็คือ การมองเป็นปัญหาในทุกๆ ทางออก นักกฎหมายที่ดีต้องหาทางออกให้การแก้ไขด้วยหลักบริหารเป็นไปด้วยความถูกต้องตามหลักกฎหมาย แต่ถ้านักกฎหมายที่มีทัศนคติเป็นผู้แพ้ก็จะบอกว่าตรงนี้ก็

ทำไมได้ตรงนั้นก็ทำไมได้จะนั้นอย่าทำดีกว่า ถ้าเช่นนั้นหน่วยงานนั้นสมควรยุบทิ้ง ถ้าคิดว่าต้องใช้นักกฎหมายประเภทนั้นแล้วก็ทำอะไรไม่ได้เลย

วันนี้ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับภารกิจที่ยิ่งใหญ่อย่างหนึ่งก็คือ การปรับระบบจัดซื้อจัดหา ให้มีความยืดหยุ่น ให้มีความอ่อนตัวสูงสุดเพื่อนำไปสู่การจัดซื้อทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-procurement) คือการจัดซื้อจัดหาโดยระบบอินเทอร์เน็ต และในอนาคตข้างหน้าแน่นอนว่า เราต้องเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-government) ซึ่งอยากจะเห็นท่านนักบริหารทั้งหลายอย่าไปกลัวคอมพิวเตอร์ เพราะเป็นสิ่งที่ใช้ง่ายมาก ถ้า ๙ ชั่วโมง มีคนนั่งสอนให้ท่าน ท่านสามารถทำ Web Page ได้เอง เพราะผมสอนเด็ก ป. ๔ มาแล้วและทำได้ ฉะนั้นท่านทำได้แน่นอน อย่าคิดว่ายาก ปัจจุบันเราจำเป็นต้องมีและต้องทำ เพราะผมจะนำอินเทอร์เน็ตไปติดตั้งทุกตำบล วันนี้ติดตั้งแล้ว ๕๐๐ กว่าตำบลด้วยเงินส่วนตัว และต่อไปต้องใช้เงินหลวงแล้ว ทดลองใช้ ๕๐๐ กว่าตำบล แต่ต้องทำทั้งหมด ๗,๐๐๐ ตำบล ในรัฐบาลนี้จะทำให้เสร็จซึ่งจะทำให้ทุกตำบลมีอินเทอร์เน็ต มีหอสมุดอยู่ในตำบลทุกตำบล ประชาชนจะเริ่มใช้อินเทอร์เน็ตเป็นและต่อไปจะค่อยๆ ขยายออกไป ต่อไปนี้การจะไปเสียภาษีก็ผ่านอินเทอร์เน็ต การไปขอทะเบียนบ้านก็อินเทอร์เน็ต ซึ่งจะง่ายขึ้น จะต้องทำอย่างนั้นเพื่อความรวดเร็ว เพราะถ้าต้องเข้าคิวแล้วเข้าไม่ทันกิน ทุกอย่างนั้นเพื่อความรวดเร็ว ถ้าเรามัวช้ออยู่ไม่ได้อีกแล้วแต่ต้องเร็วอย่างมั่นคง ฉะนั้น ต้องจัดระบบให้ดี มีระบบตรวจสอบและสร้างความสมดุลในตัวเองให้ดีเพื่อให้เร็วและไม่เสียหายแน่นอนว่าเราต้องค่อยๆ เร่งความเร็ว แต่ต้องเพิ่มความเร็วตลอดเวลา ถ้าไม่เพิ่มความเร็วก็ไม่สมบูรณ์ นี่คือนี่สิ่งที่เราต้องทำกัน

ความท้าทายที่ผมได้พูดไปแล้วข้างต้น ให้ท่านมองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องเผชิญ เราหนีไม่ได้ และเราต้องปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายนั้น และความท้าทายนั้นท่านต้องเอาไปบอกลูกหลานด้วย เพราะเขาต้องเตรียมตัว ถ้าคนไทยทั้งประเทศไม่เตรียมตัวต่อความท้าทายนั้น ผลสุดท้ายเราก็สู้เขาไม่ได้ แต่วันนี้พยายามจะสร้างฐานรากของประชาชนให้เข้มแข็งด้วยการไปวางพื้นฐานของประชาชนเมื่อฐานแรกแข็งแรงแล้วฐานบนไปได้เองโดยอัตโนมัติ ภาคราชการก็ต้องปรับพร้อมๆ กัน วันนี้ถ้าผมขับเคลื่อนภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคราชการพร้อมกัน ผมไม่หวังกำลังขับเคลื่อนพร้อมๆ กัน เพราะภาคการเมืองวันนี้ไม่น่าหวังเลย และในไม่ช้าอยากเห็นประเทศไทยมีแผน ๒๐ ปี ไม่ใช่แผน ๕ ปี ขนาดแผน ๕ ปียังทำกันไม่ทัน ถามว่าพอใจหรือยัง น่าจะมีเวลาทำได้ดีกว่านี้อีก แต่ก็ใช้ได้เบื้องต้นอยากเห็นแผน ๒๐ ปี ซึ่งจะเป็นได้ระบบการเมืองต้องนิ่งมาก ถ้าระบบการเมืองไม่นิ่งทำแผนระยะยาวไม่ได้ ถ้าทำแผนระยะยาวได้ จะเกิดการส่งสัญญาณที่ถูกต้อง ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยดีขึ้นแน่ สถาบันเพื่อการพัฒนาการจัดการนานาชาติ (INSTITUTE OF MANAGEMENT AND

DEVELOPMENT - IMD) ที่ให้คะแนนประเทศไทยอันดับ ๓๘ จาก ๔๙ ในภาครวมแต่ไปเจอแต่ละ
ข้อ วิทยาศาสตร์ ๔๙ จาก ๔๙, IT ๔๘ จาก ๔๙ พอเห็นอย่างนี้แล้ว ตกใจ แต่ไม่กลัว เพราะเชื่อว่า
อย่าง IT เราวางพื้นฐานไว้ สามารถขยับตัวได้เร็ว ส่วนวิทยาศาสตร์ยากกว่าแต่ก็ไม่หนักใจ เพราะมีจุด
ที่จะไปได้ ก็ต้องเร่งทำเราจะเร่งทำได้ แผนระยะยาวของประเทศต้องเกิด ภาคราชการจะได้สบายใจว่า
จะมีทิศทางที่ชัดเจน อยากจะขอรับรองทุกท่านว่าผมกล้าสั่ง ผมกล้ารับผิดชอบ ท่านเองต้องเป็นคนซึ่งกล้า
เปลี่ยนแปลง ถ้าท่านไม่กล้าเปลี่ยนแปลงก็ไม่รู้จะทำอย่างไรเพราะกลไกทั้งหมดอยู่ในมือพวกท่าน

จะเล่าความอึดอัดเรื่องหนึ่งตอนที่ผมตั้งงบประมาณ เป็นครั้งแรกที่ตั้งงบแขวนไว้ตรงกลาง
๕๘,๐๐๐ ล้านบาท ไม่เคยมีและไม่เหมือนในอดีต แน่นอน ถามว่าทำไมตั้งไว้แบบนี้ เพราะว่า
ต้องการสำรองไว้เวลามีความจำเป็นในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ส่วน ๘,๐๐๐ กว่าล้าน
เป็นงบกลางปกติ ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ต้องใช้ จำเป็นก็ใช้ ผมไม่ได้ตั้งงบประมาณแบบเก่า มีเท่าไรใช้
ให้หมด ไม่ใช่สูตรผม สูตรของผมไม่จำเป็นอย่าใช้ จำเป็นก็ใช้เพราะเป็นงบประมาณขาดดุล ถ้าใช้ก็
คือหนี้ ไม่ใช่ก็ไม่ต้องสร้างหนี้ ก็แค่นั้นเอง ถ้าไม่ตั้งไว้ได้ไหม ถ้าไม่ตั้งไว้ ก็ใช้ไม่ได้ ต้องตั้งไว้ถึงใช้ได้
ก็ต้องตั้งไว้ ถามว่าทำไมไม่บอกว่า ๕๐,๐๐๐ ล้านบาทจะไปทำอะไร ถ้าบอกแล้วก็ต้องไปทำ แล้ววันนี้
เราแน่ใจหรือยังว่าทำแล้วถูกต้อง เช่น บอกว่าเอาไปสร้างถนน ผมบอกว่าพอกันทีสำหรับการสร้างวัดดู
เพราะมีวัดดูโผล่ขึ้นมาเต็มไปหมด แต่ชีวิตคนดูไปหมดแล้ว ต้องสร้างชีวิตคนก่อน สร้างวัดดูเท่าที่
จำเป็นเท่าที่เศรษฐกิจต้องการ วันนี้สิ่งที่ผมอึดอัดคือ กลไกภาครัฐ อึด ซ้ำ ไม่คล่องตัว เพราะอะไร

ข้อที่หนึ่ง งบประมาณปัจจุบันนี้ แค่การกระจายการใช้งบประมาณก็ช้ากว่าที่ควรจะเป็น แค่มติ
มติคณะรัฐมนตรีให้ใช้ของที่ผลิตในประเทศเท่านั้น ศรีธนะญชัยเกิดเป็นแถว ไม่กล้าซื้อ ประกาศประกวด
ราคาเรียบริ่อย เขาเตรียมของมาขายเรียบริ่อยเป็นของนำเข้า ไม่เซ็นสัญญาตื้อ ๆ ความจริงอะไรที่แล้ว
ไปแล้วก็ให้แล้วไป เพียงแต่ขอให้พยายามช่วยสินค้าในประเทศเพื่อประหยัดเงินตรา ผมเลยต้อง
ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีอธิบายความให้ชัดเพื่อศรีธนะญชัยจะได้สบายใจ แล้วถ้าผมจะนำ ๕๐,๐๐๐
ล้านบาทแล้วใส่เข้าไปในกลไกราชการ ไม่ได้ผลผมเลยต้องใช้ทางลัด เพราะต้องการให้เงินถึงประชาชน
เพราะถ้าถึงประชาชนช้า การกระตุ้นเศรษฐกิจไม่มีความหมาย และถ้าถึงประชาชนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย
ยิ่งไปกันใหญ่อย่างมियाฮาวา เพราะฉะนั้นผมเลยทำให้ถึงมือประชาชนโดยการตั้งกองทุนหมู่บ้าน
เพราะจะถึงมือประชาชนโดยตรง วันนี้ขอให้เงินตรงไหนก็ได้ถึงมือประชาชน รับรองเศรษฐกิจฟื้น แต่
วันนี้เงินเหมือนน้ำไปท่วมระบบธนาคาร ไปท่วมภาครัฐแต่ภาคประชาชนแห้งเหือด วิธีต่อท่อสำคัญที่สุด
แต่ท่อตันในระบบราชการ ฉะนั้นหลังจากผมมาคุยกับท่านวันนี้ ท่านต้องไปคุยกันต่อเพื่อให้ท่อไม่ตัน
เพื่อให้การทำงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ก็คือ ท่านต้องคิดที่สร้างสรรค์ ต้องกล้าคิด

กล้าทำ กล้านำ ถ้าไม่กล้า คำว่าประสิทธิภาพประสิทธิผลไม่มี แล้วต้องจำไว้อย่างหนึ่งว่าการมอบหมายงานเป็นหัวใจสำคัญ

ปัญหาของระบบราชการ ก็คือ ความไม่สามารถในการมอบหมายงาน หรือไม่พยายามหรือไม่ต้องการมอบหมายงาน ผมเรียนว่ายิ่งท่านมอบหมายมากเท่าไร ท่านยิ่งมีอำนาจมากเท่านั้น เพราะท่านคุมเกมอยู่ ผมมอบอำนาจมาก กระจายอำนาจให้รัฐมนตรีช่วย และกำลังกระจายต่อไปให้ปลัดกระทรวงด้วย เพราะผมต้องการคุณนโยบาย คุณทิศทางเป็นหลัก คุณประสิทธิภาพ อำนาจอยู่ตรงนี้ไม่ใช่อยู่ตรงที่เซ็นแฟ้ม ไม่มีแฟ้มเท่าไรยิ่งมีอำนาจมากเท่านั้น การที่คนไม่ยอมมีอำนาจจะมีอำนาจ คนอยากมีอำนาจจะไม่มีอำนาจ โลกสมัยใหม่มีวิธีคิดเป็นอย่างนี้ ยิ่งใจกว้างยิ่งได้รับ ยิ่งใจแคบยิ่งไม่ได้รับ เพราะฉะนั้นกระจายอำนาจไปเลย บางอย่างผมยังต้องขอแก้กฎหมายเพื่อให้ผมกระจายอำนาจได้อีก เพราะเมื่อกระจายอำนาจไปแล้วท่านจะมีความคิดในการวางยุทธศาสตร์ องค์กรจะต้องเดินตามท่าน

ข้อที่สองที่ท่านต้องคิดต้องทำ ถ้าท่านทำตรงนี้ได้ ท่านจะมีบารมี ท่านต้องมอบอำนาจแต่ท่านต้องมีความรับผิดชอบอยู่ ไม่ใช่มอบอำนาจแล้วฉันไม่เกี่ยว อย่างนี้ไม่มีความเป็นผู้นำ ผมมอบอำนาจแล้วผมรับผิดชอบต่อความสำเร็จและความผิดพลาดนั้น ๆ ความรับผิดชอบนี้ต่างกับที่ประธานาธิบดีทรูแมนพูด ท่านบอกว่าการที่ไปช่วยเหลือผู้กระทำผิดขณะกำลังทำความผิด เขาเรียกว่าผู้สมรู้ร่วมคิด การที่ไปช่วยเหลือผู้กระทำผิดหลังจากที่ทำความผิดเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาเรียกว่า ทนายความ เพราะฉะนั้น ผู้บริหารจะต้องไม่ใช่ผู้สมรู้ร่วมคิดและเป็นทนายความ (accomplice and lawyer) ในตัวคนเดียวกัน คือไปร่วมกันโกงกับลูกน้องแล้วมาปกป้องลูกน้อง ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับการมอบอำนาจ (delegation of power) การมอบอำนาจแต่ยังคงความรับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวอย่างนี้เป็นผู้นำ จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้ตระหนักถึงความเป็นผู้ว่าของผู้บริหารส่วนราชการ ซึ่งผมภูมิใจในข้าราชการไทย เพราะว่าได้สัมผัสชีวิตราชการมา ๑๐ กว่าปี ทราบว่าข้าราชการมีความรู้ มีวินัย แต่สิ่งที่เป็นจุดอ่อนของข้าราชการคือระบบและประเพณีที่ผิด ๆ ในอดีต ซึ่งจะต้องเปลี่ยน และท่านต้องใจกว้าง ความเห็นที่แตกต่างจะสมบูรณ์ถ้าสร้างสรรค์ แต่ไม่ใช่ไม่เห็นด้วยอย่างไม่สร้างสรรค์ ผมยินดีที่จะได้รับความคิดเห็นที่แตกต่างเพราะจะได้รอบคอบขึ้นแต่แน่นอนผู้นำคือผู้ที่จะต้องตัดสินใจ ความเห็นที่แตกต่างหลากหลายมาต้องตัดสินใจแต่ตัดสินใจบนพื้นฐานที่รู้จักจริงและรู้เพียงพอบนพื้นฐานแห่งการเข้าไปสู่ภารกิจที่ตนเองทำให้สำเร็จ

สรุปคือผมอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการไทย เพื่อจะได้ขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน วันนี้อำนาจเมืองเคลื่อนไปมากแล้ว การเมืองได้กลับมาใช้บทบาทที่ถูกต้องของการเมืองแล้ว เมื่อ

ก่อนนี้การเมืองได้ใช้บทบาทที่ไม่ถูกต้องของการเมือง แต่ให้ข้าราชการไปใช้บทบาทของการเมืองแทน ในอดีตการกำหนดทิศทางและนโยบายเป็นเรื่องของภาคราชการ แต่ปัจจุบันฝ่ายการเมืองเป็นผู้กำหนด นโยบาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แล้วข้าราชการมาร่วมกันปฏิบัติให้นโยบายนั้นเป็นผล เมื่อเป็นเช่นนี้ การ ขับเคลื่อนภาคการเมืองเริ่มขึ้นแล้ว ภาคเอกชนตื่นตัวแล้ว ภาคราชการตื่นตัวเหมือนกันแต่ยังไม่เต็มที่ เชื่อว่าคุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ ได้พยายามปลุกเร้า แต่ยังไม่ค่อยเดินเท่าที่ควร เราต้องปลุกเร้าให้ เดินมากกว่านี้ ผมจะพยายามทำให้ระบบการมอบอำนาจหน้าที่ให้เบ็ดเสร็จในระดับพื้นที่ให้มากที่สุด อยากเห็นผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่คล้าย ๆ เป็นอธิบดีจังหวัด คือทางระนาบ อธิบดีจังหวัดทำเบ็ดเสร็จ มีอำนาจอยู่ในพื้นที่หมด แต่อธิบดีกรม อธิบดีส่วนกลาง ทำหน้าที่ทางแนวตั้ง ความเชี่ยวชาญ ความรู้ ความชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ แต่ความเชื่อมโยงของปัญหาที่มองในองค์กรรวมกันนั้น ให้แต่ละจังหวัดจัดการกันเอง ตัดสินใจกันเองทำกันเองให้ได้ ซึ่งต้องได้เบ็ดเสร็จขนาดนั้น แล้วความคล่องตัวจะเกิดขึ้น ประชาชน ไม่ต้องวิ่งเข้ากรุงเทพฯ แล้วการกระจายอำนาจ การกระจายความเจริญสู่จังหวัดจะเกิดขึ้นจริงเพราะ โครงสร้างของราชการต้องปรับ แม้กระทั่งตำรวจซึ่งผมจะประชุมเชิงปฏิบัติการ พรุ่งนี้ผมจะนำเข้าไปสู่ การกระจายอำนาจเหมือนกับมีหลายกรมไปอยู่ในพื้นที่ แล้วเบ็ดเสร็จอยู่ตรงนั้น ผู้บัญชาการตำรวจ แห่งชาติไม่ต้องไปล้วงลูก แล้วผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจะรอดด้วย ถ้าไม่เช่นนั้นจะอยู่ไม่ครบ เกษียณทุกที เพราะไปหวงอำนาจไว้เลยเกษียณก่อนกำหนด ถ้าหวงอำนาจการเมืองแทรก ถ้าไม่หวง อำนาจการเมืองแทรกไม่ถนัด นี่คือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาทุก ๆ ด้าน การเมืองยุคนี้ไม่ปรารถนาให้เห็น อย่างนั้น และขณะเดียวกันประชาชนไม่ปรารถนาที่จะให้มีการรวมศูนย์อำนาจจนมากเกินไป ดังนั้น การกระจายอำนาจการบริหารจัดการจึงเป็นหัวใจของความสำเร็จทั้งหมด หวังว่าเราจะช่วยกันคิดเพื่อ การปรับโครงสร้างระบบราชการครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศครั้งนี้ จะได้เป็นการวางรากฐานของอนาคต

ภารกิจของผมในการเข้าสู่การเมืองมีไม่กี่ประการ ประการแรก คือ การแก้ปัญหาความยากจน ประการที่สอง คือ การวางระบบการบริหารจัดการในทุก ๆ ส่วนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมแห่งความรู้เพื่อคนรุ่นหลัง เป็นภารกิจที่ผมต้องทำให้ได้ เมื่อผมทำภารกิจ นี้ได้เรียบร้อยแล้วก็ไม่มีอะไรที่ผมจะต้องทำต่อ ใครก็ทำได้ แต่ภารกิจนี้เป็นภารกิจที่หนักและ ยากต้องอาศัยความมุ่งมั่น และที่สำคัญต้องสามารถชักชวนให้คนมาร่วมให้มากที่สุดและต้องมาร่วม ด้วยความเข้าใจ และต้องคิดอย่างเดียวว่าไม่ได้ทำเพื่อผมแต่ขอให้ทำเพื่อลูกหลาน เพราะผมวิตกว่า ลูกหลานเราโตขึ้นมาจะมีอะไรไปสู้เขา ถ้าเราทำกันไปเรื่อย ๆ อย่างวันนี้ ไม่มีอะไรจะสู้จริงๆ ไม่มีอะไร เหลือ ที่เกินดุลเพราะลดค่าเงินบาทอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการแข่งขันที่หายไปก็กลับขึ้นมาใหม่ หรือว่าเราจะลดค่าเงินบาทไปอีกหลาย ๆ รอบเพื่อรอด นั่นคือสิ่งที่ไม่อยากเห็น ฉะนั้นต้องวางระบบใหม่ นั่นคือสิ่งที่ต้องทำ และต้องอาศัยความช่วยเหลือจากท่าน □



ศาลปกครอง

ดร. โกสิน พลกุล*

คำว่า “ศาล” นั้นในประเทศไทยปัจจุบันนี้มีอยู่ ๔ ศาล คือ ๑) ศาลรัฐธรรมนูญ ๒) ศาลยุติธรรม ๓) ศาลปกครอง ๔) ศาลทหาร

ศาลรัฐธรรมนูญกับศาลทหารนั้นเป็นศาลที่มีลักษณะพิเศษและมีอำนาจเฉพาะเรื่อง เช่น ศาลรัฐธรรมนูญก็จะมีอำนาจที่สำคัญที่สุด คือการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และอำนาจอื่นๆ ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ศาลทหารก็จะมีอำนาจตัดสินคดีเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘

* รองประธานศาลปกครองสูงสุด

ส่วนศาลยุติธรรมกับศาลปกครองนั้นถือเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไป กล่าวคือ ศาลยุติธรรมจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวง เช่น คดีแพ่ง คดีอาญา คดีแรงงาน คดีภาษีอากร ฯลฯ ส่วนศาลปกครองก็จะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองซึ่งโดยทั่วไปได้แก่คดีที่เกิดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น การแบ่งแยกคดีในลักษณะทั่วไปออกเป็น ๒ ส่วนคือ คดีแพ่ง คดีอาญา ฯลฯ ให้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม คดีปกครองให้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง จึงทำให้ประเทศไทยเรามีระบบศาลที่เรียกว่า “ศาลคู่” อันต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นระบบ “ศาลเดี่ยว” ก่อนที่จะมีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๘ และรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๔๐ (ฉบับปัจจุบัน) ซึ่งวางระบบ “ศาลคู่” ขึ้น

“ศาลปกครอง” มีขึ้นเพื่อเป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจของทางราชการ เพื่อคุ้มครองปกป้องสิทธิของประชาชน และเพื่อสร้างบรรทัดฐานที่ถูกต้องในการปฏิบัติราชการ ด้วยการทำหน้าที่พิจารณาพิพากษา “คดีปกครอง” ซึ่งเป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชนกรณีหนึ่ง และข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันอีกกรณีหนึ่ง อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานหรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ทำไมจึงต้องมีศาลปกครอง

ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไปนั้น จะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่เป็นประจำ ซึ่งจะมีทั้งกรณีที่ประชาชนพึงพอใจการดำเนินงานของทางราชการกับกรณีที่ประชาชนรู้สึกว่าคุณไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมหรือได้รับการปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือไม่ได้ได้รับความสะดวกรวดเร็วอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายจนเป็นข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนกับทางราชการขึ้น ข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการตัดสินชี้ขาดโดยผู้ที่มีความเป็นกลาง มีความรู้ความเชี่ยวชาญในหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินและเป็นที่เชื่อถือของทุกฝ่าย องค์กรที่จะทำหน้าที่นี้ก็คือ “ศาลปกครอง” นั่นเอง

นอกจากนั้น เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งในการมีศาลปกครองก็เพราะว่า การดำเนินคดีปกครองและหลักกฎหมายที่ใช้ในการตัดสินคดีปกครองจำต้องมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ ในการดำเนินคดีทั่ว ๆ ไป (คดีแพ่งและคดีอาญา) คู่ความมีหน้าที่ต้องแสวงหาและนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตน ศาลในคดีทั่ว ๆ ไปจึงมีหน้าที่กำกับควบคุมให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาและการเสนอพยานหลักฐานของคู่ความเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดและรับฟังพยานหลักฐานที่แต่ละฝ่ายเสนอ แล้ววินิจฉัยไปตามข้อเท็จจริงนั้น ๆ ซึ่งเรียกว่า “ระบบกล่าวหา” แต่ในคดีปกครอง นิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะมาจากการออกกฎเกณฑ์หรือการออกคำสั่ง ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่ายปกครองดำเนินการได้เองฝ่ายเดียว มิใช่ตั้งอยู่บนหลักความ

เท่าเทียมกัน เช่นการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามกฎหมายเอกชน ทั้งยังทำเป็นเอกสารหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเกือบทั้งหมดจะอยู่ในความครอบครองของฝ่ายราชการ จึงเป็นการยากที่เอกชนจะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ยืนยันข้อกล่าวอ้างของตน ดังนั้น การถือหลักในการค้นหาข้อเท็จจริงอย่างเคร่งครัดว่าเป็นหน้าที่ของคู่กรณีที่จะต้องพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตนเช่นในคดีทั่วๆ ไป ย่อมอาจเกิดความไม่เป็นธรรมในการต่อสู้คดีได้ ด้วยเหตุนี้ ในคดีปกครอง ศาลจึงมีหน้าที่มากกว่าการรับฟังข้อเท็จจริงตามที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายกล่าวอ้าง โดยจะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบแสวงหาข้อเท็จจริงและการดำเนินกระบวนการพิจารณา เช่น การกำหนดระยะเวลาให้คู่กรณีต้องชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐาน การซักถามคู่กรณีหรือพยาน เป็นต้น ซึ่งเรียกว่า “ระบบไต่สวน” วัตถุประสงค์ที่สำคัญของหลักกฎหมายปกครองที่จะนำมาใช้ปรับแก้คดีคือ การสร้างดุลยภาพระหว่างประโยชน์ส่วนรวมกับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของเอกชน

จึงเห็นได้ว่าตั้งแต่เกิดจนตาย เราอาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับศาลปกครองได้ตลอดเวลา เช่น เมื่อเรามีบุตรที่เพิ่งคลอดออกมา กฎหมายกำหนดว่าต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันเกิด เราก็มีหน้าที่ต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อออกสูติบัตร (ใบเกิด) หากนายทะเบียนปฏิเสธไม่ออกสูติบัตรให้ โดยอ้างว่าเราไม่ใช่คนไทยหรือยื่นเรื่องไปตั้งนานแล้วก็ยังไม่ยอมออกสูติบัตรให้สักที หรือเมื่อลูกโตขึ้นจะเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐซึ่งลูกของเรามีสิทธิ แต่ครูใหญ่ไม่ให้เข้าเรียนโดยไม่ให้เหตุผลใดๆ อย่างนี้ก็เข้าข่ายที่จะเป็นคดีปกครองแล้ว

กว่าจะมาเป็นศาลปกครองในวันนี้

จุดเริ่มต้นของศาลปกครองนั้นเริ่มจากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราพระราชบัญญัติเคาน์ซิลออฟสเตตคือที่ปลุ่กษาราชการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๑๗ เพื่อจัดตั้งคณะที่ปรึกษาาราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นที่ปรึกษาในการบริหารราชการแผ่นดิน และในการร่างกฎหมาย กับเป็นผู้พิจารณาเรื่องที่ราษฎรได้รับความเดือดร้อน “สถาบันที่ปรึกษาาราชการแผ่นดิน” นี้เป็นรูปแบบของสถาบันที่เรียกว่าสภาแห่งรัฐ (Conseil d'Etat หรือ Council of State) ของประเทศฝรั่งเศส และประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายในภาคพื้นยุโรป แต่เนื่องจากข้าราชการไทยในสมัยนั้นยังไม่มีความรู้และความเข้าใจในหน้าที่และวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงของ “สถาบันที่ปรึกษาาราชการแผ่นดิน” การดำเนินงานของคณะที่ปรึกษาาราชการแผ่นดินจึงไม่เป็นไปตามพระราชประสงค์ ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนมาใช้วิธีทำงานด้วยพระองค์เอง เมื่อทรงเห็นว่ามีข้อบกพร่องอย่างไรก็จะมีพระราชหัตถเลขาและพระราชดำริไปยังเสนาบดีโดยตรง ต่อมาใน ร.ศ. ๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๗) ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเคาน์ซิลออฟสเตต จ.ศ. ๑๒๓๖ (พ.ศ. ๒๔๑๗) และตราพระราชบัญญัติรัฐมนตรีสภา ร.ศ. ๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๗) ขึ้น อย่างไรก็ตาม คณะที่ปรึกษาาราชการแผ่นดินก็ได้สร้างผลงานสำคัญๆ ไว้หลายเรื่อง เช่น การเลิกทาส จึงอาจกล่าวได้ว่าการวางรากฐานของศาลปกครองในประเทศไทยได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๑๗ ในรูปแบบของ “สถาบันที่ปรึกษา

ราชการแผ่นดิน”

ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลในขณะนั้นโดยดำริของท่านปรีดี (นายปรีดี พนมยงค์) ซึ่งเป็นคนไทยคนแรกที่จบการศึกษาวิชากฎหมาย นิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (Docteur en Droit) จากประเทศฝรั่งเศส และเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีศาลปกครองแยกจากศาลยุติธรรมประสงค์จะให้มีการจัดองค์กรที่มีหน้าที่เป็นทั้งที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาลและเป็นองค์กรชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนตามรูปแบบของ “สถาบันที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน” ในสมัยรัชกาลที่ ๕ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช ๒๔๗๖ กำหนดให้มี “คณะกรรมการกฤษฎีกา” มีอำนาจหน้าที่และโครงสร้างทำนองเดียวกับสภาแห่งรัฐ (Conseil d'Etat) ของประเทศฝรั่งเศส แต่หน้าที่ในการพิจารณาคดีปกครองนั้นจะต้องมีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดว่าอะไรเป็นคดีปกครองและกำหนดวิธีพิจารณาคดีก่อน ซึ่งในส่วนของ การเตรียมการร่างกฎหมายเพื่อให้ “คณะกรรมการกฤษฎีกา” เป็นศาลปกครองนั้น ได้มีการร่างกฎหมายเสร็จตั้งแต่วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ แต่ก็ได้มีการตรากฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นก็ได้มีความพยายามในการตรากฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและการจัดตั้งศาลปกครองอยู่หลายครั้ง แต่ก็ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้

แม้แนวคิดของท่านปรีดีที่ต้องการจัดตั้งศาลปกครองแยกออกจากศาลยุติธรรมที่เรียกว่าระบบ “ศาลคู่” ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ ก็ตาม แต่ต่อมาก็ได้รับการยอมรับโดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติให้มีศาลปกครองขึ้น และได้มีการตราพระราชบัญญัติ ๕ ฉบับ เพื่อรองรับการจัดตั้งศาลปกครอง คือ พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ (พระราชบัญญัติ ๒ ฉบับหลังได้ถูกยกเลิกและประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับใหม่โดยมิได้บัญญัติเรื่องศาลปกครองไว้)

ต่อมาแทนที่จะดำเนินการออกกฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการกฤษฎีกาทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครองตามเจตนารมณ์ตั้งแต่เริ่มแรก ได้มีการตราพระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๙๒ ขึ้น โดยจัดตั้งคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ได้วินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้วจะต้องแจ้งนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควรต่อไป ระบบร้องทุกข์ตามกฎหมายเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๙๒ ที่กล่าวมา ไม่ประสบความสำเร็จดังวัตถุประสงค์ เพราะการพิจารณาใช้หลักกฎหมายแพ่งจนเกินไป มีความล่าช้าในการพิจารณา ขาดการวางระบบการพิจารณาที่ถูกต้อง และบางครั้งนายกรัฐมนตรีก็เก็บเรื่องที่คณะกรรมการเสนอขึ้นมา

จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วยวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลของศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมบูรณ์ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและโดยการสนับสนุนของศาสตราจารย์ ดร.สมภพ โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น จึงได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๙๒ และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาเสียใหม่ โดยรวมคณะกรรมการกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พุทธศักราช ๒๔๗๖ และคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๙๒ เข้าด้วยกันเป็นพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ และจัดตั้ง “คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์” ซึ่งเป็นคณะกรรมการกฤษฎีกาประเภทหนึ่ง ขึ้นมาทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาททางปกครองเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายของประชาชนที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระบบดังกล่าวเป็นการนำเอา รูปแบบองค์กรและวิธีพิจารณาแบบ “ศาลปกครอง” มาใช้เป็นองค์กรกลั่นกรองงานแต่อำนาจสั่งการยังเป็นของหัวหน้าฝ่ายบริหารอยู่ หรือที่เรียกกันว่าองค์กรกึ่งตุลาการ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างหลักกฎหมายปกครองและพัฒนาสถาบันร้องทุกข์ไปสู่การจัดตั้งศาลปกครองต่อไปตามแนวทางของท่านปรีดี ที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖

นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา รัฐบาลในแต่ละสมัยได้พยายามเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลปกครองซึ่งเป็นศาลปกครองในระบบ “ศาลเดี่ยว” ทั้งสิ้น แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ ต่อมา ใน พ.ศ. ๒๕๓๒ กระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ. ตามระบบ “ศาลเดี่ยว” เช่นเดิม ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งมี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและมอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าไปพิจารณาปรับปรุงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ให้เป็นศาลปกครองที่สมบูรณ์ต่อไป

แม้รัฐบาลในสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จะได้ตัดสินใจเลือกแนวทางการจัดตั้งศาลปกครองในระบบ “ศาลคู่” ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญก็ตาม แต่จุดเชื่อมต่อที่สำคัญก็คือ หากนโยบายของรัฐบาลต่อ ๆ มาไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีความตื่นตัวในทางวิชาการที่จะทำให้สาธารณชนได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้องแล้ว ก็อาจต้องรอศาลปกครองต่อไปอย่างไม่มีกำหนด

ใน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้เกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองขึ้นและในส่วนของศาลปกครองก็ได้มีความตื่นตัวทั้งจากนักกฎหมาย นักวิชาการทั่วไป ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจครั้งสำคัญของรัฐบาลที่จะกำหนดทิศทางของศาลปกครองว่าจะเป็นรูปแบบใด นับเป็นช่วงสำคัญที่สุดที่นำไปสู่ความสำเร็จของการจัดตั้งศาลปกครอง รัฐบาลในช่วงนั้นซึ่งมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาบุคลากร และกระบวนการวินิจฉัยเรื่องราวร้องทุกข์ ตลอดจนเตรียมปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้พร้อมเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งศาลปกครองให้ทันภายใน ๔ ปี ซึ่งได้มีการยกร่างกฎหมายที่สำคัญ ๓ ฉบับ คือ กฎหมายจัดตั้งศาลปกครองในระบบ “ศาลคู่” โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับผิดชอบงานธุรการของศาลปกครอง ร่างกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและร่างกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๕๓๘

มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ (ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕) โดยกำหนดให้มีศาลปกครองเป็นองค์กรตุลาการอีกองค์กรหนึ่ง ซึ่งนับได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติถึงระบบ “ศาลคู่” แยกต่างหากจากศาลยุติธรรมไว้ในมาตรา ๑๙๕-๑๙๕ เบญจ แต่ก็ได้ไม่มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภาและได้มีการยุบสภาเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

รัฐบาลต่อมา ซึ่งมีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายในเรื่องศาลปกครองว่าจะปรับปรุงกระบวนการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมทางปกครอง ทางแพ่งและทางอาญาให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วเป็นระบบและทั่วถึง รวมทั้งพัฒนาให้ทันสมัยเป็นระบบที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมทางปกครองให้มีประสิทธิภาพรวดเร็ว เป็นระบบและทั่วถึงนั้น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายโกศล พลกุล) ซึ่งได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่ามีกฎหมายที่สำคัญหลายฉบับ ซึ่งค้างการพิจารณามาตั้งแต่รัฐบาลชุดก่อน ๆ คือ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. จึงได้มีคำสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานำร่างกฎหมายดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งในรัฐบาลนี้ได้มีการตรากฎหมายดังกล่าว ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนกฎหมายฉบับอื่นยังไม่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาเพราะได้มีการยุบสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙

ต่อมารัฐบาลซึ่งมีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายในเรื่องศาลปกครองว่าจะเร่งรัดผลักดันให้มีศาลปกครองขึ้นเป็นเอกเทศจากระบบศาลยุติธรรม โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภามีความชัดเจนในเรื่องการจัดตั้งศาลปกครองในระบบ “ศาลคู่” ในรัฐบาลนี้ได้มีการตรากฎหมายที่สำคัญอีก ๑ ฉบับ ซึ่งค้างมาตั้งแต่รัฐบาลที่แล้ว คือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงทำให้มีกฎหมายที่สำคัญครบ ๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งถือเป็นส่วนเสริมสำคัญที่ทำให้รัฐสภาได้เห็นถึงความสำคัญและความเร่งด่วนของกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองทั้งยังมีส่วนสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองในด้านการพิจารณาคดีปกครองและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน

ในส่วนของกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองนั้นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี(นายโกศล พลกุล) ได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา

คดีปกครอง พ.ศ. ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ โดยให้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเป็นระบบ “ศาลคู่” ในขณะเดียวกันกระทรวงยุติธรรมก็ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ในระบบ “ศาลเดี่ยว” ซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๘ และนโยบายของรัฐบาล คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้นำร่างกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ ไปพิจารณาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และนโยบายของรัฐบาลแล้วให้ดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหมายถึงการยืนยันให้มีการจัดตั้งศาลปกครองในระบบ “ศาลคู่” อีกครั้งหนึ่ง ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้เสนอร่างกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองฯ ในระบบ “ศาลคู่” และกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวม ๓ ฉบับ ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ และสภาผู้แทนราษฎรได้บรรจุร่างกฎหมายดังกล่าวไว้ในระเบียบวาระ

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐) รัฐธรรมนูญฉบับนี้ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติยืนยันให้มีศาลปกครองในระบบ “ศาลคู่” เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่ในเรื่องของระบบงานธุรการนั้น ได้กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานศาลปกครองที่เป็นอิสระขึ้นเป็นการเฉพาะ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยนายชวน หลีกภัย มาเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลก็ได้ขอถอนร่างกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ด้วยเหตุผลที่ว่าเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณารับปรุงให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญใหม่ในรายละเอียด และได้เสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้งเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อมาจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ นับแต่นั้นมาจึงมีศาลปกครองเกิดขึ้นในประเทศไทย โดยสมบูรณ์ และเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ศาลปกครอง (ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง) ก็ได้เปิดทำการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครองอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก อันเป็นการสิ้นสุดการรอคอยเป็นระยะเวลา ๖๘ ปี นับแต่วันที่ท่านปรีดีพิภักดิ์ให้มีกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ใน พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อให้คณะกรรมการกฤษฎีกาทำหน้าที่เป็นศาลปกครอง

โครงสร้างและเขตอำนาจของศาลปกครอง

ศาลปกครอง แบ่งออกเป็น ๒ ชั้นศาล คือ ศาลปกครองสูงสุด กับ ศาลปกครองชั้นต้น (ประกอบด้วยศาลปกครองกลางและศาลปกครองในภูมิภาค) ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีในศาลปกครอง เรียกว่า “ตุลาการ” และผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือตุลาการศาลปกครอง เรียกว่า “พนักงานคดีปกครอง” ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีในศาลยุติธรรม เรียกว่า “ผู้พิพากษา” โดยมีเขตอำนาจปรากฏตามผังโครงสร้าง โดยย่อ ดังนี้



ศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองกลาง*
(๑ แห่ง)

ศาลปกครองในภูมิภาค**
(๑๖ แห่ง)

*ศาลปกครองกลางมีที่ตั้งใน กรุงเทพมหานคร โดยมีเขตอำนาจครอบคลุมท้องที่กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และจังหวัดอื่นที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาคแห่งใดแห่งหนึ่ง

**ศาลปกครองในภูมิภาคจะจัดตั้งขึ้นในวาระเริ่มแรกจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ แห่ง กระจายกันทั่วประเทศ โดยกฎหมายกำหนดให้จัดตั้งไม่น้อยกว่าปีละ ๗ ศาล ศาลปกครองในภูมิภาคแต่ละแห่งมีเขตอำนาจครอบคลุมท้องที่หลายจังหวัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง

ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา “คดีปกครอง” ในลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. คดีพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำทางปกครองฝ่ายเดียว อันได้แก่ การใช้อำนาจที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการได้เองฝ่ายเดียวโดยไม่จำเป็นต้องให้เอกชนยินยอมเสียก่อน ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ เช่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป หรือการออกคำสั่งทางปกครอง เช่น คำสั่งอนุญาต อนุมัติ คำสั่งแต่งตั้ง ฯลฯ

๒. คดีพิพาทอันเนื่องมาจากสัญญาทางปกครอง เช่น สัญญาสัมปทาน สัญญาที่หน่วยงานของรัฐจ้างให้เอกชนสร้างสะพาน สร้างถนน

๓. คดีพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดทางปกครองหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ เช่น ทางราชการออกคำสั่งปิดโรงงานและก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของโรงงาน หรือเจ้าหน้าที่ละเลยหรือต่อใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการล่าช้าเกินสมควรจนเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการได้รับความเสียหาย

๔. คดีพิพาทอันเนื่องมาจากการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร เช่น ในเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดเวลาให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน หรือ แม้กระทั่งในเรื่องที่กฎหมายไม่ได้กำหนดเวลาเอาไว้ แต่โดยปกติสามารถดำเนินการให้เสร็จในระยะเวลาหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ จน

เวลาว่างเลยไปหลายเดือน

๕. คดีพิพาททางปกครองอื่น ๆ เช่น คดีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะว่าให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง หรือให้หน่วยงานทางปกครองต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับบุคคลให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

คดีปกครองใน ๕ ลักษณะข้างต้นนี้ กฎหมายกำหนดว่า ให้อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของ ศาลปกครองชั้นต้น

สำหรับศาลปกครองสูงสุดนั้น กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

๑. คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

๒. คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท

๓. คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๔. คดีที่กฎหมายกำหนดไว้เฉพาะให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด

กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ ศาลปกครองชั้นต้นจะเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไปในการพิจารณาคดีปกครอง โดยเป็นศาลแรกที่คู่กรณีจะนำคดีมาฟ้อง ส่วนศาลปกครองสูงสุดก็จะเป็นศาลสูงที่คอยตรวจสอบคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นอีกครั้งหนึ่ง หากคู่กรณีไม่พอใจคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น และเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีบางประเภทที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ

เรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครองนั้น มีอยู่ด้วยกัน ๓ ประเภท ได้แก่ เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร เรื่องการดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) หรือคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น

การฟ้องคดีปกครอง

● การฟ้องคดีปกครองถือหลักว่าให้กระทำได้โดยง่ายไม่มีข้อยุ่งยาก

การฟ้องคดีปกครองนั้น ผู้ฟ้องสามารถยื่นฟ้องได้เอง ไม่มีแบบฟอร์มแต่ขอให้มีส่วนสำคัญและหลักฐานอื่นๆ เท่าที่มีแนบไปด้วย โดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ซับซ้อนที่จะเป็นภาระแก่ผู้ประสงค์จะฟ้องคดี เว้นแต่เงื่อนไขบางประการที่ต้องกำหนดไว้เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินคดี อีกทั้งคดีส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และยังไม่บังคับให้ต้องมีทนายความในการฟ้องคดีอีกด้วย

● เงื่อนไขในการฟ้องคดี

ถึงแม้ว่าการฟ้องคดีปกครองจะกระทำได้ง่าย แต่ก็มีเงื่อนไขที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขบางประการเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการถกเถียงฟ้องคดีกันอย่างพร่ำเพรื่อหรือโดยไม่มีมูลใดๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างความยุ่งยากให้กับผู้ถูกฟ้องคดีและยังเป็นภาระแก่ศาล และเพื่อให้การแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายเป็นระบบและมีความชัดเจน เงื่อนไขเหล่านี้ กฎหมายกำหนดไว้เพียง ๔ ประการเท่านั้น ได้แก่

๑) ผู้ฟ้องคดี

ต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของทางราชการ หรือเป็นผู้ที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือเป็นผู้ที่มีข้อโต้แย้งอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องต่อศาลปกครอง

๒) ระยะเวลาการฟ้องคดี

ต้องฟ้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งโดยหลักก็คือ ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือภายในหนึ่งปีในกรณีที่ฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของทางราชการ หรือในกรณีที่ฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๓) คำฟ้อง

ไม่มีแบบฟอร์มบังคับโดยเฉพาะ เพียงแต่มีเงื่อนไขว่าต้องใช้ถ้อยคำสุภาพและต้องมีเนื้อหาสาระให้เข้าใจได้ว่าเป็นคำฟ้อง ซึ่งประกอบด้วยชื่อและที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีและของหน่วยงานที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี การกระทำที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีพร้อมข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามสมควร หากมีหลักฐานอื่นๆ ก็ให้ส่งไปด้วย และคำขอว่าประสงค์จะให้ศาลสั่งอย่างไรเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายของตนและต้องลงลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดีด้วย

๔) การขอให้มีการแก้ไขเยียวยาในเบื้องต้นก่อนที่จะนำเรื่องมาฟ้องศาลปกครอง

หากในเรื่องที่จะฟ้องคดีนั้นมียุทธศาสตร์กำหนดให้ต้องดำเนินการอย่างใดเพื่อแก้ไขความ

เดือดร้อนหรือเสียหายนั้นเสียก่อน ผู้ฟ้องคดีก็ต้องดำเนินการเช่นนั้นให้เสร็จสิ้นแล้วจึงจะมีสิทธิมาฟ้องคดีต่อศาลได้

● การยื่นฟ้อง

นอกจากสามารถยื่นฟ้องได้ด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของศาลปกครองแล้ว ผู้ฟ้องคดีอาจใช้วิธีส่งคำฟ้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

ส่วนปัญหาที่ว่าจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลใดนั้น ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น ก็ถือหลักง่าย ๆ ว่าจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนา หรือที่มูลคดีเกิดขึ้น ถ้าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดก็ต้องยื่นฟ้องโดยตรงต่อศาลปกครองสูงสุด เว้นแต่การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นจะต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำพิพากษานั้น ๆ

การดำเนินคดีในศาลปกครอง

การดำเนินคดีในศาลปกครองนั้น การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ได้ถูกต้องและครบถ้วนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะนิติสัมพันธ์ระหว่างทางราชการกับเอกชนไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ต้องใช้ระบบวิธีพิจารณาแบบไต่สวนดังที่กล่าวมาแล้ว ควบคู่กับหลักการให้สิทธิโต้แย้งหรือหลักการฟังความสองฝ่าย

ด้วยเหตุนี้ หากผู้ฟ้องคดีไม่สามารถเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเต็มที่ เพราะเอกสารหลักฐานอยู่ในความครอบครองของทางราชการ ก็สามารถระบุเหตุขัดข้อง

เพื่อที่ศาลจะดำเนินการให้ได้พยานหลักฐานนั้นต่อไปหรือเมื่อทางราชการมีคำชี้แจงหรือข้อโต้แย้งอย่างใดจะต้องให้ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบโดยผู้ฟ้องคดีสามารถชี้แจงแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งเสนอพยานหลักฐานของตนได้ และในการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกก็ยังเปิดโอกาสให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลงของฝ่ายตน และอาจมาแถลงด้วยวาจาต่อหน้าศาลได้อีกด้วย

นอกจากนั้น ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองยังให้มีการถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างตุลาการศาลปกครองด้วยกัน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อเท็จจริง กล่าวคือ โดยหลักแล้ว “ตุลาการเจ้าของสำนวน” จะเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง แต่จะต้องเสนอข้อเท็จจริงนั้นต่อตุลาการอื่นที่ประกอบเป็นองค์คณะ และต่อ “ตุลาการผู้แถลงคดี” ซึ่งมีใช้ตุลาการในองค์คณะนั้นได้พิจารณาด้วย สำหรับในส่วนของการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดี “ตุลาการผู้แถลงคดี” จะเสนอ “คำแถลงการณ์” ซึ่งรวมถึงความเห็นในทางชี้ขาดตัดสินคดีต่อองค์คณะก่อนที่องค์คณะจะลงมติวินิจฉัย อันเปรียบเสมือนเป็นความเห็นของตุลาการคนเดียวว่า หากตนมีหน้าที่ต้องตัดสินคดีเรื่องนั้นตนจะพิพากษาอย่างไร ด้วยเหตุผลประการใด ซึ่งแม้ว่าคำตัดสินขององค์คณะเท่านั้นที่จะถือเป็นคำพิพากษา แต่การให้มีระบบการเสนอ “คำแถลงการณ์” ของตุลาการผู้แถลงคดีต่อองค์คณะเช่นนี้ จะช่วยส่งเสริมให้การใช้อำนาจตัดสินคดีขององค์คณะมีความรอบคอบและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะ

หากองค์คณะไม่เห็นด้วยกับคำแถลงการณ์ โดยหลักก็จะต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่หนักแน่น และน่าเชื่อถือมากกว่า เพราะจะมีการเปรียบเทียบ คำวินิจฉัยและเหตุผลของตุลาการผู้แถลงคดีและขององค์คณะได้ง่าย เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้มีการพิมพ์เผยแพร่คำพิพากษาขององค์คณะ และคำแถลงการณ์ของผู้แถลงคดีควบคู่กันเสมอ

สำนักงานศาลปกครอง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลปกครองจำเป็นต้องมีหน่วยงานสนับสนุนรองรับเพื่อให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางปกครองเป็นไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่ว่าเป็นสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของสำนักงาน

หน้าที่ที่สำคัญของสำนักงานศาลปกครอง มีอยู่ด้วยกัน ๓ ด้าน คือ

ด้านธุรการ ได้แก่ งานธุรการทั้งหลายของศาลปกครอง

ด้านวิชาการ เช่น การศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของศาล การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง การจัดพิมพ์เผยแพร่คำพิพากษาและคำสั่งของศาล หรือการจัดอบรมและพัฒนาความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และ

ด้านคดี ได้แก่ การดำเนินการเกี่ยวกับคดีตามคำสั่งของศาล และการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาล



ปัจจุบันสำนักงานศาลปกครอง ศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองกลาง มีอาคารที่ทำการชั่วคราว ตั้งอยู่ที่อาคารเอ็มไพร์ทาวเวอร์ ชั้นที่ ๓๑-๓๗ เลขที่ ๑๙๕ ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐ โทร. (๐๒) ๖๗๐-๑๒๐๐-๖๓

ประชาชนกับการฟ้องคดีปกครอง

● การฟ้องคดีปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงหรือไม่

ในการฟ้องคดีทั่วไป ประชาชนอาจเกิดความรู้อีกว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เพราะต้องเสียทั้งค่าธรรมเนียมศาล และค่าจ้างทนายความหรือที่ปรึกษา แต่ในคดีปกครอง โดยเฉพาะการฟ้อง

ขอให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งที่ไม่ชอบกฎหมายหรือ การฟ้องในกรณีที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร นั้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียบศาลและไม่จำเป็นต้อง มีนายความหรือที่ปรึกษา เว้นแต่ในคดีปกครอง บางประเภท เช่น เรื่องสัญญาทางปกครองหรือ เรื่องละเมิด ที่จะต้องตัดสินกันถึงค่าเสียหาย และจะต้องมีการชดใช้กันเป็นตัวเงิน จึงจะมีค่า ธรรมเนียบในอัตราเดียวกับอัตราที่ใช้ในการฟ้อง คดีต่อศาลอื่นทั่วๆ ไป คือ ร้อยละ ๒.๕ ของ ทุนทรัพย์ แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ในการพิพากษาคดี กฎหมายยังกำหนดให้ศาล ปกครองสั่งคืนค่าธรรมเนียบศาลทั้งหมดหรือแต่ บางส่วนตามส่วนของการชนะคดีด้วย จึงกล่าวได้ ว่า ระบบการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเป็นระบบ ที่ไม่ต้องการสร้างภาระค่าใช้จ่ายให้แก่คู่กรณี

● ประชาชนที่ไม่ค่อยมีความรู้ทางกฎหมาย จะเสียเปรียบในการต่อสู้คดีหรือไม่

ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองมุ่งที่จะให้ เกิดความเป็นธรรมทั้งแก่ฝ่ายประชาชนและฝ่าย ราชการให้มากที่สุด โดยไม่ให้เกิดความได้เปรียบ เสียเปรียบกันเพียงเพราะเหตุที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีความสามารถในการต่อสู้คดีมากกว่าหรือน้อย กว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ดังจะเห็นได้ตั้งแต่เริ่มฟ้อง คดีเลยทีเดียว กล่าวคือ ถ้าคำฟ้องใดมีรายการ ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจน กฎหมายก็กำหนดให้ สำนักงานศาลปกครองเป็นผู้คอยให้คำแนะนำแก่ ผู้ฟ้องคดีเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องให้ถูกต้อง และหากผู้ฟ้องคดีไม่อาจแนบเอกสารหลักฐาน

บางอย่างมาพร้อมกับคำฟ้อง เพราะเป็นเอกสาร หลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ ผู้ฟ้องคดีก็เพียงแต่ระบุเหตุขัดข้องดังกล่าวให้ ศาลทราบ ซึ่งศาลจะเป็นผู้ดำเนินการให้ได้พยาน หลักฐานดังกล่าวเอง ในชั้นการแสวงหาข้อเท็จจริง ศาลจะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและ ค้นหาข้อเท็จจริงให้ได้โดยครบถ้วนและถูกต้อง ที่สุด และมีบทบาทในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เช่น การซักถามพยานเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และเป็นธรรม ในชั้นการนั่งพิจารณา ตุลาการ เจ้าของสำนวนซึ่งทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริง จะต้องส่งสรุปข้อเท็จจริงของตนให้คู่กรณีทราบ ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน คู่กรณีมีสิทธิยื่นคำแถลง และนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลง เพื่อหักล้างข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายเพิ่มเติม ต่อองค์คณะ ทั้งอาจมาแถลงด้วยวาจาประกอบ ด้วยก็ได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการตรวจสอบ การสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน ในชั้นการพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งนอกจากจะ กระทำกันอย่างรอบคอบโดยตุลาการหลายคน ที่ ร่วมเป็นองค์คณะแล้ว ก็ยังให้มีการเสนอความเห็นเชิงวินิจฉัยคดีโดยตุลาการคนหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ตุลาการผู้แถลงคดี” เสียก่อน เพื่อเป็นการ ถ่วงดุลการพิจารณาพิพากษาของตุลาการศาล ปกครองหลายคนที่ประกอบเป็นองค์คณะให้มีการใช้ดุลยพินิจโดยถี่ถ้วนรอบคอบที่สุด

จึงเห็นได้ว่า ถึงแม้ผู้ฟ้องคดีจะไม่ค่อยมี ความรู้ทางกฎหมาย แต่ก็มีหลักประกันต่างๆ ให้ เชื่อมั่นได้ว่าจะไม่เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบ ในการต่อสู้คดีจนกระทบต่อความยุติธรรม

● การขึ้นศาลปกครองนำกลัวหรือไม่

ประชาชนส่วนใหญ่อาจจะมีอาการเกรงกลัวเมื่อต้องติดต่อหรือดำเนินคดีในศาล เช่น กลัวว่าจะวางตัวไม่ถูกต้อง กลัวว่าจะพูดหรือให้การไม่ถูกต้อง หรือกลัวอะไรอีกหลายอย่าง สำหรับในศาลปกครองแล้วเรื่องต่างๆ ที่กล่าวมานี้ไม่ใช่สิ่งที่น่ากังวลหรือน่าเป็นห่วงแต่อย่างใด เพราะการดำเนินคดีในทุกชั้นตอนแม้แต่ในวันที่ศาลขึ้นนั่งพิจารณาคดีจะเน้นความเรียบง่ายเป็นสำคัญจริงอยู่แม้จะมีกฎระเบียบบางประการที่จะต้องถือปฏิบัติในศาล แต่ก็ยังเป็นเพียงเพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการดำเนินคดีในศาลให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ เพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนมิให้ต้องกังวลหรือเกรงกลัวศาลโดยปราศจากเหตุอันสมควร กฎหมายยังกำหนดไว้ด้วยว่า ในการที่ศาลจะลงโทษจำคุกหรือปรับฐานละเมิดอำนาจศาล (จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) นั้น องค์คณะที่พิจารณาพิพากษาคดีจะเป็นผู้สั่งลงโทษเองไม่ได้ ต้องให้องค์คณะอื่นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ

บทส่งท้าย

“ศาลปกครอง” เป็นองค์กรที่หลายฝ่ายโดยเฉพาะประชาชนได้เรียกร้องให้มีการจัดตั้ง

ขึ้นมาเป็นเวลานาน และบัดนี้ ก็ได้มีการจัดตั้ง “ศาลปกครอง” ขึ้นแล้วในประเทศไทย โดยเริ่มเปิดทำการศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองกลางก่อน ตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีภารกิจหลักเพื่อคุ้มครองปกป้องสิทธิประโยชน์และเสรีภาพของประชาชน และวางบรรทัดฐานที่ถูกต้องตามกฎหมายในการบริหารราชการให้แก่หน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในการฟ้องคดีปกครองหรือการดำเนินคดีปกครองนั้น ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้เรียบง่าย ไม่มีข้อยุ่งยาก เพื่อให้ศาลปกครองสามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ และยังมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างศาลปกครองกับประชาชนไว้ในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้สมกับการเป็นศาลปกครองของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงพอคาดหมายได้ว่า “ศาลปกครองของไทย” น่าจะสามารถปฏิบัติภารกิจของตนได้สมตามความคาดหวังของประชาชนและของทางราชการ

อย่างไรก็ดี การที่ศาลปกครองจะดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความร่วมมือทั้งจากฝ่ายประชาชนและจากฝ่ายราชการเป็นสำคัญ



รัฐธรรมนูญปัจจุบันกับการส่งเสริมประสิทธิภาพ ของข้าราชการและระบบราชการ

ศาสตราจารย์ ดร.กรมล กองธรมชาติ*

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่ารัฐธรรมนูญปัจจุบันมีเจตนารมณ์สำคัญที่จะปฏิรูปการเมืองซึ่งเคยเป็นการเมืองของนักการเมืองเท่านั้น ให้เป็นการเมืองของพลเมืองด้วย โดยประชาชนพลเมืองไทยจะมีบทบาทอย่างสำคัญในการออกเสียงเลือกตั้งนักการเมืองที่สมควรรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภาอย่างอิสระ และไม่เห็นแก่อำภิสสินจ้าง โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้ได้นักการเมืองที่ดีเข้ามาทำหน้าที่ในรัฐสภาและบริหารประเทศ ซึ่งปรากฏว่า แม้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนพลเมืองไทยต้องเบื่อกับการที่ต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ่อยครั้ง แต่ก็คงไม่มีใครปฏิเสธว่า ส.ว. และ ส.ส. ส่วนใหญ่ชนะเลือกตั้งอย่างโปร่งใสมากกว่า ส.ส. ที่เคยชนะเลือกตั้งในอดีต

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบริหารประเทศมิได้อยู่ในความรับผิดชอบของนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเท่านั้น แต่เป็นความรับผิดชอบของข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างๆ จำนวนหลายล้านคนที่จะต้องนำนโยบายของนักการเมืองและพรรคการเมืองที่เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติและประชาชนพลเมืองไทยอีกด้วยด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญปัจจุบันจึงแสดงเจตนารมณ์ไว้ชัดเจนว่า ต้องการให้ข้าราชการไทยและเจ้าหน้าที่ต่างๆ ของรัฐมีสิทธิเสรีภาพในการทำหน้าที่ตามกฎหมายและอย่างเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่ต้องฝักใฝ่กับนักการเมืองและพรรคการเมืองที่กำลังแข่งขันกันเพื่อให้ได้อำนาจทางการเมือง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญปัจจุบันยังได้บัญญัติห้ามมิให้ ส.ว. และ ส.ส. ใช้ตำแหน่งทางการเมืองให้คุณและโทษแก่ข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างๆ อีกด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๐ และมาตรา ๑๑๑ ดังนี้

* อดีตรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่ ๑

“มาตรา ๒๔ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ

มาตรา ๗๐ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง บุคคลผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิขอให้บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวชี้แจงแสดงเหตุผลและขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้

มาตรา ๑๑๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปก้าวถ่ายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนชั้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง*”

อาจกล่าวได้ว่า หากข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐ ใช้สิทธิเสรีภาพที่รัฐ-ธรรมนูญปัจจุบันเพิ่มให้แก่ประชาชนอย่างมาก ด้วยความรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่เอินเอียงเข้าข้างนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว รวมทั้งนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งอย่างสุจริต ก็ไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งของตนก้าวถ่ายหรือ

* มาตรา ๑๒๔ บัญญัติไว้ว่า ข้อห้ามตามมาตรา ๑๑๑ นี้ ใช้บังคับสมาชิกวุฒิสภาด้วย

แทรกแซงการบริหารงานบุคคลของระบบราชการ ด้วยเช่นกัน การปฏิรูปการเมืองก็ไม่เพียงจะประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ยังจะส่งผลเป็นการสร้างหลักประกันให้แก่ข้าราชการประจำให้สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการรักษาประโยชน์ส่วนรวม และบริการประชาชนอย่างเสมอหน้าโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุผลทางการเมืองอีกด้วย

นอกจากจะรับประกันสิทธิเสรีภาพและความเป็นกลางของข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐ รวมทั้งคุ้มครองมิให้พวกเขาถูก ส.ว. และ ส.ส. กลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่าง ๆ รัฐธรรมนูญปัจจุบันยังแสดงเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนให้มีการปฏิรูประบบราชการทั้งด้านกระบวนการและโครงสร้างเพื่อให้ระบบราชการทำหน้าที่อย่าง

โปร่งใส สุจริต และเป็นเครื่องมือของรัฐในการพัฒนาประเทศและสนองความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการป้องกันมิให้ข้าราชการใช้ระบบราชการเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเต็มที่ นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญปัจจุบันยังแสดงเจตนารมณ์ไว้ด้วยว่า หากหน่วยราชการใด ๆ ก่อความทุกข์ให้แก่ประชาชน ก็อาจถูกร้องเรียนหรือฟ้องร้องยังศาลปกครองอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๗๗ ดังนี้

“มาตรา ๕๖ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของคน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน
ครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น
เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของ
ประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่
กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จาก
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต
หรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน
ท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๐ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของ
เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อ
สิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผล
การพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๒ สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบ
เนื่องจากการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความ
คุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๕ บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่
เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถี
ทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๗ รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทาง
คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงาน
หรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้าง
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่”

อาจกล่าวได้เช่นเดียวกันว่า หากข้าราชการ และหน่วยราชการ เคารพสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนพลเมืองไทยได้รับเพิ่มขึ้นจากรัฐธรรมนูญปัจจุบัน และตอบสนองการใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวของประชาชน โดยเฉพาะในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนพลเมืองไทยของเราได้ใช้สิทธิและเสรีภาพ เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินโครงการของทางราชการด้วยความเต็มใจและพร้อมที่จะร่วมมือกับประชาชนอย่างจริงจังแล้ว ข้าราชการประจำและหน่วยราชการก็จะมีปัญหาขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ที่รัฐประสงค์จะทำโครงการใหญ่ๆ และหากมีความขัดแย้งหรือ

ความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างประชาชนกับหน่วยราชการในเป้าหมายของโครงการต่างๆ ของรัฐ ความขัดแย้งก็ไม่น่าจะรุนแรง และน่าจะสามารถประนีประนอมกันได้ที่สุดในที่สุด

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญปัจจุบันยังได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปกระบวนการ และโครงสร้างของระบบราชการ ให้มีประสิทธิภาพ และขจัดความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยราชการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ระบบราชการมีขนาดกะทัดรัด เพื่อจะได้ทำหน้าที่อย่างสะดวกและรวดเร็วอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๘ และ มาตรา ๒๓๐ ดังนี้

“มาตรา ๗๕ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คຸ່ມครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

มาตรา ๗๘ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขปลอดภัยตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

มาตรา ๒๓๐ การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ โดยมีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

การรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีผลเป็นการจัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ หรือการรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่มีได้มีการจัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ โดยไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของ

ข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น หรือการยุบกระทรวง ทบวง กรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ภายในสามปีนับแต่วันที่มีการรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ตามวรรคสอง จะกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นในกระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือในกระทรวง ทบวง กรม ที่ถูกรวมหรือโอนไป มิได้

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ การโอนอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งหน่วยราชการหรือเจ้าพนักงานที่มีอยู่เดิม การโอนข้าราชการและลูกจ้าง งบประมาณรายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินเอาไว้ด้วย

การดำเนินการตามวรรคสองกับกระทรวง ทบวง กรม ที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นแล้ว ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นนั้น มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้ ดังเช่นพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย”

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่านับตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญปัจจุบันมาร่วม ๔ ปีแล้ว รัฐบาลไทยยังมีได้ “จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน” รวมทั้งยังมีได้ “จัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน” ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบันได้มากนัก ตัวอย่างเช่น แม้ว่า รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย จะตราพระราชบัญญัติ แยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม และศาลยุติธรรมจะมีอัตรากำลังเพิ่มขึ้น โดยสามารถจ้างผู้พิพากษาอาวุโสไว้พิจารณาพิพากษาคดีต่อไปได้หลายสิบคน แต่ดูเหมือนว่าการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนยังไม่เท่าเทียมกัน และไม่รวดเร็วกว่าเดิมเท่าใดนัก

นอกจากนั้น แม้ว่ารัฐบาลจะได้ปรับปรุงและประกาศใช้แผนแม่บทในการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ - พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ก่อนที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญปัจจุบัน รวมทั้งได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๑ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่การนำแนวทางที่กำหนดไว้ในระเบียบทั้งสองไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมยังไม่ปรากฏให้เห็นมากนัก ในทำนองเดียวกัน แม้ รัฐบาลจะได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะแยกหน่วยงานของรัฐบางประเภทที่ไม่ได้ใช้อำนาจรัฐไปจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน ที่บริหารงานได้อย่าง

เป็นอิสระโดยไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ แต่ก็ยังมีได้จัดตั้งองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมากนัก ดังจะเห็นได้ว่ารัฐบาลไม่สามารถดำเนินการให้มหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ออกนอกระบบราชการได้ รวมทั้งยังมีได้แปรสภาพหน่วยราชการบางหน่วย เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ ให้เป็นองค์การมหาชน ทั้ง ๆ ที่ควรจะทำมานานแล้ว

นอกจากนั้น รัฐบาลต้องประสบกับการต่อต้านอย่างแข็งขันจากพนักงานรัฐวิสาหกิจบางแห่ง เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น จนทำให้รัฐบาลไม่สามารถดำเนินนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยการขายให้เอกชน หรือให้เอกชนร่วมทุน หรือร่วมบริหารรัฐวิสาหกิจบางแห่งเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงินของรัฐได้ และที่น่า

เสียดายมากก็คือ รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย ยังมิได้ปรับโครงสร้างของระบบราชการให้มีความกะทัดรัด และขจัดความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ ซึ่งได้ให้อำนาจรัฐบาลไว้ค่อนข้างมากในอันที่จะรวมงานของกระทรวงและกรม ที่ซ้ำซ้อนกันได้โดยตราพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น แม้ว่าอำนาจหน้าที่ของกระทรวง หรือกรมที่จะยุบรวมกันนั้นจะกำหนดไว้โดยพระราชบัญญัติก็ตาม ตัวอย่างเช่น รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๐ เพียงครั้งเดียว คือ ตราพระราชกฤษฎีกา โอนกรมตำรวจจากกระทรวงมหาดไทย มาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีและเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” เท่านั้น

สรุป

อาจกล่าวได้ว่า หากรัฐบาลปัจจุบันของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ยึดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปัจจุบันที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของข้าราชการประจำ และการส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบราชการ เป็นหลักในการส่งเสริมให้ข้าราชการประจำได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลางโดยไม่เอื้อประโยชน์ให้แก่นักการเมือง หรือพรรคการเมืองใดอย่างจริงจัง และปฏิรูประบบราชการไทยให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพของรัฐมิใช่ของพรรคการเมืองอย่างจริงจังแล้ว ข้าราชการประจำและระบบราชการของไทยก็จะสามารถมีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายของรัฐบาลที่เป็นประโยชน์ต่อชาติและประชาชนอย่างแท้จริงไปปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ

ตรงกันข้าม หากรัฐบาลทำเพียงโยกย้ายข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่ถูกสงสัยว่าเป็นพรรคพวกของพรรคฝ่ายค้าน และแต่งตั้งข้าราชการประจำที่เป็นพรรคพวกของตนเข้ารับตำแหน่งสำคัญ ๆ ในวงราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรม ความสามารถ และความซื่อสัตย์สุจริต ก็เห็นจะต้องกล่าวว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการทำลายขวัญกำลังใจของข้าราชการประจำ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐ และประสิทธิภาพของระบบราชการอย่างรุนแรงในที่สุด

ทิศทางการปฏิรูปการศึกษา : อนาคตของคนไทย

ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์*

ความสำคัญของการปฏิรูป การศึกษา

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญสูงสุดในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้จะต้องประกอบด้วย คนไทยที่มีคุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การปฏิรูปการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพคนเพื่อพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงถือว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะต้องยึดถือเป็นนโยบายหลักที่จะต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ

๑. การปฏิรูปการศึกษาเป็นทางเลือกสำคัญที่จะนำพาประเทศไทยให้ผ่านพ้นวิกฤตปัญหาด้านต่าง ๆ ในสภาวะปัจจุบันไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนด้วยการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพคน ที่เป็นรากฐานสำคัญของการแก้วิกฤตปัญหาและพัฒนาประเทศ



๒. จุดอ่อนของระบบการศึกษาไทย ทั้งความเชื่อ แนวคิด วิธีการ และคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นดัชนีที่ใช้ในการประเมินรายวิชาทักษะด้านการคิดและ

* ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

แก้ปัญหา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ จำเป็นจะต้องได้รับการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพสูงสุด

๓. ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับสังคมประชาโลก จากเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เผยแพร่ข้อมูลการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ๔๖ ประเทศ ในภาพรวมด้านต่าง ๆ ๘ ด้าน พบว่าในช่วง ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๒ ประเทศไทยมีความสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ อยู่ในอันดับท้าย ๆ คือ ๒๙, ๓๙ และ ๓๔ ตามลำดับ ซึ่งเป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของคนไทยด้อยกว่าประเทศอื่น ๆ แม้แต่ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน จึงเป็นเหตุหนึ่งที่เป็นกระแสผลักดันให้จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงในสังคมไทย

๔. แรงกดดันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก ทั้งทางด้านสังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมตัวคนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงด้วย

๕. บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (ม.๘๑) และบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทย กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

ภารกิจการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงนับได้ว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบตามภารกิจ ๙ หน่วยงาน โดยมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานปฏิรูปการศึกษา มีภารกิจจำนวนมากที่จะต้องดำเนินการทันที ทั้งภารกิจที่จะต้องดำเนินการตามกำหนดเวลา ๑, ๓ ปี หรือ ๕ ปี แล้วแต่กรณี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างบูรณาการและผสมผสานสนับสนุนซึ่งกันและกันควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบจะได้ผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ เช่น

๑. รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๒. ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

๓. ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความมุ่งมั่น มีความรู้ ความเข้าใจ

และมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

๔. มีการระดมสรรพกำลังวิทยาการและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการปฏิรูปการศึกษาอย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุผลความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งเงื่อนไขในความสำเร็จดังกล่าว การปฏิรูปการศึกษาจะส่งผลต่อประเทศชาติและการจัดการศึกษา ดังนี้

๑. คนไทยมีศักยภาพสูงขึ้น โดยสามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๒. การจัดการศึกษาไทยจะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนทุกคนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถให้บริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียม โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๓. การจัดการศึกษามีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในแนวทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจและมีมาตรฐานสูงขึ้น

๔. ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นครูและบุคลากรมืออาชีพ

๕. มีการระดมสรรพกำลังจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษามากขึ้น

๖. บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันต่าง ๆ ในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๗. การจัดการศึกษามีความหลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ผลลัพธ์ของการปฏิรูปการศึกษาต่อระบบการศึกษาและสังคมไทย

เมื่อได้ปฏิรูปการศึกษาทั้งในหลักการ ระบบ และกระบวนการทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ครบถ้วนแล้ว จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาและพัฒนาประเทศ ส่งผลต่อสังคมไทยโดยตรง ดังนี้

๑. การจัดการศึกษาตามหลักการใหม่ เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี มุ่งเน้นปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกศึกษาในระบบโรงเรียนหรือระบบอื่นๆ ที่ตอบสนองความสามารถและความถนัดของตนเองให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และเรียนอย่างมีความสุข

๒. การจัดระบบบริหารการศึกษาตามแนวใหม่ ที่มีความเป็นเอกภาพและการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานปฏิบัติได้แก่ คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม



เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีประชาชน ชุมชน และองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหาร และการจัดการศึกษามากขึ้น อันจะส่งผลให้ทุกคนในท้องถิ่นรู้สึกรับผิดชอบในภารกิจที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวมมากขึ้น

๓. การจัดสรรงบประมาณตามวิธีการใหม่ รัฐจะจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลเท่าเทียมกันระหว่างรัฐและเอกชน เป็นการมุ่งเน้นให้ได้รับความเสมอภาค สร้างความเป็นธรรมขึ้นในสังคม เพราะเป็นการกระจายความเสมอภาคและโอกาสที่ทุกคนจะได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันทำให้ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่อยู่ในเมืองและชนบท และผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับผู้มีฐานะด้อยกว่า

ขนาดของคนไทยกับระบบการศึกษาใหม่

การจัดการศึกษาในอนาคตมุ่งให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนตลอดชีวิตและให้สังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษา เพื่อให้คนไทยมีความรู้คู่คุณธรรม มีความสุข คิดเป็น คิดสร้างสรรค์ ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงกับระบบสังคมไทยด้านอื่นๆ เป็นองค์รวม เน้นผลต่อผู้เรียน มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและแตกต่างกัน เช่น การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น

ระบบการศึกษาที่จัดใหม่แบ่งเป็น ๓ รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยทั้ง

๓ รูปแบบสามารถถ่ายโอนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันได้ การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายชัดเจน มี ๒ ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การรับเข้าศึกษา ถ่ายโอนผลการเรียน และการให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่น การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่เน้นความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย และเปิดโอกาสให้มีการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และเยาวชนที่ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในระบบได้ ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยจะเน้นการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มุ่งให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และทุกองค์กรเป็นองค์กรแห่งความรู้ การจัดการศึกษาในอนาคตจะมุ่งให้ทุกคนได้รับการศึกษา ไม่มุ่งเน้นเฉพาะนักเรียน แต่ผู้เรียนคือทุกคน เพราะการศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ทุกสถานที่ ทุกเวลา การศึกษาต้องให้ทุกคนฉลาดใกล้เคียงกัน ครู และบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการพัฒนา มีจรรยาบรรณ และมาตรฐานทางวิชาชีพ เพื่อให้มีศักยภาพและสร้างความเชื่อมั่นว่าจะเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

คำตอบสุดท้ายที่คนไทยจะได้รับจากการปฏิรูปการศึกษา

ถ้าการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ดำเนินไปตาม

เป้าหมาย สอดคล้องเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ นโยบายรัฐบาล และแนวยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการขับเคลื่อนแบบองค์รวม จะทำให้มั่นใจได้ว่าคุณภาพของคนไทยจะสูงขึ้น มีความสามารถในการแข่งขันกับประชาคมโลกได้ คนไทยทุกคนจะได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี ที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา ๑๒ ปี ตามความต้องการโดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาและมีโอกาสต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบการศึกษาที่บูรณาการกับสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมการจัดการศึกษา สถานศึกษามีความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คนไทยทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ประเด็นวิกฤตทางการศึกษาที่ควรเป็นคำตอบสุดท้ายและเป็นอนาคตของคนไทย ถ้าพิจารณาประเด็นหลักมี ดังนี้

๑. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาที่จะนำสู่การแข่งขันได้ จึงกำหนดให้มีการทดสอบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (National test) การประเมิน คุณภาพการศึกษาด้านความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitudes : SAT) การนำผลการเรียน GPA มาใช้ประกอบการคัดเลือกศึกษาต่อ ตลอดจนการเน้นการประเมินผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทำให้มั่นใจได้ว่าคุณภาพการศึกษา จะได้รับการพัฒนาสูงขึ้น คนไทยมีศักยภาพและสามารถแข่งขันระบบสากลได้

๒. โอกาสและการเข้ารับการศึกษา ในปัจจุบันประชากรไทย อายุ ๑๓ ปีขึ้นไปจำนวน ๔๘ ล้านคน มีผู้ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา มากกว่าร้อยละ ๖๘ แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายมีเพียงร้อยละ ๑๔ และร้อยละ ๑๐ ตามลำดับ ระดับอุดมศึกษาร้อยละ ๖ และอื่นๆ ร้อยละ ๒ แสดงให้เห็นว่าคนไทยจำนวนมากขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ แต่จากนี้ไป รัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาให้ทุกคน มีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยสิบสองปีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ซึ่งจะทำให้คนไทยที่ขาดโอกาสเข้ารับศึกษามีโอกาสเข้ารับศึกษาระดับสูงมากขึ้น ส่งผลให้คนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้มากขึ้น

๓. ความเสมอภาคและสิทธิทางการศึกษา ในปัจจุบันสังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำในสิทธิและโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างสูง เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และถิ่นที่อยู่ต่างกัน รวมถึงเด็กพิการมี

โอกาสได้รับการศึกษาแตกต่างกัน โดยเฉพาะเด็กพิการและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญที่จะสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้มีโอกาสได้รับการศึกษา โดยจัดกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และโครงการที่จะส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ จะทำให้ทุกคนมีความเสมอภาคกันที่จะได้รับการศึกษา ซึ่งจะรวมถึงการมีโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันด้วย

๔. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ทั้งด้านโครงสร้างเครือข่าย IT การพัฒนานวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแหล่งความรู้อย่างหลากหลายทุกพื้นที่ จะทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่และเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมได้ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการสร้างเครือข่าย IT และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๕. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการจักระบบการระดมทรัพยากรและการลงทุนทั้งจากรัฐ ชุมชน และองค์กรต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน ที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งจูงใจให้มีการระดมทรัพยากรด้วยมาตรการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมด้วย

นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษา โดยเฉพาะที่เป็นนิติบุคคลสามารถระดมทรัพยากร

จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษา รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ที่เน้นเงินอุดหนุนทั่วไป เป็นค่าใช้จ่ายรายหัว กองทุนกู้ยืม ทุนการศึกษาโดยให้สถานศึกษา มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานเป็นหลัก

๖. การสร้างพื้นฐานทางด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับสังคม ด้วยผลจากการจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จะช่วยให้สังคมลดปัญหาต่างๆ ลงได้ เช่น การทุจริต ประพฤติมิชอบ การประพฤติผิดทางศีลธรรม ลดความเห็นแก่ตัว สำนักและรับผิดชอบต่อสาธารณะและสังคมมากขึ้น ให้โอกาสและไม่เอา รัดเอาเปรียบผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม สังคมไทย มีความเอื้ออาทรและอยู่ร่วมกับสังคมโลกอย่าง สันติสุข

๗. การเสริมสร้างและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย จากกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ศิลปะไทย วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทย ที่ผสมผสาน ความเป็นสากลจะทำให้สังคมไทยมีเอกลักษณ์

ทุกคนภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีสำนึกแห่ง ความเป็นไทย ทำให้สังคมไทย อยู่รอดและยั่งยืน ในสังคมโลกได้

๘. การสร้างสมดุลแห่งการเปลี่ยนแปลง และทันเหตุการณ์การศึกษาที่เข้าถึงข้อมูลที่ ทันสมัย จะทำให้รู้เท่าทันและปรับตัวเข้ากับการ เปลี่ยนแปลงได้ ทำให้สามารถยืนหยัดอยู่ในเวที การแข่งขันระดับโลกได้ นำไปสู่การสร้างงาน สร้างชาติให้มีความเจริญทัดเทียมนานาชาติ- ประเทศ

สิ่งที่เป็นการคำตอบเหล่านี้จะสำเร็จได้ คนไทยทุกคนต้องมีส่วนร่วมและสำนึก เสมอว่าตนเอง มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จได้ ไม่ สร้างความแตกแยกจากระบบอื่น ๆ มุ่งมั่น ทั้งจิตวิญญาณ และความร่วมมือในการ ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในส่วนที่รับ ผิดชอบ ผลสำเร็จก็จะเกิดขึ้นได้ตามที่ มุ่งหวัง นี่คือเส้นทางและความหวังของ คนไทยทุกคน

□□□□□

ชมรมข้าราชการอาวุโส : นิวฟอร์มสู่การปฏิรูป

ดร.เพิ่ม กอมณี*

เมื่ออย่างเข้าสู่ฤดูกาลกันยาไฟเวอร์ของทุกปี ข้าราชการอาวุโสที่อายุย่างเข้าหลักหก ก็จำเป็นต้องพลากรจากระบบราชการไปตามวิถีทางแห่งกติกาทองของทางราชการ ทั้งไว้เบื้องหลังแต่สิ่งดีงามให้แก่ข้าราชการอนุชนรุ่นหลังได้สืบสานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองต่อไป รุ่นแล้วรุ่นเล่าดูจตุตงไบแห่งร่มพฤษภาใหญ่ที่หลุดร่วงเมื่อเข้าสู่ฤดูกาลผลัดใบ ใบใหม่งอกขึ้นแทนใบเก่าเป็นวัฏจักรแห่งธรรมชาติหมุนเวียนเปลี่ยนผันตามกาลเวลา

ข้าราชการอาวุโสที่เกษียณเมื่อวันวาน อาจจะเป็นประหนึ่งคล้ายใบไม้ที่ร่วงหล่นอย่างไรทิศทางสุดแท้แต่กระแสลมฟ้าจะพัดพา แต่ ณ วันนี้มีผู้มองเห็นประโยชน์อนันต์ของใบไม้ดังกล่าว จึงได้จัดภาชนะอย่างเหมาะสมไว้รองรับเพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่สรรพสิ่งและมวลมนุษยชาติ...สำนักงาน ก.พ.จึงได้ริเริ่มให้มีการรวมตัวกันของข้าราชการเกษียณอันถือว่าเป็นทรัพยากรทางปัญญาของแผ่นดินที่ทรงคุณค่ายิ่งให้หวนกลับมารับใช้ราชการบ้านเมืองและสังคมอีกวาระหนึ่งโดยจัดตั้งเป็นองค์กร ชื่อว่า “ชมรมข้าราชการอาวุโส”

การก่อตั้งชมรมข้าราชการอาวุโส เริ่มต้นจากการเสวนาระดมความคิดของข้าราชการเกษียณ ตั้งแต่ระดับอธิบดีรองอธิบดีขึ้นไป โดยจัดเสวนาที่สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ อันเป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญของพิธีเปิดศูนย์เพิ่มทักษะและพัฒนาข้าราชการเพื่อออกนอกระบบสำนักงาน ก.พ. โดยเลขาธิการ ก.พ. (คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์) จากนั้นได้มีคณะทำงานชุดก่อตั้งจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนได้รับมอบหมายให้เป็นฝ่ายเลขานุการเพื่อสานต่อแนวคิดให้เป็นรูปธรรม จนกระทั่งมีระเบียบข้อบังคับและกรรมการบริหารชมรมชุดปฐมฤกษ์ขึ้นอย่างเป็นทางการ^๑ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๒

* ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ๙)

ผู้อำนวยการศูนย์เพิ่มทักษะและพัฒนาข้าราชการเพื่อออกนอกระบบ สำนักงาน ก.พ. เลขาธิการชมรมข้าราชการอาวุโส

^๑ โปรดดูรายชื่อกรรมการชุดก่อตั้ง ท้ายบทความนี้



ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ตรงกับวันฉัตรมงคล และเปิดตัวอาคารสำนักงานชมรมต่อสาธารณะในวันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๓ ณ อาคารสโมสรสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรี โดยประธานชมรมข้าราชการอาวุโส คุณจิระพงษ์ ลีวาระวิโรจน์ ได้แถลงวัตถุประสงค์ของชมรมในครั้งนี้ มีสาระสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑) เป็นศูนย์รวมสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการต่างๆ และมีความประสงค์ ศรัทธาที่จะถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ แก่ข้าราชการรุ่นหลัง ทำประโยชน์ให้แก่ราชการบ้านเมืองและสังคม ตลอดจนเป็นวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

๒) สนับสนุนกิจกรรมของภาคราชการ เป็นกลไกเร่งเร้าและผลักดันให้ภาคราชการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

๓) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสำหรับข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้ว ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีความสุข เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ข้าราชการรุ่นหลัง และประธานได้กล่าวย้ำจุดเน้นของชมรมว่า เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อ... “เป็นการตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ”

ในโอกาสเดียวกันนี้ ประธานชมรมได้เชิญคุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. ในฐานะที่ปรึกษาชมรมฯ และประธานพิธีเปิดสำนักงานชมรมให้ข้อคิดและแนวนโยบายแก่ชมรมฯ ด้วย ซึ่งสรุปได้ ๓ ประการหลักด้วยกัน คือ

ประการแรก ขอฝากให้ชมรมฯ อัญเชิญกระแสพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ มาช่วยกันศึกษาวิเคราะห์ และหาทางดำเนินการสนองพระราชดำรัสในส่วนที่เห็นว่าสอดคล้องเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของชมรมฯ ที่มีอยู่ แล้วให้สัมฤทธิ์ผลต่อไป

ประการที่สอง ด้านการปฏิรูประบบราชการที่ทางรัฐบาลและสำนักงาน ก.พ. กำลังดำเนินการอยู่และที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต มีหลายเรื่องที่ชมรมฯ สามารถช่วยสนับสนุนผลักดันได้เป็นอย่างดี ก็ขอให้มีการร่วมมือประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง อาทิ การเป็นวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษา และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ตามที่ชมรมฯ เห็นสมควร

ประการที่สาม ชมรมฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้อาวุโสที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และจริยวัตรอันงดงาม ขอฝากให้ชมรมฯ เป็นพี่เลี้ยง ผู้สอนแนะ และเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดสิ่งดีงามทั้งหลายเหล่านั้น แก่ข้าราชการอนุชนรุ่นหลังต่อไป

จากวัตถุประสงค์ของชมรมฯ และแนวนโยบายดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนและสอดคล้องประสานกันอย่างแนบแน่นในเรื่องความมุ่งมั่นประการหนึ่งคือ เรื่องการปฏิรูประบบราชการ มาถึงบรรทัดนี้ผู้เขียนขอเว้นวรรคยกเอา

ภาพรวมของประเทศ...วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี ๒๕๔๐-๒๕๕๐ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๑ และแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ มานำเสนอเป็นกรอบพอสังเขปว่า

วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี ๒๕๕๐” ด้านการปกครองและกฎหมาย “ระบบและกระบวนการในการปกครองบริหารราชการแผ่นดิน มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีกฎหมายที่ทันสมัย และมีบุคลากรของรัฐที่มีความสามารถ มีการบังคับใช้กฎหมายที่ตรงไปตรงมาและเสมอภาค”

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๑” “สาระสำคัญคือ กำหนดให้มีคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน การประสานงาน และผลักดันการปฏิรูประบบราชการ”

แผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔” “แผนได้กำหนดไว้ ๒ หลักการ และ ๒๒ วิธีการ กล่าวคือ หลักการแรก เป็นเรื่องปรับบทบาทภารกิจและขนาดของหน่วยงานของรัฐ หลักการที่สอง เป็นเรื่องปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ”

แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๗” “แผนงานครอบคลุม ๕ ด้านหลักๆ ด้วยกัน ได้แก่ แผนปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจและวิธีการบริหารงานของภาครัฐ แผนปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานและผลลัพธ์ แผนปรับเปลี่ยนระบบบริหารบุคคล แผนปรับเปลี่ยนกฎหมาย และแผนปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม”

^๖ วิสัยทัศน์ประเทศไทย มุมมองของนักเรียนทุนรัฐบาลไทย โดยสมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย พิมพ์ครั้งที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐ หน้า ๔๔

^๗ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔ สำนักงาน ก.พ. ๒๕๔๓ หน้า ๑๐

^๘ แผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ. พิมพ์ครั้งที่ ๒ ๒๕๔๑ หน้า ๑๕

^๙ แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๗ สำนักงาน ก.พ. ๒๕๔๒ หน้า ๘-๑๐



จากสาระสำคัญวิสัยทัศน์ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และแผนปฏิรูปฯ ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่าการปฏิรูประบบราชการนั้นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งยวดในระดับต้นๆ ของปัญหาของชาติ และไม่ได้อย่าไปกว่าปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่รัฐจำเป็นต้องดำเนินการ และให้ความเอาใจใส่ควบคู่กันไปอย่างสมดุลย์ ผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่า เมื่อมีระบบดี มีคนดี สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศเอื้ออำนวยอย่างเหมาะสมแล้ว ปัญหาวิกฤตทั้งหลายของบ้านเมืองที่เผชิญอยู่ จะได้รับการเยียวยาให้บรรเทาเบาบางและรักษาได้ในที่สุด

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงบูรณาการระหว่างภารกิจตามแผนปฏิรูประบบราชการทั้งหมดกับสมรรถนะหลักด้านการบริหาร (Competency Based Management : CBM) ของทีมนุคลากรชมรมข้าราชการอาวุโสที่มี (กรรมการและสมาชิก) แล้ว ยิ่งทำให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นว่า คุณสมบัติต่างๆ แห่งองค์ประกอบของ CBM ด้านการบริหารนั้นได้มีครบถ้วนในที่งานนี้แล้ว อาทิเช่น สมรรถนะความสามารถด้านความคิด (Thinking) ความสามารถด้านการวางแผน (Strategic Planning) ความสามารถในการทำงานให้บรรลุผล (Achieving Result) ความสามารถด้านการบริหารทรัพยากร (Resources Management) ความสามารถด้านการสื่อสารหรือสร้างความเข้าใจ (Communication) การมุ่งเน้นให้บริการ (Customer Service Orientation) การรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) ความสามารถในการตัดสินใจ (Decision Making) การปรับตัวและความยืดหยุ่น (Adaptability and Flexibility) ความสามารถด้านการประสานสัมพันธ์ (Collaborativeness) และประการสุดท้ายคือ

สมรรถนะความสามารถด้านความเป็นผู้นำ (Leadership) เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ได้ซึมซับอยู่ในจิตวิญญาณของท่านข้าราชการอาวุโสแล้วทั้งสิ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม กว่าที่จะถึงวัยเกษียณท่านได้ผ่านชีวิตแห่งความขรุขระและราบเรียบ ความหวานชื่นและขื่นขม ความสมหวังและเจ็บปวด ฯลฯ ท่านผ่านร้อนผ่านหนาวโลดแล่นอยู่ในวิถีชีวิตราชการมายาวนานกว่า ๓๐ ปี เป็นองค์ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่มีอาจหาได้โดยบริบูรณ์ครบถ้วนและลึกซึ้งจากรัฐสถาบันการศึกษาใดๆ ในโลก ซึ่งท่านทั้งหลายที่มารวมตัวกันเป็นคลังสมองและขุมมหาสมบัติทางปัญญา เพื่อปณิธานเดียวกัน คือ เสียสละทุ่มเทและถ่ายทอดให้กับราชการบ้านเมืองแผ่นดินเกิดด้วยความรักและผูกพันนี้ ดังคำขวัญของชมรมฯ ที่ว่า...“ด้วยสำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน”

จากพลังความคิดและประสบการณ์ที่เปี่ยมด้วยสมรรถนะหลักทางการบริหาร (CBM) ดังกล่าวข้างต้น กรรมการและสมาชิกชมรมข้าราชการอาวุโส ได้แปลงสิ่งที่เป็นนามธรรมเหล่านั้นสู่โครงการแผนงานและกิจกรรมด้านต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมแล้วในหลาย ๆ เรื่อง หลายประการ เช่น

๑) โครงการวิทยากรอาวุโส การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

๒) โครงการรณรงค์และสนับสนุนการปฏิรูประบบราชการและการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

๓) โครงการรณรงค์ด้านคุณภาพชีวิต

๔) โครงการสนับสนุนด้านจริยธรรม

๕) โครงการส่งเสริมราชการท้องถิ่นไทยใสสะอาด

๖) โครงการศูนย์กลางคลังสมอง ด้านวิทยากรสาขาต่างๆ และที่ปรึกษาอาวุโส เป็นต้น และยังมีอีกหลายโครงการที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งคณะกรรมการและทีมงานสมาชิกชมรมจะได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำต่อไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย แม้ว่าทีมงานของชมรมรุ่นนี้ซึ่งอาจเปรียบเสมือนคลื่นลูกเก่าจะอ่อนแรงและค่อยๆ หดไป แต่ทว่าปลายแห่งเกลียวกระแสคลื่นลูกนี้ยังจะทอดโยงก่อให้เกิดคลื่นลูกใหม่ขึ้นมาแทนโดยจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปไม่ขาดช่วง จุดดั่งพลังแห่งกระแสคลื่นธรรมชาติในท้องทะเลอันกว้างใหญ่ที่มีเคยหลับไหลและหยุดนิ่งมีเกิดขึ้นคงอยู่แล้วขอมาเพื่อนำไปรวบรวมในโครงการธนาคารสมอง (Brain Bank) ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงมีพระกระแสพระราชดำรัสแก่บุคคลที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ ปีที่ผ่านมา ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา เรื่องการจัดตั้งธนาคารสมอง ดังความตอนหนึ่งว่า

“...ความจริง ๒๐ ปีแล้ว ถึงแม้จะเป็นเวลาที่สมควรจะให้ผู้มีอายุน้อยได้เข้ามาทำหน้าที่ของเขาบ้าง มีโอกาสทำหน้าที่ เราก็คือเป็นกองทุนที่คอยปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองได้ โดยมีภาคเอกชนรวบรวมกันไม่ต้องการเงินเดือนอะไรของรัฐบาล ภาคเอกชนมาร่วมกัน เรียกเบรอนแบงก์ ธนาคารสมอง ไม่ควรปล่อยให้ตายไปอย่างนั้น...”

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชทานแนวทางพระราชดำริเป็นคุณประโยชน์มหาศาลแล้ว อีกทั้งยังประกาศเสียดสละพระวรกาย จะทรงเป็นแกนนำในการรวบรวมบุคลากรเพื่อจัดตั้งธนาคารสมองด้วยพระองค์เองด้วย ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่งของปวงชนชาวไทย และที่นับว่าเป็นมหาสิริมงคลยิ่งสำหรับชมรมข้าราชการอาวุโสก็คือ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ นี้ เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชวโรกาสให้กรรมการชมรมข้าราชการอาวุโสเข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลครั้งนี้ด้วย ซึ่งยังความปลาบปลื้มปิติเป็นล้นพ้นแก่เหล่าชมรมข้าราชการอาวุโสเป็นอย่างยิ่งนัก

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี

ดร.วีระวัฒน์ ปิ่นนิทามย์*

**Bad administration, to be sure, can destroy good policy,
but good administration can never save bad policy.
- Adlai Stevenson (1952)**

**Good Governance = จิตลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
(Better “Governmentality”)**

คำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ซึ่งปรากฏครั้งแรกในรายงานของธนาคารโลกปี ๑๙๘๙ ที่รายงานปัญหาของการพัฒนาประเทศต่างๆ ในทวีปอาฟริกาว่าสืบเนื่องมาจาก “a crisis of governance” ได้รับความสนใจกันอย่างกว้างขวางในหมู่ประเทศกำลังพัฒนา ที่ต่อมา UNDP, ADB และสถาบันระหว่างชาติทั้งหลายต่างถือเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการพิจารณาให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาต่างๆ ของประเทศ

การชูกระแสรื้อรื้อจัดการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนั้น เป็นการสะกิดให้ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติทุกระดับได้

๑) คิดใคร่ครวญในสิ่งที่ตนได้คิดและทำลงไปว่าเกิดผลเช่นไร เป็นการพัฒนาที่แท้จริงหรือไม่ ในระยะสั้นและในระยะยาว ใครกันแน่ที่ได้(ผล)ประโยชน์

๒) หากคิดจะทำเพื่อบ้านเพื่อเมืองอย่างแท้จริง เพื่ออนาคตของอนุชนรุ่นลูกรุ่นหลาน ไม่ให้เขารับภาระ “หนี้” ทางเศรษฐกิจ จริยธรรม สังคม และ หนี้มลพิษ นั่นคือ เราต้อง “สละปัจจุบันเพื่ออนาคต” หนทางหนึ่งที่เชื่อกันว่าจะเอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการที่ยึดมั่นในหลักการสำคัญๆ ของ Good Governance ดังที่ท่านทราบกันแล้ว

๓) จะสร้างการบริหารจัดการที่ดีได้ต้องเรียนรู้จาก Bad Governance ทั้งหลายที่สั่งสมมา เรียนรู้จาก ‘crises’ ความผิดพลาด ความล้มเหลวทั้งหลายให้ได้อย่างชาญฉลาด ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ

* Ph.D. (Industrial and Organizational Psychology) สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ทุกระดับต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างโปร่งใส สามารถหาทางแก้ไขที่ดีกว่าและทันการณ์ได้ การเชื่อในหลักของ Good Governance ตามกระแสด้วยลมปาก ‘lip service’ ตามกันตะวันตกจะ ไม่ช่วยอะไร

๔) ทำความเข้าใจในสาระสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับปรัชญา เป้าหมายและหลักการของ Good Governance นั้นสำคัญมาก ด้านกลยุทธ์ การผลักดันหรือปรับใช้นั้นต้องพิจารณาบริบทเฉพาะทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การบริหารของประเทศและขององค์การตนจะเอื้อต่อความสำเร็จ เจกเช่น การจะปลูกบ้านให้ผู้อาศัยอยู่อย่างมีความสุขได้นั้น ต้องดูปัจจัยข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบ

ผู้เขียนต้องการเน้นว่า การพัฒนาความคิดอ่านของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าขององค์กรนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมากกับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี อาทิ หลักของ Good Governance (by Good Government) เน้นการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินระหว่าง รัฐและประชาสังคม ดังนั้นความคิดอ่านในการบริหารปกครองที่ผู้เขียนเรียกว่า “Governmentality” แบบรัฐจัดให้ในลักษณะ provider ต้องลดหรือหมดไป มาเน้น enabler หรือจะคิดสักแต่ว่าทำเพื่อประโยชน์ระยะสั้น ไม่โปร่งใส ขาดการประเมินตรวจสอบความได้ผล ความคุ้มค่า เป็นสิ่งที่เป็นไปได้อีกแล้ว หมดยุคกับการสละอนาคตเพื่อปัจจุบัน

พิจารณาจากกระแสของโลกและสภาวะปัจจุบันของประเทศการปรับเปลี่ยนความคิดอ่านในการบริหารปกครองเช่นนี้ต้องทำโดยเร็ว อย่างจริงจัง ด้วยใจรักและศรัทธาในปรัชญาที่ว่า “พวกเราทั้งหลายมาร่วมกัน สละปัจจุบันเพื่ออนาคต กันเถอะ สร้างสังคมและองค์การที่เน้นการบริหารจัดการที่ดี เพื่อที่เราและลูกหลานของเราจะได้อยู่กินกันอย่างสุขสบายและใช้ชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ” ผู้เขียนถือว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเงื่อนไขเบื้องต้น (precondition) ของ Good Governance เราต้องลงมือทำ-ทำหาย-เปลี่ยนระบบให้ได้ ด้วยการสลัด (unlearn) ความคิดบริหาร การปฏิบัติ แบบเดิมๆ ที่ดูไร้ประสิทธิภาพ เรียนรู้ (learn) สิ่งใหม่ๆ ที่เชื่อว่าดีกว่า เรียนรู้ซ้ำ (relearn) เพื่อรักษาบรรุงค่านิยม (values) ที่เรามี เป็นของดี ให้ใช้ได้ทุกกาลและสถานะไว้ ไม่เสื่อมสลาย

ไม่มีสูตรสำเร็จเดียวสำหรับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (No Single Formula for Promoting Good Governance)

การผลักดันในสิ่งที่เป็นนามธรรม ผู้คนฟังแล้วต่างเห็นดั่งามด้วยนั้น ไม่ใช่สิ่งง่ายเลย โดยเฉพาะหากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สวนกระแสกับแนวปฏิบัติเดิมๆ ของผู้คน นอกเหนือจากความตั้งใจดี ความรู้-ความเข้าใจแล้วและการคำนึงถึงบริบทเฉพาะ ความพร้อม อุปสรรคของแต่ละเรื่องในแต่ละที่แล้วยังต้องใช้

ความกล้าหาญ ความอดทน ความเอาใจจริงเอาใจ การสื่อสาร เครือข่ายสนับสนุน และความเป็น
กลยุทธ์เป็นอันมาก นับเป็นความท้าทายไม่น้อย ดังนั้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขความ
สำเร็จเหล่านี้จึงไม่อาจมองข้ามได้

ความเป็นจริงประการหนึ่งในการผลักดันส่งเสริมระบบการบริหารจัดการที่ดี คือ เราไม่
สามารถอาศัยการลอกเลียนแบบหรือใช้สูตรสำเร็จสูตรใดสูตรหนึ่งได้ การสร้างแนวทางของการ
บริหารจัดการที่ดี ไม่มีแผนแม่แบบ (no blueprint) ที่ตายตัวชนิด “One size fits all” เมื่อเวลา
และสถานการณ์เปลี่ยนไป แนวทางที่เคยได้ผลอาจใช้ไม่ได้เลย ไหวพริบและความมีกลยุทธ์จึงเป็น
สิ่งสำคัญ ในการสร้างคนเพื่อไปปรับเปลี่ยน ระบบ โครงสร้าง แผนงาน และกลไกสนับสนุนของ
องค์กร/สังคมให้มีคุณภาพ ตอรับกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้ Good Governance เปรียบเสมือน
การเดินทางภายใต้เงื่อนไขของเวลา สถานการณ์ที่มีอุปสรรค ปัญหา และความพร้อมที่แตกต่าง
กันไป Good Governance มิใช่เป็นเป้าหมายในตัวเอง แต่เป็นมรรควิธีและกระบวนการเสริม
สร้างขีดความสามารถ (capacity building) ของคน ขององค์กร ของสังคม และของประเทศ
ให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลง วิกฤตการณ์ เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมาย คือ การพัฒนาด้านต่างๆ ที่
ยั่งยืนและผสมผสานกันอย่างได้ดุล

ประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี (Governance-Related Issues for Contemporary Human Resource Development)

หากพิจารณาให้ดี จะเห็นว่า แนวคิดของ Good Governance สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการ
พัฒนาที่ดีกว่าเดิม เพื่อความผาสุกของคนส่วนใหญ่ของสังคม ขอบเขต (scope) ของการพัฒนานั้นกิน
ความกว้าง ทำให้สามารถนำปรัชญาและหลักการของ Good Governance เข้าไปเชื่อมโยงได้ในทุกด้าน
เช่น โยงเข้ากับ การปฏิรูปด้านการเมือง การสร้างความเป็นประชาธิปไตย การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ
สังคม การศึกษา ประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารงานภาคเอกชน-ภาครัฐ สิทธิมนุษยชน บทบาท
หญิง-ชาย เป็นต้น

ในทัศนะของผู้เขียน ขอเสนอประเด็นเกี่ยวข้องของ Good Governance กับการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ที่สามารถเอื้อให้เป้าหมายของ Good Governance บรรลุผล อันอาจเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง
หรือการกำหนดนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. การบริหารจัดการที่ดีกับการเรียนรู้/การศึกษาของบุคลากร ทำอย่างไรที่จะให้ผู้คนมีทักษะในการคิด เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน คิดเป็นกลยุทธ์ คิดก่อนทำ ทำแล้วคิดใคร่ครวญ เพื่อแก้ไขพัฒนาตามแนวทางของการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (action learning) แบ่งปัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้มีทักษะที่ใช้การได้ (employability skills) ท้นกับการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งชีวิต เป็นกำลังคนที่มีแรงจูงใจที่ดีในการใฝ่รู้ สู้สิ่งยาก ไม่ใช่จะทำก็ไม่คิด เอาง่ายๆ ทำไปแล้วก็ไม่ยอมคิด

๒. การบริหารจัดการที่ดีกับการพัฒนาภาวะผู้นำ การปรับเปลี่ยนทั้งหลายต้องอาศัยภาวะผู้นำที่มุ่งการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership for change) ที่เน้นกลยุทธ์ ที่แสวงหานวัตกรรมในการบริหาร (management innovations) มีการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายรูปแบบการบริหารที่เน้นการพึ่งพาการให้ประโยชน์เกื้อกูล-เกรงใจกัน และการทำงานแบบเดิมๆ และพิสูจน์ให้เห็นว่า ใหม่กว่า-ดีกว่า-แตกต่างกว่าเดิมเช่นไร ภาวะผู้นำเช่นนี้สนับสนุนแนวทางของ Good Governance เสริมสร้างขีดความสามารถของการบริหารงาน (management capacity building) ส่งเสริมประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร

๓. การบริหารจัดการที่ดีกับการสร้างวิทยากรระดับชาติและระดับท้องถิ่น การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ แนวทางผลักดันระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี จำต้องอาศัยทีมวิทยากรที่มีทักษะดังที่ได้กล่าวมา หรือผู้ที่เป็นคนเด่นดัง เป็น “public figures” ช่วยสนับสนุนและสื่อสารผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม (success stories) แก่สาธารณชนได้รับทราบ เพื่อเป็นการสร้างตัวตนและแนวร่วมของการผลักดันในองค์กร หรือท้องถิ่นโดยเร็ว คู่ขนานไปกับการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และโครงสร้างขององค์กร

□ □ □ □ □

ประยุกต์ธรรมจากนิทาน

เสฐียรพงษ์ วรรณปก*

.....

วันนี้อยากชวนให้เพื่อนข้าราชการ “ประยุกต์ธรรม” จากนิทานมาใช้ในชีวิตประจำสัปดาห์ ๒ เรื่อง

เรื่องที่ ๑ กายนคร (สอนการใช้ปัญญาแก้ไขปัญห)

มีหนังสืออธิบายธรรมะเล่มหนึ่งที่โบราณจารย์ได้แต่งไว้ ผมได้ยืมพระธรรมกถึก (พระนักเทศน์) ท่านเทศน์ให้ฟังตั้งแต่สมัยยังเด็ก วันนี้นึกถึงเรื่องนี้ขึ้นมาได้ มาคิดพินิจดูรู้สึกว่าเป็นวิธีสอนธรรมะแก่ชาวบ้านได้อย่างคมคายทีเดียว

คือสอนโดยวิธีอุปมาอุปไมย ผูกเป็นเรื่องราวขนาดเอาไปสร้างเป็นหนังละครได้ทีเดียว

เรื่องราวมีอยู่ว่า ณ นครแห่งหนึ่งนามว่า กายนคร มีพระเจ้าแผ่นดินทรงพระนามว่า พระเจ้าโมหา ทรงครองราชสมบัติ มีมเหสีพระนามว่า พระนางอวิชา ทั้งสองพระองค์มีพระราชโอรสเป็นที่รักยิ่งพระองค์หนึ่งพระนามว่า จิตตราชกุมาร

จิตตราชกุมารมีอำมาตย์สนิทคอยรับใช้และเป็นที่ปรึกษา ๒ คนชื่อ มิจฉัตตะ คนหนึ่ง ชื่อ สัมมาทิสฺส อีกคนหนึ่ง อำมาตย์ทั้งสองมีนิสัยและลักษณะแตกต่างกันราวฟ้ากับดิน มิจฉัตตะมักจะชักจูงให้จิตตราชกุมารไปในเรื่องที่ไม่ค่อยเป็นสาระ เช่น ชอบชวนไปเที่ยวหาความสนุกสนาน ไม่ชอบศึกษาหาความรู้ พาไปเกาะเกาะระรานคนอื่น หาความสุขใส่ตัวโดยไม่คิดถึงเดือดร้อนของคนอื่น สัมมาทิสฺส อำมาตย์คอยทักท้วง ชักนำในเรื่องที่เป็นคุณงามความดีมีเมตตากรุณาบริสุทธิ์ยุติธรรม

อำมาตย์ทั้งสองต่างชิงไหวชิงพริบเพื่อครอบงำเจ้าชายน้อย ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะเสมอมา

วันหนึ่งมิจฉัตตะกระซิบบอกเจ้าชายน้อยว่า “ที่เมืองปัจจยาการนคร มีพระธิดาของเจ้าผู้ครองนครคนหนึ่งนามว่า ตัณฑา สวยงามมาก เขาลือกันว่าเจ้าชายจากนครต่างๆ พรารถนางเป็นคู่ครอง แต่ก็ยังไม่มีใครได้ครองหัวใจนาง เราสองคนน่าจะไปลองดูนะ” เจ้าชายก็เห็นชอบด้วย ทั้งสองจึงลอบหนีจากเมืองเดินทางมุ่งหน้าไปยังปัจจยาการนคร

ระหว่างทางทั้งสองถูกนางยักษ์ฉัตตหนึ่งจับไว้ นางยักษ์ชื่อ วัฏฏทุกษี กำลังเอาสองคนต้มยำกินให้อร่อยอยู่พอดี ฤาษีนามว่า ไตรลักษณญาณ มาพบเข้าจึงช่วยไว้ ทั้งสองจึงมอบตนเป็นศิษย์รับใช้ หลวงพ่อฤาษี เล่าเรียนศิลปวิทยาไปด้วย

เจ้าชายจิตตราชกุมารไม่เป็นอันเล่าเรียนเท่าไร เพราะใจครุ่นคิดถึงแต่แม่สาวน้อยชื่อตัณฑา พระธิดาแห่งเจ้าเมืองปัจจยาการนคร จึงชวนมิจฉัตตะ อำมาตย์คู่ใจไปลาอาจารย์เพื่อไปหานาง

* ศาสตราจารย์พิเศษ สาขาปรัชญาศาสนา, ราชบัณฑิต สาขาศาสนศาสตร์

หลวงพ่อกุญแจจะเหนียวรั้งศิษย์ไว้ได้ จึงมอบแว่นวิชาให้แก่จิตตราชกุมาร สั่งว่าเวลาเจ้ามีปัญหา หรือถึงคราวคับขันให้ยกแว่นนี้ขึ้นส่อง เจ้าก็จะพบคำตอบหรือทางแก้ปัญหาลักษณะปรากฏในแว่นนั้น ระวังอย่าทำแว่นหายเป็นอันขาด

ทั้งสองอำลาหลวงพ่อกุญแจเดินทางไปถึงปัจฉยาการนคร พอดีพระเจ้าเวทนาเจ้าผู้ครองนคร ได้ประกาศแข่งตอบปัญหาปริศนา ๔ ข้อ ยกพระธิดาเป็นเดิมพัน หนุ่มหน้ามนจากเมืองไหน คนใดไขปริศนาได้ จะยินดียกลูกสาวให้ ปริศนา ๔ ข้อ คือ

๑. ทำไมเวลาคนตาย เขาจึงเอาด้ายผูกมือ คอและเท้า
๒. ไฟอะไรร้อนที่สุด
๓. อะไรเที่ยงแท้ที่สุด
๔. จะดับทุกข์ได้อย่างไร

จิตตกุมาร กับมิจฉัตตะอำมาตย์อาสาเข้าแข่งตอบปริศนาด้วย วันนั้นพระเจ้าเวทนา พร้อมด้วยพระมเหสีและข้าราชการบริวารพร้อมกันที่ท้องพระโรง ผู้เข้าแข่งขันตอบปริศนา เข้าไปตอบคนแล้วคนเล่าก็ไม่มีใครผ่าน ถึงตาสองหนุ่มน้อยจากภายนอก (เจ้าหน้าที่อ่านคำถามข้อที่ ๑ ว่า “ทำไมเวลาคนตาย เขาจึงเอาด้ายผูกมือ คอ และเท้า”

มิจฉัตตะตอบว่า “เขากลัวว่ามันจะกระดกเวลาเผา” “ผิด” เสียงเจ้าหน้าที่ประกาศก้อง แล้วจิตตราชกุมารตอบ จิตตราชกุมารเอาแว่นส่องแล้วตอบว่า “เพื่อเป็นปริศนาสอนคนว่า คนเรามีบ่วงผูกอยู่ ๓ บ่วง คือ บ่วงผูกมือได้แก่ภริยา บ่วงผูกคอได้แก่บุตรธิดา บ่วงผูกเท้าได้แก่ทรัพย์สินเงินทอง” เป็นอันว่าจิตตราชกุมารตอบถูก

ปัญหาข้อที่สอง “ไฟอะไร ร้อนที่สุด” มิจฉัตตะตอบว่า “ไฟเกิดจากดวงอาทิตย์ร้อนที่สุด” คำตอบนี้ผิด จิตตราชกุมารตอบ (โดยเอากระจกส่องดูคำตอบ) ว่า “ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ร้อนที่สุด” ถูกเป็นครั้งที่สอง

ปัญหาข้อที่สาม “อะไรเที่ยงแท้ที่สุด” มิจฉัตตะตอบว่า “พระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน” ตอบผิดอีก จิตตราชกุมารยกแว่นขึ้นส่องเช่นเคยตอบว่า “ความตายเที่ยงแท้ที่สุด ทุกคนต้องตาย” เป็นอันว่าจิตตราชกุมารตอบถูกเป็นครั้งที่สาม

พระเจ้าเวทนาประกาศเลิกตอบปัญหาแจ้วว่าเอาไว้พุ้นนี้ค่อยแข่งขันกันต่อเสด็จถึงพระตำหนัก รับสั่งให้ค้นหาพระราชธิดาเข้าเฝ้าตรัสว่า “พ่อสังเกตเห็นหนุ่มคนชื่อจิตตราชกุมาร มันเอาแว่นเล็กๆ อันหนึ่งส่องดูก่อนตอบปัญหา สงสัยว่าแว่นนั้นจะเป็นแว่นวิเศษ มันจึงตอบถูกทุกปัญหา คินนี้ขอให้ลูกไปตีสนิทกับมัน หลอกเอาแว่นนั้นมาให้ได้” พระธิดาก็รับคำ แล้วคินนั้นนางก็ไปหาจิตตราชกุมาร ใช้มารยาสตรี เขาวามีมากมายถึงแปดร้อยเล่มเกวียน พูดยังนี้คินสมัยนี้คงไม่เข้าใจ ขอตัดแปลงใหม่ ว่าประมาณแปดร้อยรถบรรทุก อะไรจะปานนั้น

หนุ่มจิตตราชกุมาร ผู้ประสบการณ์น้อยก็ทนต่อการอดอันออชะชะของหญิงสาวไม่ไหว จึงมอบแวนวิเศษให้ไป รุ่งขึ้นถึงเวลาตอบปัญหาข้อสุดท้ายว่า “จะดับทุกข์อย่างไร” จิตตราชกุมารนั้นมีดแปดด้าน ตอบส่งเดชไป ส่งเดชมันก็ผิดสิครับ ตกกลางทั้งสองนอกจากจะชวดไม่ได้สาวน้อยนามชวนกระสัน (ตัณหา) เป็นศรีภริยาแล้วยังถูกจับให้เป็นทาสรับใช้นางอีก

กล่าวถึงพระเจ้าโมหา เมื่อโอรสหายไปพร้อมกับอำมาตย์คู่ใจ ก็สั่งให้ตามค้นหายังเมืองต่างๆ พระองค์เองก็เสด็จมายังเมืองปัจจยาการ เพื่อสอบถามพระเจ้าเวทนาซึ่งเป็นพระสหายกัน ที่แรกก็ไม่ได้เบาะแสะอะไร ภายหลังได้รับคำบอกเล่าจากพระเจ้าเวทนาว่า เมื่อไม่นานมานี้มีหนุ่มสองคนมาแข่งตอบปัญหา ตอบไม่ได้ถูกจับเป็นทาสรับใช้ลูกสาว พระเจ้าโมหาฟังเล่าถึงลักษณะท่าทาง บุคลิกภาพของหนุ่มทั้งสอง แล้วทรงดำริว่า คนหนึ่งเป็นโอรสของพระองค์แน่ จึงให้ตามทาสทั้งสองมา ปรากฏว่าใช่จริง ๆ พระเจ้าเวทนาจึงขอโทษขอโพยพระเจ้าโมหาที่ทำโทษพระโอรสของพระองค์รุนแรงไป ด้วยความเข้าใจผิด เพื่อเป็นการไถ่โทษ พระองค์จึงยกพระธิดาน้อยนามตัณหาให้เป็นชายาของเจ้าชายจิตตราชกุมาร ท่ามกลางความปิติยินดีทั้งสองฝ่าย

เป็นอันว่าเรื่องนี้จบลงด้วยแฮปปี้เอนดิ้ง ดุจดั่งนิยายน้ำเน่าและไม่เน่าทั้งหลาย

นิทานเรื่องนี้เรียกว่า “นิทานธรรม” คือผูกเรื่องขึ้นเพื่ออธิบายธรรม โดยเฉพาะอ่านเอาเรื่องเอาราวธรรมดาก็สนุกน่าติดตาม แต่ถ้าจะอ่านไปพินิจพิจารณาไปด้วยก็ยิ่งจะได้ความรู้ความเข้าใจในธรรมชั้นเยอะทีเดียว

แต่ละชื่อทั้งชื่อคนและชื่อบ้านเมืองต่างแฝงความหมายทางธรรมไว้อย่างแยบยลทีเดียว เช่น กายนคร โมหา อวิชา จิตตราช

เรื่องนี้ต้องการสอนผู้อ่านว่าร่างกายของเรามีเปรียบเหมือนเมืองๆ หนึ่ง จิตของเราล้อมถูกรอบงำด้วยกิเลสต่างๆ เป็นส่วนมากคือ ความหลง ความไม่รู้จริง และความเห็นผิด น้อยครั้งที่เราจะมีความเห็นที่ถูกต้องกันจริงๆ เพราะส่วนมากใจมักจะตกไปในอำนาจฝ่ายต่ำมากกว่าจะคิดในเรื่องดีๆ ทำในสิ่งดี ๆ

ความเห็นผิด (มิจฉัตตะ) กับความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ) ซึ่งเป็นดุจดั่งอำมาตย์คู่ใจของจิตจึงต้องยื้อแย่งแข่งดีกันเสมอมา แต่ในที่สุดความเห็นผิดก็มีอิทธิพลครอบงำจิตใจได้มากกว่า ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของปุถุชนผู้หนาด้วยกิเลส

แต่ถึงจะหลงไปอย่างไรก็ตาม “เชื้อแห่งความดี” ของคนเรายังมีอยู่ บางครั้งก็รู้ผิดชอบชั่วดี และพยายามกลับเนื้อกลับตัวเหมือนกัน ดังจิตตราชกุมารได้พบ “ลักษณะญาณฤาษี” และได้แวนวิชานั้นก็คือ ได้มองเห็นด้วยปัญญาในบางครั้งว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมันไม่แน่นอน มีเกิด มีแปรเปลี่ยน มีดับสลาย เป็นธรรมดา แต่ “แวน” คือปัญญานั้นก็อยู่กับตัวไม่ตลอด ถูกความอยากในกามารมณ์ (ตัณหา) ถูกความรู้สึก (เวทนา) ชักพาไปในทางผิดทางชั่วจนได้ จนกระทั่งต้องทนทุกข์ทรมานตกเป็นทาสกิเลสตัณหา

ลืมนบอกไปว่า ทางพันทุกซ์ที่จิตตราชกุมารตอบไม่ได้นั้น คำตอบคือ อริยมรรคมีองค์แปด (เห็นชอบ ดำริชอบ กระทำชอบ วาจาชอบ อาชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจมั่นชอบ) ถ้าปฏิบัติ ตามนี้รับรองพันทุกซ์แน่ และทุกซ์ที่ว่านี้ก็คือ ทุกซ์จากการเวียนเกิดเวียนตายในวัฏฏสงสารไม่รู้จบสิ้น

ความทุกซ์ชนิดนี้ท่านจึงผูกเรื่องให้มันเป็นนางยักษ์ชื่อ วัฏฏทุกซ์ คอยจับคนกินเป็นอาหาร ระวังไว้ก็แล้วกันถ้าไม่ยอมให้นางยักษ์มันจับกิน ก็ให้ไปขอมืดโกนอาบน้ำผึ้ง เอ๊ย ขอ “แวนวิเศษ” (ปัญญา) จากเกจิชื่อดังนามลक्षणญาณมาไว้ป้องกันตัว

คนเราลงได้เข้าใจจริง ๆ ว่าทุกอย่างไม่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่เป็นทุกซ์ดอกครับ

เรื่องที่ ๒ ยายกะตา (สอนปฏิจจสมุปบาท)

เชื่อไหมครับว่า ปู่ย่าตาทวดเรา มีความสามารถในการนำเอา พุทธธรรมมาปรับประยุกต์ใช้กับ การดำเนินชีวิตได้อย่างแนบเนียน ถึงท่านจะไม่รู้หลักธรรมในแง่ทฤษฎีสักเท่าไร (ความจริงท่านรู้ แต่ไม่ เน้นหลักทฤษฎีเท่านั้นเอง) ท่านก็มีวิธี “ย่อย” พุทธธรรมออกมาให้เข้าใจง่าย

ใส่ไว้ในรูปคำพังเพยบ้าง นิทานพื้นบ้านบ้าง อ่านหรือฟังแล้วเพลิน ถ้านำมาขบคิด ก็จะได้คติ ธรรมสำหรับดำเนินชีวิตอีกต่อหนึ่งด้วย

ขอยกตัวอย่าง นิทาน “ยายกะตา” ที่เราได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่เป็นเด็ก คิดให้ลึกจะเห็นว่า นี้ มิใช่เพียงนิทานเล่าสนุก ๆ เท่านั้น หากสอดแทรกแนวสอนธรรมอันล้ำลึก ที่เรียกว่าหลักปฏิจจสมุปบาท เลยทีเดียว

ปานนั้นเขียวหรือ บางท่านอาจสงสัยเช่นนี้ ปานนั้นเขียวแหละ ไม่เชื่อก็ลองฟังดูสิครับ ยายกะตาปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า กามากินถั่วกินงา ยายมายายดำ ตามาตาตี หลานร้องให้ไปหานายพราน ขอให้นายพรานไปยิงกา

นายพรานว่า กงการอะไรของข้า

หลานจึงไปหาหนู ขอให้ไปกัดสายธนูของนายพราน หนูว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาแมว ขอให้ไปกัดหนู แมวว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาหมา ขอให้ไปกัดแมว หมาว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาค้อน ขอให้ไปตีหัวหมา ค้อนว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาไฟ ขอให้ไปไหม้ค้อน ไฟว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาน้ำ ขอให้ไปดับไฟ น้ำว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาตลิ่ง ขอให้ไปพังทับน้ำ ตลิ่งว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาช้าง ขอให้ไปพังตลิ่ง ช้างว่า กงการอะไรของข้า

หลานไปหาแมลงหวี่ ขอให้ไปตอมตาช้าง

แมลงหวี่รับอาสา จะไปตอมตาช้าง

ข้างไปจะพังตลิ่ง ตลิ่งจะไปพังทับน้ำ น้ำจะไปดับไฟ ไฟจะไปไหม้ค้อน ค้อนจะไปตีหัวหมา
หมาจะไปกัดแมว แมวจะไปกัดหนู หนูจะไปกัดสายธนูของนายพราน นายพรานจึงไปยังกา
ตั้งแต่นั้นมากาไม่มากินถั่วกินงาอีกต่อไป
ยายมา ยายไม่ดำ ตามา ตาไม่ดี
ปฏิจจสมุปบาทนั้นมีอยู่ ๒ ฝ่าย คือ ปฏิจจสมุปบาทฝ่ายเกิดทุกข์ กับปฏิจจสมุปบาทดับทุกข์
ฝ่ายเกิดทุกข์มีอวิชชา (ความโง่ ไม่รู้เท่าทันธรรมดา) เป็นพื้นฐาน ฝ่ายดับมีอวิชชา (ความรู้
แจ้ง) เป็นพื้นฐาน

ท่านเปรียบเหมือนเด็กกับตุ๊กตา ทันทิ ที่ได้ตุ๊กตามา จิตใจของเด็กซึ่งมีอวิชชาเป็นพื้นฐาน
อยู่แล้ว ย่อมมองตุ๊กตาและมีความรู้สึกเกี่ยวกับตุ๊กตาอย่างไม่ตรงกับความจริง เธอมีความรู้สึก หรือมี
ความยึดมั่นถือมั่นในตุ๊กตานั้นเหมือนเป็นมี “ตัวตน” จริง ๆ บางรายถึงกับ คิดว่าเป็น “น้อง” ของตน
จริง ๆ นี่แสดงว่าวงจรปฏิจจสมุปบาทมันวิ่งปฏิตตั้งแต่อวิชชา ไปจนถึงภพชาติ (ความมีความเป็น) อัน
พร้อมที่จะก่อทุกข์ทันทิ

สมมติว่าวันหนึ่งตุ๊กตานั้นตกแตก เด็กคนนั้นจะมีความเศร้าโศกเสียใจมาก ร้องไห้เป็นวัฏเป็น
เวรว่า “น้อง” ของเธอตายแล้ว

แต่สำหรับผู้ใหญ่ การรับรู้เกี่ยวกับตุ๊กตาเป็นการรับรู้บนพื้นฐานของอวิชชา (ความรู้) คือรู้ว่า
มันก็คือตุ๊กตาดินเผาธรรมดา ไม่ใช่พี่น้องไม่ใช่ของใคร สักวันหนึ่งมันก็จะตกแตก เมื่อแตกแล้ว ก็เท่า
นั่นเอง ไม่รู้สึกเสียอกเสียใจอะไร

ความรู้เกี่ยวกับตุ๊กตาของเด็กคือ ปฏิจจสมุปบาทฝ่ายเกิดทุกข์
ความรู้เกี่ยวกับตุ๊กตาของผู้ใหญ่ คือปฏิจจสมุปบาทฝ่ายดับทุกข์
ผมยกตัวอย่างมาอธิบายอย่างนี้ คงจะทำให้เข้าใจเกี่ยวกับปฏิจจสมุปบาทง่ายขึ้น ใช่มั้ยครับ
ทุกข์ ดับไม่ได้ ถ้าไม่เกิดอวิชชา ความรู้เท่าทันตามสภาพความเป็นจริงของธรรมชาติและธรรมดา

ในนิทานนี้ ความทุกข์ของหลานมันวิ่งปฏิตจากจุดเริ่มต้นไปจนสุดสาย ไม่สามารถจะดับได้
เพราะทุกระบวนการล้วนพร้อมจะทำหน้าที่เพื่อสนองความโง่ทั้งนั้น วงจรปฏิจจสมุปบาทจึงไม่ถูกตัดตอน
นี้แลคือปฏิจจสมุปบาทฝ่ายเกิดทุกข์

แต่พอได้สติยังคิดและเกิดความรู้ขึ้นมา กระบวนการแห่งปฏิจจสมุปบาท ก็กลายเป็นกระบวนการ
แห่งการดับทุกข์ สืบทอดกันตลอดสายเลย เริ่มตั้งแต่แมลงหวี่รับอาสาจะตอมตาข้าง ซ้างกลัวแมลง
หวี่ตอมตาก็รับอาสาจะไปพังตลิ่ง.....จนกระทั่งนายพรานรับไปยังกา แล้วกาก็ไม่มากินถั่วกินงาอีกต่อไป

นี่แหละครับปฏิจจสมุปบาทในนิทานยายกะตา แต่ถ้าท่านไม่คิดลึกปานั้น จะถือว่ามันเป็น
นิทานสำหรับเด็กธรรมดา ๆ ก็ไม่ว่าอะไร

□ □ □ □ □

คอมมิชชั่น : คอร์รัปชัน : คุณธรรม : ศีลธรรม ใครได้ใครเสีย

วิชัย กลิ่นสุวรรณ*



“พี่น้องทั้งหลายประเทศของเรามีปัญหามากมาย โดยเฉพาะปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง”
เสียงนายอำเภอดังก้องไปทั้งลานวัด ท่ามกลางประชาชนและผู้มาท้องถิ่นในวันชุมนุมเกษตรกร ซึ่งได้
เชิญนายอำเภอเป็นประธานในพิธีเปิดงาน และกล่าวปราศรัยกับชาวบ้าน

“.....ทางราชการพยายามแก้ปัญหา แต่มันเป็นปัญหาที่แก้ยาก เพราะเกิดจากกิเลสและความโลภ
ของมนุษย์ มีกฎหมายบังคับ มีระเบียบป้องกัน แต่ก็ยังโกงกันทุกวัน ไม่มีที่ท่าว่าจะลดลง จึงต้องอาศัย
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย.....”

แล้วนายอำเภอก็นั่งเสียงดังขึ้นไปอีก

“.....ทุกครั้งที่ท่านไปเสียภาษี ขอให้พนมมือพร้อมเงิน ที่จะนำไปชำระภาษี แล้วเปล่งวาจาว่า.....”

“.....เงินนี้ข้าฯ ขอมอบให้กับทางราชการเพื่อนำไปใช้ทะนุบำรุงบ้านเมือง ถ้ามันผู้ใดบังอาจเบียด
บังเอาไปใช้ในทางมิชอบด้วยประการใดๆ ขอให้มันผู้นั้นจงพินาศๆ.....”

* รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

.....เหตุการณ์วันนั้นผ่านมานาน นานจนนายอำเภอกลายเป็นผู้ว่าฯ และปลดเกษียณไปแล้ว

.....เมื่อเร็ว ๆ นี้ ผมไปประชุมร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมต่างกระทรวง ตามนโยบาย
ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหาการทุจริต

“เรื่องที่ยับยั้งมานานที่สุด คือ การจัดซื้อจัดจ้าง”

ผู้ร่วมประชุมที่อยู่ในราชการมายาวนานให้ความเห็น

“บางคนคิดว่าคอมมิชชั่นไม่ใช่คอร์รัปชัน...ถึงกับพูดกันอย่างเปิดเผยว่าหักเปอร์เซ็นต์จากผู้รับเหมา
ไม่ผิด...งานก็ได้ ลูกน้องมีสวัสดิการที่ทางการไม่มีให้ มึงบฯ ต้อนรับนาย ชื้อของขวัญให้นาย.....”

แล้วเรื่องคอมมิชชั่นก็กลายเป็นหัวข้อหลักในการประชุม

เพื่อให้เป็นวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ ผู้เข้าร่วมประชุมอีกรายอ้างผลงานการวิจัยในหนังสือคอร์รัปชัน
ของอาจารย์ผาสุก พงษ์ไพจิตร มาสนับสนุน

“คอมมิชชั่น เป็นคอร์รัปชัน ประการแรกทำให้สินค้าราคาแพงขึ้น และ/หรือคุณภาพของสินค้า
ลดลง...สมมุติว่ามีงบประมาณทำถนนยาว ๑๐๐ กิโลเมตร ถ้ามีการหักเปอร์เซ็นต์เป็นค่าคอมมิชชั่น
ผู้ประกอบการจะคิดเป็นต้นทุนบวกไว้ล่วงหน้า...ถนนจะยาวไม่ถึง ๑๐๐ กิโลเมตร หรือถ้าจะยาวถึง
ถนนจะบางลง คุณภาพจะเลวลง...”

ได้ฟังผู้เสนอข้อมูลจากรายงานวิจัย นึกไปถึงคำสารภาพของผู้ถูกกล่าวหารายหนึ่งที่มีความรู้สึกซึ่ง
เรื่องอย่างนี้

“การสร้างถนน หากินได้อย่างน้อยสองจังหวัด...จังหวัดแรกเรียกเปอร์เซ็นต์จากบริษัทที่ได้งาน
เมื่อรับเงินมาแล้ว การตรวจรับก็ง่ายขึ้นมาก...งานไม่ได้คุณภาพถนนก็จะพังเร็ว เมื่อพังเร็วก็ได้งบบฯ
ซ่อม...กินกันได้อีก”

รายนี้พูดด้วยน้ำเสียงธรรมดา เหมือนสิ่งที่เกิดเป็นเรื่องปกติธรรมดาๆ

ท่านอานันท์ ปันยารชุน เคยกล่าวถึงเรื่องคอมมิชชั่น...คอร์รัปชันไว้อย่างชัดเจน

“กินตามน้ำก็คอร์รัปชัน กินทวนน้ำก็คอร์รัปชัน”

“คอมมิชชั่นก็คอร์รัปชัน”

.....

โดยทุจริต ทุจริตต่อหน้าที่ คอร์รัปชัน ฉ้อราษฎร์บังหลวง โกง...คำเหล่านี้มีทั้งภาษากฎหมาย
และภาษาชาวบ้าน ถ้าไปเปิดกฎหมาย เปิดพจนานุกรมดูก็จะทราบความหมายชัดเจน ใครๆ ก็รู้ และ
เข้าใจได้

แล้วอย่างนี้เรียกอะไร?

รัฐวิสาหกิจใหญ่โตบางแห่งออกระเบียบภายในของหน่วยงานให้สวัสดิการ กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน แทบไม่น่าเชื่อว่าระเบียบแบบนี้อยู่ในโลก น่าจะนำไปทำรายการ ท่านเชื่อหรือไม่?

รับสมนาคุณจากกิจการของหน่วยงานอย่างที่สุด ยังไม่สาแก่ใจ ระดับผู้มีอำนาจออกระเบียบยังออกระเบียบให้เบิกจ่ายเงินด้วยบัตรเครดิตเพื่อประโยชน์ตน กลุ่มตนไม่จำกัดวงเงิน เหตุการณ์อย่างนี้เกิดก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ และไม่น่าเชื่ออีกว่า ถึงแม้ขณะที่ประเทศชาติจะย่อยยับ เพราะเศรษฐกิจวิบัติ ก็ยังประพฤติเช่นนี้อยู่

เมื่อต้องจ่ายเงินสวัสดิการจำนวนมหาศาลจะเหลือเศษเงินส่งให้รัฐสักเท่าไร...เขาพูดกันอีกว่าบางแห่งแม้ขาดทุนยังจ่ายโบนัส...

...เขียนเรื่องนี้แล้ว นึกถึงเมื่อครั้งเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน...หน่วยงานกึ่งรัฐ กึ่งราษฎร์ แห่งหนึ่งมีประวัติทั้งอดีต ปัจจุบัน และคงจะถาวรไปถึงอนาคตด้วย ทั้งที่เป็นกิจการผูกขาด ไม่มีคู่แข่ง นำประหลาดงบดุลแต่ละปี ขาดทุนย่อยยับ ต้องของบฯ สนับสนุนจากทางราชการ

เหตุที่ต้องสอบสวน เพราะมีเรื่องกล่าวหาว่า ผู้บริหารระดับสูงและพวกช่วยกันผลาญงบประมาณและรายได้ของหน่วย โดยจัดทัวร์ไปต่างประเทศปีละหลายครั้ง อ้างว่าเพื่อศึกษาดูงาน แต่ยิ่งดูงาน กิจการที่รับผิดชอบ มีแต่ทรกกับทรุด ...การเบิกจ่ายทั้งคณะ เอาจากงบฯ ของหน่วย แถมมีเงินสดติดกระเป๋าสำหรับข้อปึง โดยอ้างสิทธิ์ว่าเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่ารับรอง ฯลฯ ตามระเบียบ

ผลการสอบสวน ปรากฏว่าเป็นจริงทุกประการ...แต่ตอนสรุปข้อมูลความผิด เจ้าของเรื่องแทบหงายหลัง...แต่ละหน่วยใช้ระเบียบของตัวเองของใครของมัน ระเบียบแห่งนั้นระบุว่า

“ผู้บริหารสูงสุดขององค์การ มีอำนาจ มีสิทธิเบิกจ่ายเงินได้ทุกประเภท ไม่มีข้อจำกัด”

เรียกว่าเบิกได้ ตามแต่ใจจะไขว่คว้า และ “ผู้บริหารไม่มีวินัยกำกับ วินัยมีใช้กับพนักงานเท่านั้น”

.....พจนานุกรมสังคมศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความ คำว่า คอร์รัปชัน ไว้ว่า “การใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไร ตำแหน่ง ชื่อเสียงเกียรติยศ หรือผลประโยชน์เฉพาะตน หรือกลุ่มของตน โดยวิถีทางที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือมาตรฐานทางศีลธรรม”

การฝ่าฝืนกฎหมาย พิสูจน์ไม่ยากมีบทลงโทษชัดเจน แต่การออกระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ข้อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกของตนอย่างไม่มีเหตุผลและแบบที่สุด สอบสวนอย่างไรก็ไม่ผิด เพราะชอบด้วยระเบียบทุกประการ ส่วนจะเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางศีลธรรม หรือมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ไม่มีบทลงโทษ เป็นเรื่องนามธรรม เป็นเรื่องของคุณงามความดีทางจิตใจ ใครจะมีกันมากน้อยแค่ไหน ไม่มีใครบังคับใครได้

เหมือนอย่างเรื่องนี้

.....ปลัดกระทรวงกับพวก จัดซื้อรถจักรยานยนต์เกือบห้าพันคัน เพื่อจัดส่งไปให้เจ้าหน้าที่

ส่วนภูมิภาค

งานนี้ใช้งบประมาณเกือบสองร้อยล้านบาท กระบวนการจัดซื้อก็เป็นไปตามระเบียบพัสดุธรรมดาๆ แต่...ไม่น่าจะธรรมดา

ตอนประกาศประกวดราคามีผู้ไปขอรับเอกสาร ๑๕ ราย มีเพียงสามรายที่ยื่นเสนอราคา ในจำนวนนี้ยังงใจยื่นผิดสเปคสองราย ปกติควรยกเลิก แต่ถ้าไม่ยกเลิกก็ไม่ผิดระเบียบพัสดุหากทางออกไว้ให้สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีมาตรฐานทางคุณธรรม ศีลธรรม

แต่เรื่องนี้คงไม่ได้มาตรฐาน

จึงมีฝ่ายได้ฝ่ายเสีย

แน่นอนบริษัทที่ขายเป็นฝ่ายได้ ขายสินค้าเกือบสองร้อยล้านบาท ไม่ต้องแข่งขันราคา ไม่ต้องแข่งขันคุณภาพ ไม่มีการต่อรองใดๆ ทั้งสิ้น จึงรับไปเนื่อๆ

ที่น่าจะได้อีกราย คือ กรรมการตามกระบวนการจัดซื้อ...ไม่ทราบว่ามีอะไรมาปิดหู ปิดตา ปิดปาก รับเงินเดือนของบริษัทด้วยอาการอันสงบ ไม่รับรู้ รับเห็น หรือมีข้อสังเกต ข้อทักท้วงต่อรองใดๆ ทั้งสิ้น อ่างแต่เพียงว่า “ต้องรับซื้อเพราะจะสิ้นปีงบประมาณ”

เรื่องนี้คงต้องไปสืบไปสอบๆ ต่ออีกว่า บัญชีเงินฝากของใคร มีเงินสดไหลเข้าผิดปกติบ้าง

สำหรับฝ่ายเสียแน่นอนราชการต้องจ่ายเงินงบประมาณอย่างไม่ยุติธรรม...วิเคราะห์ต่อไปอีกเงินนี้เอามาจากไหน ก็คงหนีไม่พ้นจากพวกที่กำเงินไปเสียภาษีนั่นแหละ

ทำให้ผมคิดถึงนายอำเภอ

“เงินนี้ ข้าฯ ขอมอบให้กับราชการนำไปใช้ทะนุบำรุงบ้านเมือง...ถ้ามันผู้ใดบังอาจเบียดบังเอาไปใช้ในทางมิชอบด้วยประการใด ๆ ขอให้มันผู้นั้นจง...”

□ □ □ □ □

คู่มือใหม่ของข้าราชการ

การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม

คู่มือใหม่ของข้าราชการ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม เป็นหนังสือประกอบภาพที่สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางช่วย ข้าราชการในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยม เพื่อให้เป็นข้าราชการที่ดี มี เกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน สามารถปฏิบัติราชการ ตามบทบาทภารกิจใหม่ได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งฉบับการค้นองพระราชปณิธาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ได้ทรงครอง แผ่แผ่นดินโดยธรรมมาโดยตลอด

สำหรับในครั้งนี้ ขอเสนอ



๙.๑ ยืมσύปญทา - ไม่เบืชนหน้าตนี้



เมื่อมีปัญหาต้องยืมσύ ไลน์ปัญหา

๙.๒ แกัปัญหาด้วยปัญญา - ไม่รอช้ตาตนช่วย



สามารถแกัปัญหาได้ด้ลยปัญญาของตนเอง ไม่ต้อรอใญ่อื่นมาช้ลงแกั

๙.๓ พบปัญหาที่รู้แก้ - ไม่ยอมแก้วังตาแพะ



พบปัญหาที่ต้องแก้กับปัญหา อย่างมีเสถียรเวลาตามขนาดตัวคนผิด

๙.๔ เห็นปัญหาเป็นโอกาส - ไม่มองเห็นเป็นอุปสรรค



หม่อมองไปนั้นว่า ปัญหาคือโอกาสที่เราจะได้แสดงความสามารถ
ไม่มองปัญหาเป็นอุปสรรค เพราะจะทำให้เกิดความท้อแท้

มุมมอง

“เพื่อนบุคลากร”

ทป.*

“กริ่ง... กริ่ง... สวัสตีค่ะ ขอสอบถามเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนแบบใหม่ค่ะ”

ค่ะ ข้อความข้างต้น เป็นประโยคที่ต้องถูกถามทางโทรศัพท์ทุกวัน วันละหลาย ๆ สาย ตลอดทั้งเดือนที่ผ่านมา แล้วก็เหมือนทุกสายจะนัดกันถาม เพราะคำถามจะคล้ายคลึงกันมาก ฉบับนี้จึงขอถือโอกาสคุยเรื่องการเลื่อนขั้นเงินเดือนระบบใหม่ต่ออีกนิดหน่อย โดยจะเสริมประเด็นที่อาจจะยังไม่ครบในฉบับก่อน

สิ่งที่อยากจะเพิ่มคือ “จำนวนขั้นที่จะได้เลื่อน” ซึ่งฉบับก่อนบอกว่าเป็น ๓ ลักษณะ คือ “ไม่เลื่อนขั้น” “เลื่อนครึ่งขั้น” และ “เลื่อนหนึ่งขั้น” ซึ่งโดยปกติก็ยังคงเป็นเช่นนั้นอยู่ แต่มีพิเศษที่เพิ่มขึ้นคือ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือนในครึ่งปีหลัง (เลื่อนวันที่ ๑ ตุลาคม) อาจมีผู้ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนจำนวน “หนึ่งขั้นครึ่ง” ก็ได้ ตามกฎ ก.พ.ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑ วรรคสาม มาดูตัวอย่างนี้กันค่ะ

- ในครึ่งปีแรก (๑ ตุลาคม-๓๑ มีนาคม) นาย ก.มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่ควรจะได้เลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้น แต่กรมไม่อาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นให้ได้ เพราะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะใช้ การเลื่อนขั้นเงินเดือนในครึ่งปีแรกนี้ นาย ก.จึงได้เลื่อนขั้นเงินเดือนในวันที่ ๑ เมษายน เพียงครึ่งขั้น แต่หากปรากฏว่า

- ในครึ่งปีหลัง (๑ เมษายน-๓๐ กันยายน) นาย ก.มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้เลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นอีก และไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะใช้เลื่อนขั้นเงินเดือนในครึ่งนี้

* ศูนย์ทะเบียนประวัติข้าราชการ สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.

กรมอาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมทั้งปีของนาย ก. เป็นจำนวนสองขั้นได้ ซึ่งก็หมายความว่า นาย ก.อาจได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม จำนวนหนึ่งขั้นครึ่งได้

ยังมีอีกกรณีหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งจะเป็นกรณีที่เกิดในการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนในครึ่งปีหลังเช่นเดียวกัน ตามกฎ ก.พ.ฯ ข้อ ๑๑ วรรคสอง ดูตัวอย่างค่ะ

- ในครึ่งปีแรก (๑ ตุลาคม-๓๑ มีนาคม) นาย ข.ได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนครึ่งขั้น ในวันที่ ๑ เมษายน แต่หากปรากฏว่า

- ในครึ่งปีหลัง (๑ เมษายน-๓๐ กันยายน) เมื่อพิจารณาผลการปฏิบัติงานในครึ่งปีแรกกับครึ่งปีหลังของนาย ข.รวมกันแล้ว ปรากฏว่า มีมาตรฐานสูงกว่าที่จะได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนหนึ่งขั้นสำหรับปีนั้น กรมก็อาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมทั้งปีของนาย ข. เป็นจำนวนหนึ่งขั้นครึ่งได้ ซึ่งก็หมายความว่า นาย ข.อาจได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม จำนวนหนึ่งขั้นได้ โดยที่ นาย ข.จะต้องมีผลการปฏิบัติงานทั้งปีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.ฯ ด้วย

เป็นอย่างไรบ้างคะ สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องของจำนวนขึ้นเงินเดือนที่จะได้เลื่อนเพื่อน ๆ ข้าราชการจะเห็นว่า การเลื่อนขึ้นเงินเดือนระบบใหม่นี้เป็นการตอบแทนผู้ปฏิบัติงานที่มีผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจ่ายค่าตอบแทนตามผลงานและผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง ซึ่งคงจะทำให้เพื่อนข้าราชการหายเหนื่อยและมีกำลังใจที่จะทำหน้าที่ของ “ข้าราชการ” ที่ดีต่อไป

สำหรับคำถามในฉบับนี้ จะมีคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องการเลื่อนขึ้นเงินเดือนระบบใหม่ ที่มีเพื่อน ๆ ข้าราชการสอบถามเข้ามา และยังมีอีกคำถามเป็นของคุณผู้ใช้นามว่า “ผู้जूวุฒิ อส.บ.” หวังว่าคงสามารถช่วยไขข้อข้องใจได้นะคะ ส่วนคำถามอื่นๆ จะทยอยตอบในฉบับต่อไป คอยติดตามด้วยนะคะ สวัสดีค่ะ

คำถามที่ ๑ ขณะนี้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔ ได้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๔ มาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี และปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี ได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ เป็นขั้น ๙,๐๔๐ บาท จะเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๕ ได้เมื่อใด

คำตอบ กรณีนี้ อาจเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๕ ได้ ไม่ก่อนวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ เนื่องจากมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๕ และได้รับเงินเดือนถึงขั้นต่ำของระดับ ๕ (ขั้น ๙,๐๔๐ บาท) แล้ว (ว.๕/๒๕๓๖ ข้อ ๓.๑.๒.๓)

คำถามที่ ๒ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๕ สอบคัดเลือกได้ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๖ ปีงบประมาณ ๒๕๔๔ (๑ ตุลาคม ๒๕๔๓) ได้รับเงินเดือนในระดับ ๕ ชั้น ๑๐,๐๘๐ บาท และในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ๐.๕ ชั้น เป็นรับเงินเดือนในระดับ ๕ ชั้น ๑๐,๓๔๐ บาท หากมีคุณสมบัติอื่นตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๖ จะสามารถเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๖ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป ได้หรือไม่

คำตอบ ไม่ได้ เนื่องจากผู้ที่จะได้เลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๖ ต้องได้รับเงินเดือนอยู่ก่อนวันเริ่มต้นปีงบประมาณที่จะเลื่อนไม่ต่ำกว่าขั้น ๑๐,๐๘๐ บาท ดังนั้นหากจะเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๖ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งอยู่ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ต้องได้รับเงินเดือนก่อนวันเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ไม่ต่ำกว่าขั้น ๑๐,๐๘๐ บาท แต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ ยังอยู่ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ดังนั้นเงินเดือน ณ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ จึงไม่ถือว่าเป็นเงินเดือนก่อนวันเริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๔๔ กรณีนี้จึงไม่อาจเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๖ ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ แต่อาจเลื่อนได้ไม่ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ (ว.๑๓/๒๕๓๖)

คำถามที่ ๓ เรียนจบจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ วุฒิปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) จะสามารถนำวุฒิดังกล่าวไปสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งวิศวกร ระดับ ๓ ได้หรือไม่ หรือจะสามารถสมัครสอบในตำแหน่งใดได้บ้าง

คำตอบ วุฒิปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) จากสถาบันการศึกษาที่ ก.พ.รับรองแล้ว และรับรองว่าเป็นปริญญาตรีทางวิศวกรรมศาสตร์ สามารถนำไปสมัครสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้ในตำแหน่งที่คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งระบุว่า “ต้องเป็นผู้ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ทางวิศวกรรมศาสตร์” เช่น ตำแหน่งวิศวกร ๓ นักวิทยาศาสตร์ ๓ หรือนักวิชาการอุตสาหกรรม ๓ เป็นต้น แต่หากตำแหน่งใดที่คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งระบุว่า “ต้องได้รับปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต” เช่น ตำแหน่งวิศวกรวิชาชีพ ๓ (วิศวกรรมโยธา) ผู้ที่ได้รับปริญญาอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิตไม่สามารถสมัครในตำแหน่งดังกล่าวได้

□□□□□

อะไร ที่ไหน เมื่อไร



↑ คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ครั้งที่ ๙ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ สำนักงาน ก.พ.



↑ และเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๔ คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. เป็นประธานในพิธีแจกประกาศนียบัตรแก่นิสิต นักศึกษา โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รุ่นที่ ๙ ณ สำนักงาน ก.พ.



↑ กิจกรรมนิสิต นักศึกษา โครงการช่วยเหลือผู้ปลูกต้นไม้โกงกางที่ป่าชายเลน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดชลบุรี

โครงการช่วยเหลือผู้
ครั้งที่ ๙
สานสายใยคนรุ่นใหม่
กับระบบราชการ



ศึกษาและเยี่ยมชมภารกิจสำนักงานที่ดิน จังหวัดชลบุรี



คุณหญิงทิพาวดี เมฆสุวรรณค์ เลขาธิการ ก.พ. เป็นประธานพิธีเปิดการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนา ระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (P.S.O.) และการจัดวางระบบบริการประชาชน เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๔ ณ จังหวัดร้อยเอ็ด และบรรยายพิเศษเรื่อง “พลิกโฉมการปฏิรูประบบราชการไทย”



คุณหญิงทิพาวดี เมฆสุวรรณค์ เลขาธิการ ก.พ. เป็นประธานพิธีเปิดการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนา ระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (P.S.O.) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ณ จังหวัดอ่างทอง และบรรยายพิเศษเรื่อง “พลิกโฉมการปฏิรูประบบราชการไทย”



เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะหัวหน้าส่วนราชการ

ระดับปลัดกระทรวง ประจำเดือน พฤษภาคม ณ กระทรวงศึกษาธิการ ในประเด็น “การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ” โดยมีสำนักงาน ก.พ. เป็นแกนกลางในการจัดประชุม





คุณหญิงทิพาวดี เมฆสุวรรณค์ เลขาธิการ ก.พ. นำนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงและนักเรียนทุนรัฐบาล ประจำปี ๒๕๔๔ จำนวน ๑๔๔ คน เข้ารับโอวาทจาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ก่อนออกเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล



เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ นายจ่านอง แสงมหาชัย ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงาน ก.พ. เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาติดตามผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตามโครงการถ่ายโอนกำลังคนเพื่อสนับสนุนมาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.) ณ เขตพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาการทำงาน ตลอดจนแนวทางการแก้ไข



จากนั้นคณะติดตามผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตามโครงการถ่ายโอนกำลังคนเพื่อสนับสนุน มพช. ได้เดินทางไปติดตามผลการปฏิบัติงานของข้าราชการผู้เข้าร่วมโครงการถ่ายโอนกำลังคน



สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน จัดแถลงข่าวพร้อมแสดงผลงานการพัฒนา และปรับปรุงระบบการทำงานของกรมพัฒนาที่ดินให้ทันสมัยตามแนวทางการปฏิรูประชาการ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ โดย คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. นายสิมา โมรากุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน นายสมศักดิ์ สิทธิโชติธรรม หมออดินอาสาสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี และนายหนัก สุภะตะ เกษตรกรรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ร่วมกันชี้แจงความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการทำงาน โดยมี นายไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร เป็นผู้ดำเนินรายการ ณ สำนักงาน ก.พ.



พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม ก.พ. ครั้งที่ ๖/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๔ โดยมี คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. ให้การต้อนรับ ณ สำนักงาน ก.พ.



จากภาพสู่ข่าว

โครงการช่วยพฤษภรณ์ ครั้งที่ ๙ ปี ๒๕๔๔

วารุณี เสวตาสัย*

“ข้อช่วยพฤษภรณ์เป็นสัญลักษณ์ของเครื่องแบบข้าราชการ
ช่วยพฤษภรณ์เป็นสี่เหลี่ยม บ่งบอกถึงเกียรติและความหมาย
เลยเลือกชื่อว่า “โครงการช่วยพฤษภรณ์”

คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. ได้กล่าวถึงที่มาของชื่อโครงการไว้ เมื่อวันที่ พฤษภรณ์ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันเปิดโครงการช่วยพฤษภรณ์ ครั้งที่ ๙ และท่านยังได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของโครงการไว้ว่า

“...โครงการนี้ทำพิธีจุดเทียนใหม่ ของจริง ไม่มีผักชีโรยหน้า ให้รู้ตัวว่าระบบ ข้าราชการคืออะไร ถ้าคนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นอนาคตของเรา เขาดูถูกระบบราชการแล้วรัฐจะอยู่อย่างไร ระบบราชการต้องมี อย่างไรก็ต้องมี

...ทำพิธีจุดเทียนใหม่ว่าเขาคิดอย่างไรกับราชการ เพราะว่าวันหนึ่งเขาต้องรับมรดกนี้ ถ้าเขาได้รู้จักระบบราชการตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไร เขาก็จะสามารถขบคิด ได้ว่า เมื่อถึงยุคที่เขาจะปกครองแผ่นดินนี้ เขาจะอย่างไรกับระบบราชการ...”

คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ ตั้งโครงการนี้ขึ้นมาเพื่อทำพิธีจุดเทียนและให้โอกาสผู้ที่จะเป็นบัณฑิต ได้เรียนรู้ว่าราชการทำอะไรบ้างท่านได้ฝากข้อคิดให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการว่าให้เปิดสมองให้เป็นกระต่ายขาว เรียนรู้ตามที่เห็นอย่างปราศจากอคติ เปิดใจให้กว้าง เรียนรู้อย่างคนมีปัญญา ฟังไป คิดไป โดยไม่ต้อง จับผิดหรือเียนยอ ท่านอยากให้เห็นคนรุ่นใหม่ที่จะสืบทอดสังคมต่อไป เป็นคนที่ฉลาดทันโลก มอง อะไรลึกซึ้ง มองแต่มุมมองที่สร้างสรรค์ มีมุมมองที่กว้างไกล มองปัญหาเป็นโอกาสที่จะแก้และสร้างสิ่งใหม่ รับโอกาสที่จะเรียนรู้ เข้าใจและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กิจกรรมของโครงการช่วยพฤษภรณ์ ครั้งที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๒๙ มีนาคม - ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๔ นั้น มีดังนี้

* นักวิชาการสอบ ๘ ๖ กลุ่มมาตรฐานการสรรหา สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.

๑. ศึกษาและเยี่ยมชมภารกิจของส่วนราชการต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ๑๘ แห่ง
๒. ฟังบรรยายต่างๆ ในสำนักงาน ก.พ. ทั้งจากวิทยากรภายนอกและภายในสำนักงาน ก.พ. ๕ ครั้ง
๓. ศึกษาและเยี่ยมชมภารกิจของหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ดังนี้

จังหวัดจันทบุรี

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จังหวัดระยอง

- สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
- โรงแยกก๊าซ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- สวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

จังหวัดชลบุรี

- สำนักงานจังหวัด
- สำนักงานที่ดิน

๔. ฝึกทดลองงานในส่วนราชการต่างๆ ๘ แห่ง
๕. ฝึกทดลองงานในลักษณะการจำลองสถานการณ์ โดยการฝึกประชุมคณะกรรมการ ฝึกประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง และนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มต่อผู้บริหารสำนักงาน ก.พ. ในวันปิดโครงการ
๖. เข้าร่วมกิจกรรมวันข้าราชการพลเรือน ณ ทำเนียบรัฐบาล

ในวันปิดโครงการชัยพฤกษ์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๔ คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ ได้กล่าวว่า

- มั่นใจว่า ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ของจริงในสังคมไทย ในราชการไทยยุคปัจจุบัน ที่มีทั้งสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีธรรมดา สิ่งที่ยกพร่องต้องแก้ไข และนำไปเป็นข้อคิดต่อไป
- ไม่ได้หวังว่าทุกคนจะต้องมารับราชการ เพราะการประกอบอาชีพนั้นมีเงื่อนไขหลายประการ ซึ่งได้แก่ความพอใจที่จะทำงานนั้น หน่วยงานนั้น ๆ ยินดีที่จะรับเข้าทำงานหรือไม่ งานที่ทำนั้นสอดคล้องกับความใฝ่ฝันหรือไม่ และงานนั้นสามารถนำไปสู่โอกาสที่มุ่งหวังหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นอื่น ๆ รวมทั้งปัจจัยที่คาดไม่ถึงต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

สุดท้าย คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ ได้ฝากข้อคิดไว้สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

๑. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

๒. อนาคตเป็นสิ่งที่ไม่เลือกได้ เป็นองค์ประกอบที่ตัวเราสร้างเองถึง ๙๐ เปอร์เซ็นต์
๓. การเปลี่ยนเส้นทางชีวิตทำได้ตลอด เมื่อรู้ว่าเดินเส้นทางผิด ก็เปลี่ยนเส้นทางได้ เพราะถึงอย่างไรก็ยังไม่สายที่จะเริ่มต้นใหม่
๔. ขอให้รักและนับถือตนเองให้ได้ ความรักตนเองจะทำให้คนเราทำในสิ่งที่ถูกต้อง เรายังใคร่อยากให้เราได้ของดีที่ดีที่สุด รักตัวเองก็อยากให้ตัวเองได้สิ่งที่ดีที่สุด สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์คือเกียรติ เรายังรักตัวเองเพื่อให้ตัวเองมีเกียรติ และด้วยความรักตัวเองจึงต้องรักษาเกียรติของตนไว้

สำนักงาน ก.พ. จัดทำโครงการช่วยพสกนิกรขึ้นด้วยความตั้งใจและเต็มใจ จัดให้คนรุ่นใหม่ที่เป็นอนาคตของชาติได้มีโอกาสเรียนรู้ว่า กลไกราชการที่ทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมทำหน้าที่อะไรบ้าง และมีจุดเด่นอะไรบ้างที่ต้องรักษาไว้

ผู้เข้าร่วมโครงการช่วยพสกนิกร ครั้งที่ ๙ “นายณัฐพล ราชิ” ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ต้นช่วยพสกนิกรที่ปลูกมาแล้วเก้าปี คนปลูกก็รดน้ำพรวนดิน แล้วก็ปลูกต้นใหม่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ก็เชื่อมั่นได้ว่าต้นช่วยพสกนิกรเล็กๆ ที่ปลูกไว้ ต่อไปก็จะกลายเป็นต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มเย็นได้”

□□□□□

โครงการถ่ายโอนกำลังคนเพื่อสนับสนุนมาตรการเสริมการพัฒนา ชนบท และชุมชน (มพช.)

เขาวลัษณ์ กุลพานิช*

ชุตินา เทศศิริ**

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓ และ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ มีมติให้คณะทำงานการถ่ายโอนบุคลากรและอำนาจหน้าที่ ซึ่งมีเลขานุการ ก.พ. เป็นประธาน รับผิดชอบดำเนินงานโครงการถ่ายโอนกำลังคนเพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาขีดความสามารถให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่น

** เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ๖

กลุ่มโครงการกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.

ภายใต้มาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.) ซึ่งสำนักงบประมาณและกรมการปกครอง ร่วมดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อทดลองให้ข้าราชการระดับ ๖ ลงมาในสายงานด้านพาณิชย์ การเงินการคลัง การบริหารทั่วไป และสายงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจที่มีการถ่ายโอนไปยังท้องถิ่นใน ปีงบประมาณ ๒๕๔๔ ของ ๑๙ กรม เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมชลประทาน กรมอนามัย กรม ประชาสงเคราะห์ เป็นต้น รวมทั้งสิ้น ๘,๐๐๐ คน ไปปฏิบัติงานในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาลตำบลที่ยกฐานะมาจากสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพเป็นเวลาประมาณ ๑ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๔๔ โดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรที่ได้รับการจ้างให้มาปฏิบัติงาน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามโครงการพัฒนาขีดความสามารถให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษาและช่วยปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างขีดความสามารถและ ศักยภาพเพื่อรองรับภารกิจการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

เงื่อนไขสำคัญของโครงการคือข้าราชการที่เข้าร่วมโครงการต้องเป็นผู้สมัครใจ และได้รับอนุญาต จากสังกัดเดิม โดยยังคงสงวนตำแหน่งเดิมไว้ให้ โดยมีข้าราชการที่เข้าร่วมโครงการ ๒ ครั้ง จำนวนประมาณ ๒,๒๐๐ คน จาก ๖๖ กรม

การติดตามผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตามโครงการทำในหลายทาง เช่น รายงานผลการ ปฏิบัติงานประจำเดือน การสัมมนาติดตามผลเป็นรายภาค การให้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสัมภาษณ์ ข้าราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมต้นสังกัดที่ส่งข้าราชการ ไปปฏิบัติงาน ผลสรุปในเบื้องต้นพบว่าการปฏิบัติงานของข้าราชการตามโครงการก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ได้รับประโยชน์และเห็นว่าข้าราชการตามโครงการช่วยสนับสนุนให้การบริหารจัดการภายในองค์กรมี ประสิทธิภาพทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กที่ขาดแคลน บุคลากรปฏิบัติงาน

ส่วนข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ เพราะได้กลับภูมิลำเนาของตน หลาย จังหวัดที่ข้าราชการรวมกลุ่มกันปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและ ใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยได้รับการสนับสนุนจาก ผู้บริหารฯ ในท้องถิ่น เช่น ข้าราชการ ๖ จังหวัดภาคเหนือ (เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน พะเยา) และกลุ่มข้าราชการในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น นอกจากนั้นยังแสดงความ

ประสงค์ที่จะขอการสนับสนุนจากรัฐบาลให้ข้าราชการปฏิบัติงานในท้องถิ่นนั้น ๆ ต่อไป ซึ่งขณะนี้บางคนได้โอนไปเป็นพนักงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นแล้ว

อย่างไรก็ดีโครงการดังกล่าวยังมีข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น เช่น การจัดให้ได้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพความสามารถของข้าราชการและคุณสมบัติที่จำเป็นเมื่อไปปฏิบัติงานในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ติดตาม ตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาอันเนื่องจากการปฏิบัติงานของข้าราชการ ซึ่งผลสรุปดังกล่าวจะได้เสนอต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องและรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการถ่ายโอนบุคลากรสู่ท้องถิ่นต่อไป

□□□□□

อกินันทนากการจาก

บริษัท พันนา บรรจุภัณฑ์ จำกัด



๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม บางรัก กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๖๓๖๖๕๕๐-๘ แฟกซ์ ๒๓๘-๑๐๗๔

ท่อไอเสีย

เทอร์โบ...

ที่จริงหน้าที่การงานของ “เทอร์โบ” นั้น มีความจำเป็นต้องเดินทางไปต่างจังหวัดอยู่บ้างพอสมควร แต่ส่วนใหญ่จะไปเข้าเย็นกลับ

นาน ๆ ครั้งที่จะได้นอนค้าง ซึ่งบางครั้งก็ ๑ คืน บางครั้งก็ ๒-๓ คืน

ไปต่างจังหวัดในระยะหลังนี้ ได้พบเห็นเรื่องสำคัญที่จะมาบ่นให้ฟังอยู่ ๒ เรื่อง

เรื่องแรกที่จะเขียนถึงก็คือ ค่าโทรศัพท์มือถือ

ที่จริงเหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว

แต่โดยที่ “เทอร์โบ” เริ่มมีมือถือในระยะที่บริษัทเขาเปิดโปรโมชั่นพิเศษ

คือใช้โทรศัพท์เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท แต่จ่ายเพียง ๕๐๐ บาท

โปรโมชั่นที่ว่านี้ มีระยะเวลาถึง ๑๘ เดือน

ดังนั้น ในระยะเวลา ๑๘ เดือน จึงไม่ได้สนใจที่จะดูในรายละเอียดของใบเสร็จ

เพราะใช้โทรศัพท์มือถือไม่เกินโปรโมชั่นที่ได้รับอยู่แล้ว

เมื่อหมดโปรโมชั่นนั่นแหละถึงได้รู้ตัว เพราะต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น

จ่ายเงินเพิ่มขึ้น จึงต้องตรวจสอบรายละเอียดของทุกรายการ

ตรวจสอบแล้วก็ตักกะใจ

จะไม่ตกใจได้อย่างไรในเมื่อใช้โทรศัพท์มือถือไปถึงเพื่อนที่มีมือถือในเขตจังหวัดนั้นเพียงไม่ถึง

๑ นาที

แต่กลับเสียค่าโทรศัพท์ถึง ๑๒ บาท

ที่งงและตกใจ เพราะคิดว่าตามหลักการแล้ว ไม่ว่าจะโทรศัพท์ธรรมดาหรือโทรศัพท์มือถือเขาก็คิด

ตามระยะทาง

ทางไกลก็คิดถูก ทางใกล้ก็คิดแพง

ดังนั้น เมื่อโทรศัพท์ในเขตเดียวกัน ก็ควรจะคิดราคาเพียงนาทีละ ๓ บาท

ใบแจ้งค่าบริการ

วันที่	เวลา	ปลายทาง	พื้นที่	นาที	จำนวนเงิน
๐๕/๐๓/๕๕	๑๗:๑๓:๑๕	๐๑๘๑๗๐๓๓๕	KKN-Area ๑	๑	๑๒.๐๐
๐๕/๐๓/๕๕	๒๑:๕๖:๐๘	๐๑๘๑๗๐๓๓๕	KKN-Area ๑	๑	๑๒.๐๐

เพราะเทคโนโลยีสมัยใหม่ของบริษัทมือถืออื่นนั้น สามารถบ่งบอกได้ในทันทีว่าโทรจากส่วนไหน ไปถึงส่วนไหนของประเทศไทย

เมื่อมาคุยเรื่องนี้กับเพื่อนฝูง ก็ได้รับเสียงหัวเราะพร้อมกับบอกว่า “เทอร์โบ” นี่เซยเซมัด ไม่รู้หรือว่า หลักการนั้นเขาใช้เฉพาะโทรศัพท์พื้นฐานขององค์การโทรศัพท์เท่านั้นแหละ ส่วนโทรศัพท์มือถืออื่นนั้น เขาติดตามจังหวัดที่จดทะเบียนครั้งแรก ถ้าจดทะเบียนที่จังหวัดใด ไม่ว่าจะนำโทรศัพท์เครื่องนี้ไปต่างจังหวัดและไม่ว่าจังหวัดไหนของประเทศไทย

รวมถึงโทรศัพท์ไปหาใคร

จะต้องเริ่มคิดราคาจากจังหวัดนั้น

เช่นจดทะเบียนที่กรุงเทพมหานคร และนำไปใช้ที่ขอนแก่น

จะโทรศัพท์หาเพื่อน ซึ่งจดทะเบียนโทรศัพท์มือถือที่ขอนแก่น

จะต้องเสียนาทีละ ๑๒ บาท

ในขณะเดียวกัน หากจดทะเบียนโทรศัพท์มือถือที่ขอนแก่น แล้วนำมาที่กรุงเทพฯ แล้วโทรศัพท์หาเพื่อนที่มีมือถือและจดทะเบียนที่กรุงเทพฯ

จะต้องเสียนาทีละ ๑๒ บาท เช่นกัน

ซึ่งความเป็นจริงหากคำนวณตามระยะทาง ก็ควรจะเสียเพียงนาทีละ ๓ บาท เท่านั้น

คงเอาแบบอย่างมาจากสามล้อในกรุงเทพมหานครสมัยก่อนกระมัง

ที่จะไปที่ไหนก็ต้องเริ่มต้นที่สนามหลวงก่อน

การกระทำแบบนี้ แม้ว่าจะแจ้งให้ประชาชนผู้บริโภคทราบล่วงหน้าแล้ว

แต่การกระทำแบบนี้เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคเป็นอย่างยิ่ง

สมควรที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะได้มาดูแลในเรื่องนี้
เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคคงจะเป็นที่พึ่งแก่ประชาชนใน
เรื่องนี้ได้

หวังว่าคงจะได้รับทราบข่าวดีในเร็ววัน

เรื่องที่สองก็คือเรื่องไฟฟ้าดับ

โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

และที่ไฟฟ้านั้น ไม่ได้เกิดขึ้นที่ในชนบทนะครับ

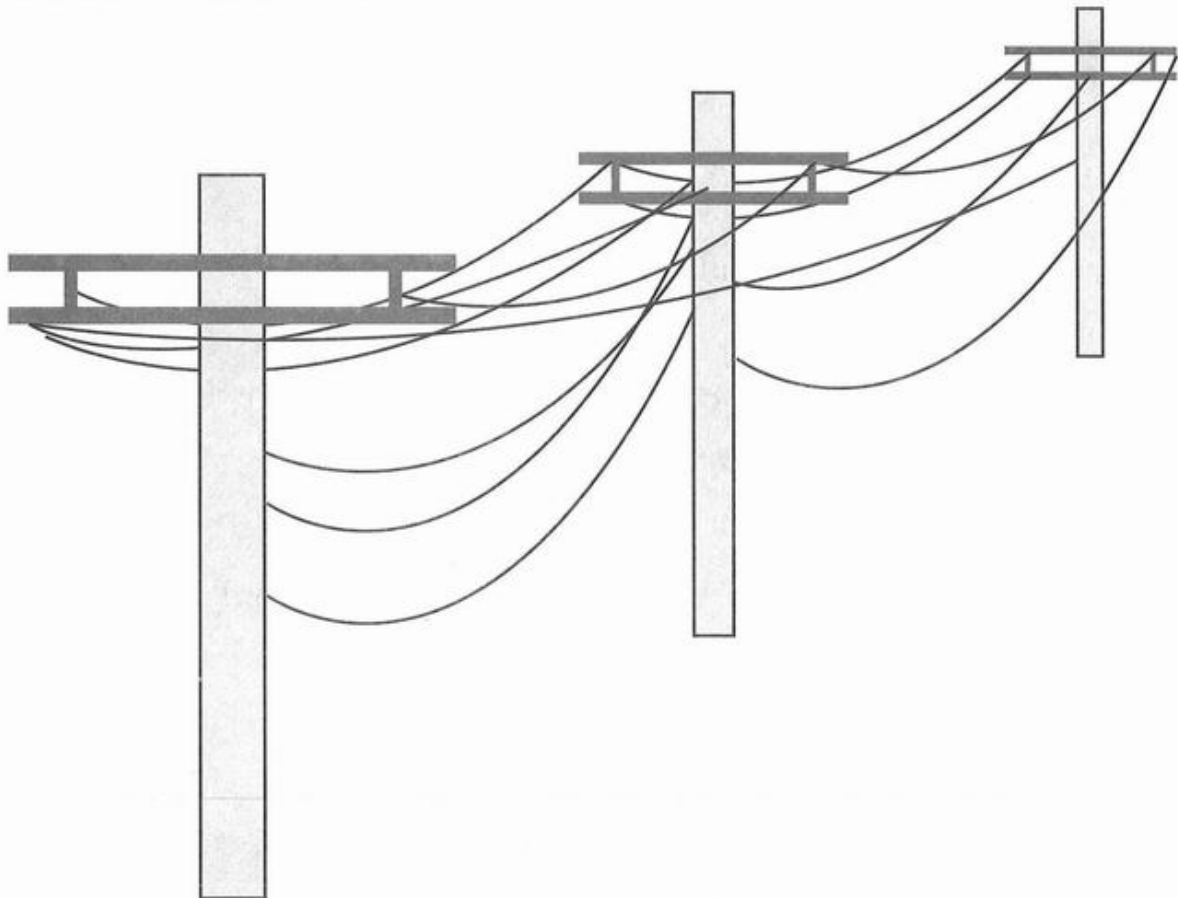
เพราะในชนบทนั้น นอกจากจะดับบ่อยแล้ว ยังมีไฟฟ้าตกด้วย

แต่ที่จะพูดถึงนี้ เป็นการดับในตัวเมืองใหญ่ ๆ

เพราะได้ประสบด้วยตนเองมาแล้วที่อุดรธานี

บางวันดับตั้ง ๓ ครั้ง ในช่วงประมาณ ๑๐ นาที

หากไฟฟ้าดับด้วยอุบัติเหตุ เช่นฟ้าผ่าหม้อแปลงไฟฟ้า กิ่งไม้พาดสายไฟหรือดับเพราะสถานที่
แห่งนั้นใช้ไฟฟ้าเกินกำลัง ก็อีกเรื่องหนึ่ง



แต่ดับโดยไม่มีสาเหตุ และดับวันละหลาย ๆ ครั้งนั้น เป็นเรื่องที่ไม่น่าจะให้ภัย และการที่ไฟฟ้าดับบ่อย ๆ ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไฟฟ้าดับในโรงแรม เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง เพราะในขณะที่ทุกฝ่ายกำลังส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ ไฟฟ้าดับบ่อยในโรงแรม เป็นการทำลายการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่ง

ถามเพื่อนฝูงที่พักอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ได้รับคำตอบว่า เรื่องไฟฟ้าดับนั้น ในขณะนี้เป็นเรื่องธรรมดา

สาเหตุจริง ๆ เขาไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด แต่ที่เขาร่ำลือกัน ว่าเป็นวิธีการเพิ่มรายได้ของการไฟฟ้าประการหนึ่ง

เพราะเมื่อเปิดใช้ไฟฟ้าใหม่ จะกินไฟเป็นจำนวนมาก ผู้ใช้ไฟต้องจ่ายค่าไฟฟ้าในราคาที่สูงขึ้นกว่าปกติ

โดยเฉพาะในโรงแรมซึ่งมีอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้ามาก ๆ นั้น จะต้องเสียค่าไฟฟ้าสูงขึ้นมากทีเดียว แต่ “เทอร์โบ” ไม่เชื่อกับข่าวลือนี้

เพราะมีความเชื่อมั่นเป็นอย่างมากกว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดั้นนั้น ไม่น่าจะมีวิสัยทัศน์ที่สั้นแบบนี้

และเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ไม่ได้มีส่วนในการกระทำการดังกล่าวที่ได้กล่าวแล้ว

ก็ควรอย่างยิ่งที่จะสอบสวนเพื่อหาสาเหตุ และหาทางแก้ไขสาเหตุอันนั้น

รวมทั้งป้องกันไม่ให้อันนี้เกิดขึ้นอีก

ทั้งนี้ หากจะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสาเหตุที่ไฟฟ้าดับอย่างแท้จริง รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา

ก็จะทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

พูดถึงไฟฟ้าดับของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแล้ว หากจะไม่พูดถึงการไฟฟ้านครหลวงเสียเลยก็ไม่ถูกต้อง

เพราะในกรุงเทพมหานครก็มีเหตุการณ์ไฟฟ้าดับอยู่บ่อยครั้ง

ครั้งสุดท้ายที่ดับเกือบทั่วกรุงเทพมหานครในเดือนเมษายนนั้นน่าตกใจมาก

โดยเฉพาะที่บ้าน “เทอร์โบ” นั้น ดับไปถึง ๖ ชั่วโมง ตั้งแต่บ่าย ๒ โมง ถึง ๒ ทุ่ม

ทำเอาอกสั่นขวัญหายไปที่เดียว เพราะฝนตกและไฟก็ดับด้วย

ที่ตกใจก็เพราะบ้าน “เทอร์โบ” นั้น กรุงเทพมหานครเขาปรารถนาดี

ยกถนนหน้าบ้านหนีน้ำถึง ๓ ครั้ง
ครั้งล่าสุดนั้น ทำให้บ้านของ “เทอร์โบ” ต่ำกว่าถนนอยู่มาก
ตอนนี้ น้ำไม่ท่วมถนนอีกแล้ว
แต่ไปท่วมในบ้านของประชาชน รวมทั้งของ “เทอร์โบ” ด้วย
“เทอร์โบ” จึงต้องป้องกันไม่ให้น้ำท่วมบ้าน โดยการสร้างเขื่อนรอบบ้านให้สูง
แล้วติดตั้งระบบอัตโนมัติ
เมื่อฝนตกน้ำข้างนอกสูงกว่าน้ำในบ้าน ทางระบายน้ำก็จะปิด
เครื่องสูบน้ำจะทำงานทันที
และมีเครื่องสูบน้ำถึง ๒ เครื่อง ทำให้ปลอดภัยจากภาวะน้ำท่วมตลอดมา
แต่ถ้าหากฝนตกแล้วไฟฟ้าดับ ก็มีโอกาสสูงที่น้ำจะท่วมบ้าน
โชคของ “เทอร์โบ” ยังดีอยู่ที่วันนั้นฝนหยุดตกเสียก่อน
หากฝนตกต่ออีกเพียงนิดเดียว มีหวังทรัพย์สินสมบัติทั้งหลายที่อยู่ชั้นล่างคงจะถูกน้ำท่วมมิด

สำหรับไฟฟ้าดับในกรุงเทพฯ นั้น เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ
และสาเหตุสำคัญมาจากหม้อแปลงถูกฟ้าผ่าและต้นไม้หักโค่นทับสายไฟ
ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ประเทศที่เจริญแล้ว โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ นั้น ไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้
เพราะสายไฟทั้งหมดเขาอยู่ในท่อใต้ดิน
ก็คงมีเฉพาะกรุงเทพมหานครของเราที่แหละที่มีสายไฟระเกะระกะเต็มไปหมด
คงจะเก็บไว้ให้นักเกาะเพื่อเป็นแหล่งการท่องเที่ยวหรือเปล่าก็ไม่ทราบ
ขอฝากการไฟฟ้านครหลวงและกรุงเทพมหานครไปคิดเล่นเป็นการบ้านด้วย
ว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่จะนำสายไฟฟ้าทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานครลงไว้ใต้ดินซักที

แต่ในขณะนี้ยังไม่ได้ทำก็ต้องหาวิธีการป้องกันไม่ให้ปัญหาไฟฟ้าดับบ่อยดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นอีก
ซึ่ง “เทอร์โบ” เห็นว่าน่าจะแก้ไขได้ไม่ยากนัก
เช่น เรื่องหม้อแปลงถูกฟ้าผ่าผ่านั้น อาจตั้งสายล่อฟ้าไว้ป้องกันก็ได้
วิธีการป้องกันตามข้อเสนอของ “เทอร์โบ” ในเรื่องนี้อาจจะผิด
แต่วิธีการป้องกันในปัญหาข้อที่สองนั้น คิดว่าไม่น่าจะผิดพลาด
เพราะต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นใกล้สายไฟนั้น แก้ไขได้ไม่ยาก
วิธีแก้เช่นนั้น หากเป็นต้นไม้ทั้งเล็กและใหญ่ก็รีบตัดเสีย

พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไม่ปลุกต้นไม้ใกล้สายไฟ

หากมีความจำเป็นก็อาจจะกำหนดโทษไว้ก็ได้

ที่สำคัญ ทั้งการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะต้องมีหน่วยตัดต้นไม้โดยเฉพาะ

วางแผนในการตรวจสอบไว้ว่าวันใดจะตระเวนไปตามเส้นทางใดที่มีสายไฟฟ้า

พบต้นไม้ใดที่เห็นว่าอาจจะหักหรือโค่นมาทับสายไฟได้

ก็รีบดำเนินการตัดทิ้งทันที

แต่หากเป็นต้นไม้ของส่วนราชการ เอกชน หรือประชาชน

และยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบใดที่ให้อำนาจการไฟฟ้านครหลวงหรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตัดได้

ก็เสนอรัฐบาลให้ดำเนินการออกกฎหมายและระเบียบดังกล่าวโดยรีบด่วน

เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดอันตรายแล้ว

ไฟฟ้าดับแต่ละครั้งนั้น ประเทศชาติสูญเสียเงินเป็นจำนวนมาก

แม้กระทั่งประชาชนเองก็ลำบาก

เพราะในปัจจุบัน เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ ต้องพึ่งพาไฟฟ้าแทบทั้งนั้น

หากไฟฟ้าดับในช่วงเย็น เช่นที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครครั้งที่แล้ว

นอกจากจะทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่มีไฟฟ้าใช้แล้ว

ยังจะต้องอดข้าวอีกด้วย

เพราะไม่มีไฟฟ้าหุงข้าว

ก็ขอฝากการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้ดำเนินการเรื่องการป้องกันในเรื่องนี้

โดยรีบด่วน

คิดว่าสงสารประชาชนที่หลวมตัวใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ไปหมดแล้วด้วยเถิด

โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครนั้น

ปัจจุบันไม่มีใครหุงข้าวโดยใช้ฟืนหรือใช้เตาด่านหุงข้าวกันแล้ว

หากไม่รีบแก้ไขปัญหานี้

เกิดประชาชนโมโหหิวขึ้นมา ก็จะลำบากกันเปล่า ๆ

□□□□□

รู้ศัพท์รู้แสง

“ไกรกิจฯ”

รู้ศัพท์รู้แสง คราวนี้ ขอนำวิธีการใช้คำว่า ทศวรรษ (decade) ศตวรรษ (century) และ สหัสวรรษ (millennium) มาเพื่อท่านผู้อ่านได้ทราบ เข้าใจ และใช้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเท่าที่ผ่านมา มีการนำคำเหล่านี้ไปใช้อย่างถูกต้องบ้าง ไม่ถูกต้องบ้าง และโดยที่ทั้งสามคำนี้เป็นคำที่ใช้กันบ่อยมากนับตั้งแต่ที่โลกได้ย่างก้าวเข้าสู่ ค.ศ. ๒๐๐๑ จึงน่าจะได้ทราบถึงวิธีการใช้สามคำนี้ว่าหมายถึงอะไร และมีวิธีการใช้อย่างไรบ้าง

ทศวรรษ หมายถึง รอบ ๑๐ ปี
การนับทศวรรษ มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ
ช่วง ๑๐ ปีที่ ๑ ตั้งแต่ ๐๑ ถึง ๑๐
ช่วง ๑๐ ปีที่ ๒ ตั้งแต่ ๑๑ ถึง ๒๐
ช่วง ๑๐ ปีที่ ๓ ตั้งแต่ ๒๑ ถึง ๓๐

ฯลฯ

๑๐ ทศวรรษ เท่ากับ ๑ ศตวรรษ

วิธีการใช้ทศวรรษ มีตัวอย่าง ดังนี้

- วิธีการใช้ “ทศวรรษ” เมื่อแปลความจากภาษาอังกฤษ ให้ใช้ดังตัวอย่าง เช่น In the decade of 1930 's จะแปลว่า “ในรอบ ๑๐ ปี ที่ ๑๙๓๐ หรือ ในช่วง ๑๐ ปี นับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๐” ทั้งนี้ โดยเป็นการนับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๐ ไปจนถึง ค.ศ. ๑๙๓๙ (ซึ่งนับได้ครบ ๑๐ ปี) หรือ หากพูดว่าเพลงยุคซิกซ์ตี้ (60s) จะหมายถึงเพลงในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๐ - ๑๙๖๙
- อย่างไรก็ดี การนับช่วงทศวรรษ อาจจะนับจากปีไหนไปอีก ๑๐ ปีก็ได้ เช่น อาจพูดว่าช่วงทศวรรษที่ ๒๕๑๖ - ๒๕๒๕

ศตวรรษ หมายถึง รอบ ๑๐๐ ปี

การนับศตวรรษ มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

ช่วง ๑๐๐ ปีที่ ๑ ตั้งแต่ ๐๐๑ ถึง ๑๐๐

ช่วง ๑๐๐ ปีที่ ๒ ตั้งแต่ ๑๐๑ ถึง ๒๐๐

ช่วง ๑๐๐ ปีที่ ๓ ตั้งแต่ ๒๐๑ ถึง ๓๐๐

ฯลฯ

๑๐ ศตวรรษ เท่ากับ ๑ สหัสวรรษ

วิธีการใช้ศตวรรษ มีตัวอย่าง ดังนี้

- ปี ค.ศ. ๒๐๐๐ หมายถึงครบรอบ ๑๐๐ ปี ครั้งที่ ๒๐ จะเรียกว่า ครบศตวรรษที่ ๒๐ ไม่ใช่ เป็นปีที่ขึ้นต้นศตวรรษใหม่ ศตวรรษใหม่คือศตวรรษที่ ๒๑ จะเริ่มต้นในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๒๐๐๑ เป็นต้นไป

สหัสวรรษ หมายถึง รอบ ๑๐๐๐ ปี

การนับสหัสวรรษ มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

ช่วง ๑๐๐๐ ปีที่ ๑ ตั้งแต่ ๐๐๐๑ ถึง ๑๐๐๐

ช่วง ๑๐๐๐ ปีที่ ๒ ตั้งแต่ ๑๐๐๑ ถึง ๒๐๐๐

ช่วง ๑๐๐๐ ปีที่ ๓ ตั้งแต่ ๒๐๐๑ ถึง ๓๐๐๐

ฯลฯ

๑๐ สหัสวรรษ เท่ากับ ๑ ทสสหัสวรรษ (รอบ ๑๐,๐๐๐ ปี)

วิธีการใช้สหัสวรรษ มีตัวอย่าง ดังนี้

- ปี ค.ศ. ๒๐๐๐ เรียกว่า ปีครบรอบพันครั้งที่ ๒ หรือครบสหัสวรรษที่ ๒ การขึ้นสหัสวรรษใหม่หรือขึ้นสหัสวรรษที่ ๓ จะนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๒๐๐๑ เป็นต้นไป จนครบสหัสวรรษที่ ๓ ในปี ค.ศ. ๓๐๐๐

*เรียบเรียงจาก “เกร็ดความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย”

โดยนายจำนงค์ ทองประเสริฐ และ นายประยอม ชอมทอง

อาหารก่อนทำผิด

เอกศักดิ์ ตรีภรณ์สวัสดิ์*

อาหารก่อนทำผิด



ดูกาลเช้าพรรษาก็เริ่มต้น ฝนฟ้าก็ชุ่มฉ่ำทั้งในเมืองหลวง และต่างจังหวัด บางจังหวัดน้ำฝนก็มากเหลือจนล้นท่วมทันไปทั่วท้องไร่นาและท้องถนน ซึ่งไม่มีความจำเป็นต้องใช้น้ำ ก่อความโกลาหลวุ่นวายไปทั่วหน้า แล้วจะโทษใครกันดีครับ ก็ไม่รู้ครับ ได้แต่มองหน้าทำตาปริบ ๆ มองกันไป มองกันมา หันมาหารัฐบาลดีกว่า ก็แค่นั้นแหละ...เฮ้อ...เป็นอย่างนี้มานานแล้ว บ่นเรื่องฝนเรื่องน้ำ ก็พอสมควร หวนกลับมาดูเรื่องของพรรคพวกเพื่อนพ้องชาวข้าราชการกันดีกว่า ครั้งนี้ก็มีของดีมาฝากกันอีกครั้ง เริ่มด้วย ความซื่อสัตย์ ชอบของฟรี อารมณ์ความรัก มักน้อย ปล่อยวาง และความเท่ที่เชิญติดตามดูความหลากหลายกันได้ตามสบายครับ... เฮ้อ...ลุย...

* นิตกร ๙ ซซ สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ.

ของเรามีใช้ของหลวง



นายเหนียวได้พักอาศัยอยู่ที่บ้านพักของทางราชการ ได้พยายามปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยใช้เงินส่วนตัว โดยเฉพาะได้ปรับปรุงพื้นที่ชั้นล่างด้วยการเทคอนกรีตจนสะดวกและเรียบร้อยใช้สบาย ต่อมานายเหนียวได้ซื้อบ้านพักส่วนตัวและเช่าอยู่อาศัยแล้ว ทางเข้าบ้านก็ยังไม่สะดวก นายเหนียวจึงได้พาพรรคพวกมาทุบพื้นคอนกรีตที่บ้านพักที่ตนได้เช่าไว้ เพื่อนำเศษอิฐไปถมทางเข้า



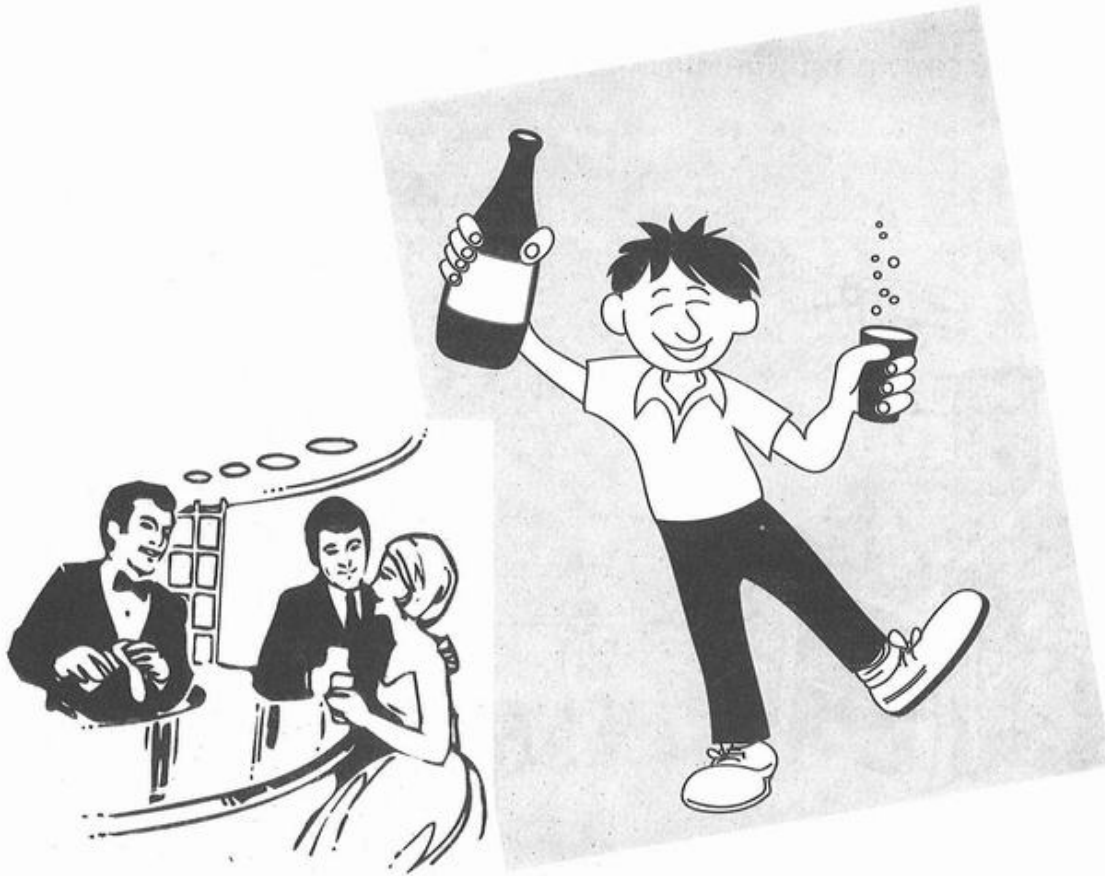
บ้านพักส่วนตัวที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่โดยมิได้ขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน เป็นเหตุให้พื้นคอนกรีตเสียหาย การกระทำของนายเหนียวเป็นความผิดวินัยฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ตามมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือภาคทัณฑ์ ... จะทำอะไรก็ให้คิดหน้าคิดหลังให้รอบคอบนะครับ มิใช่ว่าของที่เรารสร้าง เราทำ แล้วจะเป็นของเรา เพราะว่ากรวด หิน ทราย และปูนที่เราซื้อมา และผสมเทลงไปเป็นเนื้อเดียวกันย่อมตกเป็นของทางราชการแล้ว...นี่เป็นอุทาหรณ์อย่างดี...แต่ก็เป็นตัวอย่างในอีกมุมมองหนึ่งครับ...ลองคิดดูนะครับ



แก้วบิน



นายฤทธิกับพวกได้เข้าไปเที่ยวในบาร์เสพสุรา เคล้าเสียงเพลงอย่างเพลิดเพลิน ปรากฏว่า
คอสุราอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งนั่งอยู่โต๊ะข้างๆ ก็กำลังได้ที่แกดกีริเคาะแก้ว ขวด ร้องเพลงเสียงดัง
เป็นเหตุให้นายฤทธิเกิดโทสะ เพราะมีเสียงที่ไม่ต้องการมาขัดอารมณ์ เลยคว้าแก้วขว้างไปถูกหัวคนใน



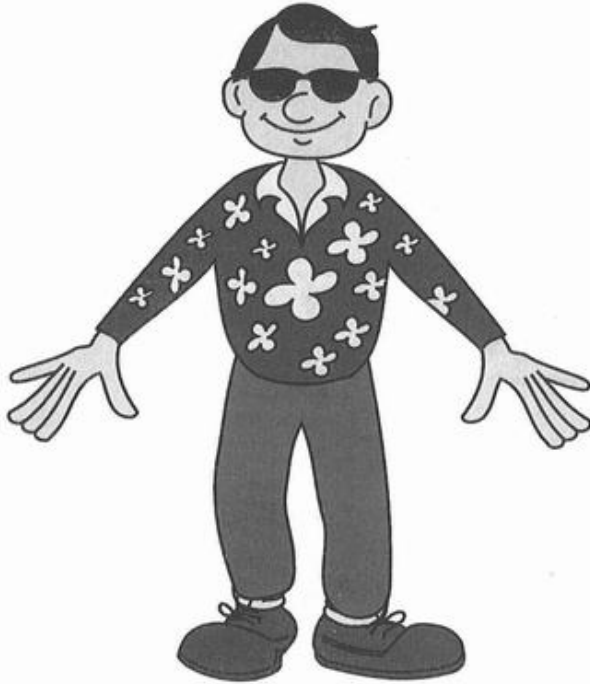
กลุ่มนั้นแตก เลือดอาบหน้าไปเลย การกระทำของนายฤทธิเป็นความผิดวินัยฐานประพฤติชั่ว ตามมาตรา
๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน
...นี่ก็เป็นสุราพาไปอีกเรื่องหนึ่งครับ...พอสุราออกฤทธิ์ได้ที่ ทำให้ใจฮึกเหิม ขาดความยับยั้งชั่งใจ...ก็เลย
เป็นอย่างนี้ครับ



ไม่รับพิตชอบ



นายชายกับนางสาวหญิงได้แต่งงานและอยู่กินกันฉันสามีภรรยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรส จนกระทั่งนางสาวหญิง (ยังใช้นางสาวได้ หากไม่จดทะเบียนสมรสนะครับ) เกิดบุตรหญิง ๑ คน นายชายก็ได้จดทะเบียนรับรองบุตรที่เกิดจากนางสาวหญิง ต่อมานายชายก็ได้ออกเที่ยวเตร่หาความสำราญยามค่ำคืน ต้มสุราหัวราน้ำ เทียวผู้หญิงบริการตามร้านอาหาร ทำให้เงินทองที่ได้รับจาก



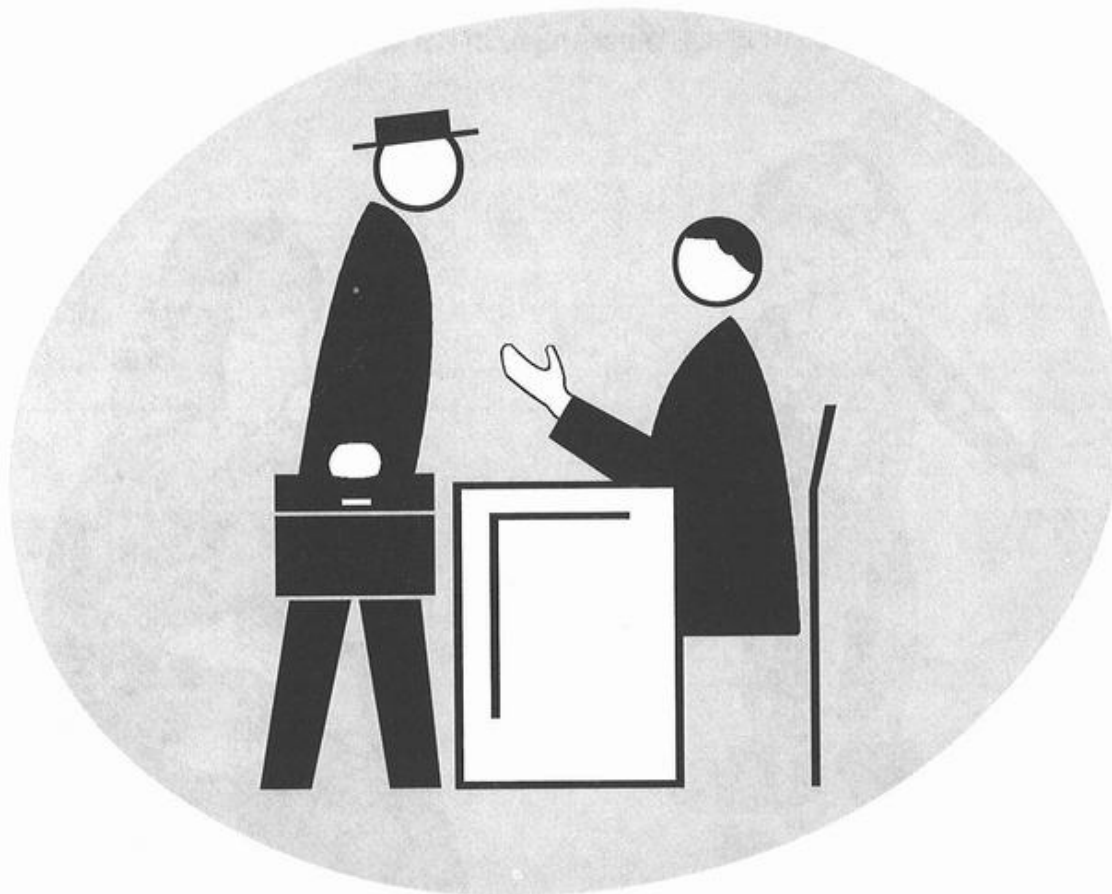
ทางราชการร้อยหรือไม่พอเลี้ยงดู ก็เลยไม่ส่งเสียภรรยาและบุตรตามหน้าที่ จนกระทั่งถูกร้องเรียน การกระทำของนายชายที่ขาดความรับผิดชอบไม่อุปการะเลี้ยงดูครอบครัวตามหน้าที่ ถือได้ว่าเป็นความผิดวินัยฐานประพฤติชั่วตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ภาคทัณฑ์ ...จะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ ก็ไม่สำคัญครับ หากได้อยู่กินกันฉันสามีภรรยา ก็มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวแล้วครับ...



ประเมินค่าใบ



นายสืบ มีหน้าที่วิเคราะห์ตรวจสอบและคำนวณภาษีอากร ได้วิเคราะห์จัดทำรายการแสดงปริมาณและราคาน้ำมันที่ขายทั้งหมดในปี ๒๕๓๐ โดยห้างหุ้นส่วนจำกัดไทลมาเทมา ซึ่งจำหน่ายน้ำมัน (เรียกว่า ป้มน้ำมัน จะฟังง่ายกว่าครับ) โดยแยกจำนวนน้ำมันที่ขายส่งและขายปลีก



พร้อมทั้งคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลและเงินเพิ่มเป็นเงินเกือบ ๑๑,๐๐๐ บาท โดยมีได้นำบัญชีและเอกสารของป้มน้ำมันดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาคำนวณด้วย ภายหลังทางราชการได้ตรวจสอบใหม่ปรากฏว่าได้ประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมอีกเกือบ ๙๐,๐๐๐ บาท การกระทำของนายสืบเป็นความผิดวินัยฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๑๘ (มาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕) โทษที่ได้รับคือ ปลดออก ...ความซี้เกียจ ไม่รอบคอบ ก็ออกฤทธิ์เดชได้นะครับ จะทำงานเกี่ยวกับเงิน ๆ ทอง ๆ ควรรอบคอบ ครับ...



ยื่นใบลาแล้วไปทันที



นายมีบุญ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม โดยอ้างว่าจะไปประกอบอาชีพอื่น แล้วหยุดราชการไปเลย โดยไม่อยู่ปฏิบัติราชการและรอรับคำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการจากผู้บังคับบัญชาตามระเบียบ ต่อมาอีก ๑ อาทิตย์ นายมีบุญได้กลับมาปฏิบัติราชการพร้อมกับยื่นเรื่องขอลอนใบลาออกจากราชการ โดยอ้างว่าขอยอมรับผิดที่ไม่อยู่ปฏิบัติราชการ



ทำให้ขาดราชการ รวม ๗ วัน ผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ลอนใบลาออกแล้ว การกระทำของนายมีบุญเป็นความผิดวินัยฐานละทิ้งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ...จำเอาไว้เป็นตัวอย่างนะครับ...งานราชการมิใช่งานเอกชนที่นี่อยากจะอยู่ก็อยู่ นึกอยากจะไปก็ไปแบบนี้...ราชการมีกฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติตาม...กรณีนี้...หากไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย...สิ่งที่ได้รับจะเป็นคำสั่งลงโทษไล่ออกนะครับ มิใช่ขออนุญาตลาออกตามที่ขอ



เสริมสวยในรับผ้า



นายเชียน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของส่วนราชการ ได้กระทำการผ่าตัดตกแต่งหนังหุ้ม ปลายอวัยวะเพศชายให้แก่ผู้ต้องขัง ทั้งที่ตัวเองไม่มีความรู้ทางศัลยกรรมตกแต่ง นอกจากนี้ การดำเนินการผ่าตัดดังกล่าวมิได้อยู่ในความควบคุมของแพทย์อีกด้วย และมีได้รายงานและขอ



อนุญาตผู้บังคับบัญชาตามระเบียบ การกระทำของนายเชียนเป็นความผิดวินัยฐานไม่ถือและปฏิบัติตาม ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของทางราชการตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ...นี่ก็เป็นประสบการณ์จริง ๆ...มิได้มี วิชาการเข้ามาเกี่ยวข้องเลยครับ...ระวังนะครับ โปรดอย่าไปขอใช้บริการเด็ดขาด เดี่ยวจะหาว่าไม่เตือนกัน ก่อนครับ...



ขอชุดรับแขก

1

นส่วนภูมิภาค บ้านพักของทางราชการที่นายแถม สมุห์บัญชีอำเภอ พักอาศัยอยู่ เกิดรั้วชำรุด และคับแคบ นายแถมจึงได้เอ่ยปากขอวัสดุก่อสร้าง เช่น หิน ปูน ทราย จากร้านค้าวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่งในอำเภอนั้น และขอชุดรับแขกพร้อมเก้าอี้ไปใช้ที่สำนักงาน ซึ่งเจ้าของร้านค้าก็ยินดีมอบให้เอง โดยนายแถมมิได้เรียกร้อง แต่ปรากฏว่าที่สำนักงานคับแคบ นายแถมก็เลยนำชุดรับแขก และเก้าอี้ไปตั้งไว้ที่บ้านพักแทน การกระทำของนายแถมเป็นความผิดวินัยฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ครบ...เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า แม้ผู้ค้าขายจะมอบให้ด้วยความเต็มใจ ก็เป็นเรื่องที่ไม่สมควร เพราะจะเป็นช่องทางให้เกิดข้อครหาต่อตัวเองและหน่วยงานได้ ... ก็ดูเอาไว้เป็นอุทาหรณ์เช่นกันนะครับ ...

□□□□□

น้ำใจไมตรี
ที่มีต่อกัน
บอกความ
สัมพันธ์
ฉันเพื่อน
พี่น้อง



รatchadara Group จำกัด
เพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน



กฎ ระเบียบ และเรื่องที่น่ารู้

ธงชัย เจษภูษิน*

หลักการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการ ต้องยึดหลัก รวดเร็ว โปร่งใส ยุติธรรม และปกป้องคนดี ภายใต้อำนาจที่การดำเนินการทางวินัยต้องดำเนินการโดยถูกต้องและการวางระดับโทษที่ได้มาตรฐานตามหลักนิติธรรม มโนธรรม และความเป็นธรรม โดยผู้ดำเนินการทางวินัยต้องมีความรับผิดชอบในผลของการกระทำอย่างใด ๆ ของตน ภายใต้อำนาจกระจายอำนาจอย่างมีเหตุผล ดำเนินถึงผลได้ผลเสียอย่างแท้จริง ปราศจากการกลั่นแกล้งและการดำเนินถึงพวกพ้อง สำหรับวารสารข้าราชการฉบับนี้ ขอเสนอ กฎ ระเบียบ และเรื่องที่น่าสนใจ ๖ เรื่อง ดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑(๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงวางระเบียบไว้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔” ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เป็นต้นไป โดยให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ในระเบียบนี้ “การเรียไร” หมายความว่า การเก็บเงินหรือทรัพย์สิน โดยขอร้องให้ช่วยออกเงินหรือทรัพย์สินตามใจสมัคร และให้หมายความรวมถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่า มิใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย

* นิตกร ๘ ๖ สำนักเสริมสร้างวินัยและรักษาระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ.

“เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร”

หมายความว่า เข้าไปช่วยเหลือโดยมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการเรียไร ในฐานะเป็นผู้ร่วมจัดให้มีการเรียไร หรือเป็นประธานกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงาน ที่ปรึกษา หรือในฐานะอื่นใดในการเรียไรนั้น

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐทุกระดับ ทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

คณะกรรมการควบคุมการเรียไร

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ เรียกโดยย่อว่า “กคร.” และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “กคร. จังหวัด” โดยออกนามในจังหวัดนั้น ให้เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการตามระเบียบนี้

หลักเกณฑ์การเรียไร

โดยหลักการแล้ว ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการเรียไร หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร

ข้อยกเว้น ให้ดำเนินการได้ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑. ได้รับอนุมัติจาก กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการเรียไร หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร ทั้งนี้ การจะพิจารณาอนุมัติให้ได้นั้น จะต้องมิลักษณะและวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั่นเอง

(๒) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การป้องกันหรือพัฒนาประเทศ

(๓) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์

(๔) เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรแล้ว

๒. การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรดังต่อไปนี้ ให้ได้รับยกเว้น ไม่ต้องขออนุมัติจาก กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี

(๑) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และมีมติคณะรัฐมนตรีให้เรียไรได้

(๒) เป็นการเรียไรที่รัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย หรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัย หรือเหตุการณ์ใดที่สำคัญ

(๓) เป็นการเรียไรเพื่อร่วมกันทำบุญเนื่องในโอกาสการทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน

(๔) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐ

นั่นเอง หรือเพื่อสาธารณประโยชน์ เพื่อให้ได้เงินหรือทรัพย์สินไม่เกินจำนวนเงินหรือมูลค่าตามที่กคร.กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) เป็นการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการเรียไรแล้ว ซึ่ง กคร.ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ

(๖) เป็นการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่ได้รับอนุมัติ หรือได้รับยกเว้นในการขออนุมัติตามระเบียบนี้แล้ว

๓. ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับอนุมัติ หรือได้รับยกเว้น ไม่ต้องขออนุมัติจาก กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ให้จัดให้มีการเรียไร หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้กระทำการเรียไรเป็นการทั่วไป โดยประกาศหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(๒) กำหนดสถานที่หรือวิธีการที่จะรับเงินหรือทรัพย์สินจากการเรียไร

(๓) ออกใบเสร็จหรือหลักฐานการรับเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้บริจาคทุกครั้ง เว้นแต่ โดยลักษณะแห่งการเรียไร ไม่สามารถออกใบเสร็จหรือหลักฐานดังกล่าวได้ ก็ให้จัดทำเป็นบัญชีการรับเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้ เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

(๔) จัดทำบัญชีการรับจ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการเรียไร ตามระบบบัญชีของทางราชการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่สิ้นสุดการเรียไร หรือทุก ๓ เดือน ในกรณีที่เป็นการเรียไรที่

กระทำอย่างต่อเนื่อง และปิดประกาศโดยเปิดเผย ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐที่ทำการเรียไร ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบ และจัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการเรียไรดังกล่าวไว้ ณ สถานที่สำหรับประชาชนสามารถใช้ในการค้นหาและศึกษาข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย

(๕) รายงานการเงินของการเรียไร พร้อมทั้งส่งบัญชีตาม (๔) ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้จัดทำบัญชีดังกล่าวแล้วเสร็จ หรือในกรณีที่เป็นการเรียไรที่ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ให้รายงานการเงินพร้อมทั้งบัญชีดังกล่าวทุก ๓ เดือน

๔. ในการเรียไร หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประโยชน์ที่ผู้บริจาคหรือบุคคลอื่นจะได้รับ ซึ่งมีใช้ประโยชน์ที่หน่วยงานของรัฐได้ประกาศไว้

(๒) กำหนดให้ผู้บริจาคต้องบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเป็นจำนวนหรือมูลค่าที่แน่นอน เว้นแต่โดยสภาพมีความจำเป็นต้องกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดง หรือบัตรเข้าร่วมการแข่งขัน เป็นต้น

(๓) กระทำการใดๆ ที่เป็นการบังคับให้บุคคลใดทำการเรียไรหรือบริจาคหรือกระทำในลักษณะที่ทำให้บุคคลนั้น ต้องตกอยู่ภายในภาวะจำยอม ไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียไรหรือบริจาคไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกทำการ

เรียไร หรือใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นนอกทำการเรียไร

๕. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคล หรือนิติบุคคล ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร ซึ่งมีใช้หน่วยงานของรัฐ จะต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียไร ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ หรือสื่ออย่างอื่น หรือด้วยวิธีการอื่นใด

(๒) ใช้สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับ ให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียไร หรือกระทำในลักษณะที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นนั้น ต้องตกอยู่ภายในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียไรให้ได้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยเคร่งครัด ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นตามควรแก่กรณี และในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า การกระทำนั้น อาจมีเหตุเกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มีมูลความผิดทางอาญา หรืออาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอื่น ให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น พิจารณาดำเนินการต่อไป

ค่าตรวจสุขภาพประจำปี

ตามที่กระทรวงการคลังได้กำหนดอัตราการเบิกจ่ายค่าตรวจสุขภาพประจำปี และให้เบิกจ่ายค่าแพทย์ได้เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินครั้งละ ๕๐ บาท โดยแจ้งเวียนให้ทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๒๖.๕/ว ๑๖๖ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๙ นั้น

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพประจำปี เฉพาะกรณีเข้ารับการตรวจสุขภาพในสถานพยาบาลของทางราชการ ซึ่งจะไม่เรียกเก็บค่าแพทย์ เนื่องจากแพทย์ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนประจำจากทางราชการอยู่แล้ว ดังนั้น จึงเห็นควรยกเลิกรายการค่าแพทย์ที่กำหนดให้เบิกจ่ายค่าแพทย์ได้เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินครั้งละ ๕๐ บาท ตามหนังสือกระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้น และได้แจ้งเวียนให้ทราบและถือปฏิบัติต่อไป ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๓๐.๒/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ แล้ว

ประเภทและอัตราเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร

ตามที่กระทรวงการคลังได้กำหนดประเภทและอัตราเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร เพื่อผู้มีสิทธิสามารถนำมาเบิกจ่ายได้ ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยแจ้งเวียนให้ทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๒๖.๕/ว ๑๒๓ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ นั้น

บัดนี้ กรมบัญชีกลางเห็นสมควรปรับปรุงประเภทและอัตราเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรใหม่ โดยได้แจ้งเวียนให้ทราบและถือปฏิบัติต่อไป ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๓๐.๒/ว ๕๓ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ดังนี้

๑. ประเภทและอัตราเงินบำรุงการศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า

(๑) ค่าภาคปฏิบัติหรือวัสดุฝึกหัดหรืออุปกรณ์การศึกษาไม่เกินปีละ/

หน่วยการเรียนรู้ละ ๓,๕๐๐/๕๐ บาท

(๒) ค่าลงทะเบียนรายวิชาไม่เกินปีละ/ หน่วยการเรียนรู้ละ ๓,๕๐๐/๗๐ บาท

๒. ประเภทและอัตราเงินค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาของเอกชน

โรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า ชั้นปีที่ ๑ และ ๒ (ปวช.)

ให้เบิกจ่ายค่าธรรมเนียมการเรียนในประเภทวิชาหรือสายวิชา ดังนี้

(๑) คหกรรม หรือคหกรรมศาสตร์ ปีละไม่เกิน ๙,๓๑๐ บาท

(๒) พาณิชยกรรม หรือบริหารธุรกิจ ปีละไม่เกิน ๑๑,๖๗๐ บาท

(๓) ศิลปหัตถกรรม หรือศิลปกรรม ปีละไม่เกิน ๑๒,๓๖๐ บาท

(๔) เกษตรกรรม หรือ เกษตรศาสตร์ ปีละไม่เกิน ๑๒,๗๘๐ บาท

(๕) ช่างอุตสาหกรรม ปีละไม่เกิน ๑๕,๒๘๐ บาท

สำหรับชั้นปีที่ ๓ (ปวช.๓) ให้เบิกจ่ายค่าธรรมเนียมการเรียนได้ ดังนี้

(๑) คหกรรม หรือคหกรรมศาสตร์ ปีละไม่เกิน ๑๐,๗๑๐ บาท

(๒) พาณิชยกรรม หรือบริหารธุรกิจ ปีละไม่เกิน ๑๓,๐๗๐ บาท

(๓) ศิลปหัตถกรรม หรือศิลปกรรม ปีละไม่เกิน ๑๓,๗๖๐ บาท

(๔) เกษตรกรรม หรือเกษตรศาสตร์ ปีละไม่เกิน ๑๔,๑๘๐ บาท

(๕) ช่างอุตสาหกรรม ปีละไม่เกิน ๑๖,๖๘๐ บาท

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

สิทธิในการเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ ตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ด้วยส่วนราชการมีปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาการใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ ตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๑. กรณีข้าราชการได้กู้เงินซื้อบ้านในท้องที่ที่ไปประจำสำนักงานใหม่ไว้ก่อนที่จะได้รับคำสั่งให้ย้ายมารับราชการประจำสำนักงานใหม่ และบ้านหลังดังกล่าวอยู่ระหว่างการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อหรือผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านอยู่ กรณีนี้จะถือได้หรือไม่ว่า ข้าราชการดังกล่าวได้ย้ายมาประจำสำนักงานใหม่ ซึ่งมีเคหสถานของตนเองอยู่แล้ว จะเข้าข่ายข้อยกเว้นต้องห้ามมิให้ได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๗(๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ หรือไม่ และหากไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๗(๒) จะสามารถใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการได้ตามนัยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ หรือไม่

๒. กรณีข้าราชการมีเคหสถานของตนเองอยู่ในท้องที่ที่ย้ายมารับราชการประจำ โดยมีภาระการผ่อนชำระราคาบ้าน ต่อมาบ้านชำรุดทรุดโทรมมากจึงรื้อถอนทิ้งแล้วไปกู้เงินเพื่อก่อสร้างบ้านหลังใหม่ทดแทนหลังเดิม กรณีนี้ข้าราชการดังกล่าวจะอยู่ในข่ายข้อยกเว้นมิให้ได้รับสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๗(๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ หรือไม่ และจะสามารถใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามนัยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ได้หรือไม่

๓. กรณีข้าราชการซึ่งอยู่ระหว่างการใช้สิทธิเบิกค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านในท้องที่ที่รับราชการประจำตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ต่อมาบ้านทรุดโทรมมากจึงรื้อออกไปทิ้งแล้วไปกู้เงินมาปลูกสร้างบ้านหลังใหม่ทดแทนหลังเดิม กรณีนี้ข้าราชการดังกล่าวจะอยู่ในข่ายต้องห้ามตามเงื่อนไขตามนัยมาตรา ๑๖(๓) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ หรือไม่ หากมีสิทธิเบิกเงินดังกล่าวจะเบิกได้เต็มความจำนวน์ค่าก่อสร้างที่ระบุไว้ในสัญญากู้เงินฉบับใหม่ หรือเบิกได้ไม่เกินวงเงินกู้และระยะเวลาที่เหลืออยู่ตามสัญญาฉบับแรก

๔. กรณีข้าราชการซึ่งเคยใช้สิทธิเบิกค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ จากสำนักงานเดิม ต่อมาได้รับคำสั่งย้ายไปประจำสำนักงานใหม่ในต่างท้องที่ ข้าราชการผู้นี้ได้ไปอาศัยอยู่ในบ้านของผู้อื่น โดยมีได้มีการเช่าบ้านแต่อย่างใด แต่ได้นำหลักฐานการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้บ้านที่เคยใช้สิทธิในท้องที่เดิมมาเบิกในท้องที่ใหม่ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ โดยอ้างว่าท้องที่ใหม่ตนมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตาม

มาตรา ๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ กรณีนี้จะถือว่าเป็นการเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการที่ชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวหรือไม่

๕. กรณีสำนักงานที่ข้าราชการเริ่มรับราชการครั้งแรกตั้งอยู่ในอาณาบริเวณตำบล ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอที่ตั้งขึ้นใหม่จากการแบ่งเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย ต่อมาข้าราชการย้ายไปรับราชการ ณ สำนักงานเดิม กรณีนี้จะถือว่าห้องที่อำเภอเดิมหรือห้องที่ตั้งขึ้นใหม่ (อำเภอใหม่) ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานเดิม เป็นห้องที่เริ่มรับราชการครั้งแรกตามมาตรา ๗(๓) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ

๖. กรณีสำนักงานที่ข้าราชการเริ่มรับราชการครั้งแรกตั้งอยู่ในอาณาบริเวณของอำเภอเดิม ต่อมาข้าราชการได้รับคำสั่งให้ย้ายไปประจำสำนักงานใหม่ ซึ่งเดิมสำนักงานใหม่นั้นตั้งอยู่ในตำบลหนึ่งตำบลใดของอำเภอเดิม แต่ปัจจุบันตำบลเหล่านั้นได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอใหม่แล้ว กรณีดังกล่าวจะถือว่าเป็นการย้ายไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่ ซึ่งจะมีสิทธิได้รับเงินค่าเช่าบ้านข้าราชการตามนัยมาตรา ๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ หรือไม่ และจะถือว่าห้องที่อำเภอเดิมหรืออำเภอที่ตั้งขึ้นใหม่เป็นห้องที่เริ่มรับราชการครั้งแรกตามมาตรา ๗(๓) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ตามประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังได้ส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว มีความเห็นในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งให้ย้ายมารับราชการประจำสำนักงานใหม่ ซึ่งอยู่ในท้องที่เดียวกับที่ตนมีบ้านที่อยู่ระหว่างการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านนั้น เนื่องจากตามสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายผ่อนชำระบ้าน ข้าราชการย่อมสามารถเข้าอยู่อาศัยในบ้านที่เช่าซื้อหรือผ่อนชำระนั้นได้ในระหว่างการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้าน แม้ว่าราชการผู้นั้นยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านที่เช่าซื้อจนกว่าจะได้ชำระค่าเช่าซื้อครบแล้วก็ตาม กรณีย่อมถือได้ว่าข้าราชการดังกล่าวมีเคหสถานของตนเองในท้องที่ที่ไปประจำสำนักงานใหม่เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ ข้าราชการผู้นั้นจึงต้องห้ามมิให้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๗(๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ

ประเด็นที่สอง ข้าราชการมีเคหสถานของตนเองอยู่ในท้องที่ย้ายมารับราชการประจำ โดยไม่มีภาระการผ่อนชำระราคาบ้าน ต่อมาบ้านชำรุดทรุดโทรมมาก จึงรื้อถอนทิ้งแล้วไปกู้เงินเพื่อก่อสร้างบ้านหลังใหม่ทดแทนหลังเดิมนั้น เป็นกรณีข้าราชการได้มีเคหสถานเป็นของตนเองในท้องที่ที่รับราชการประจำ จึงต้องห้ามมิให้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๗(๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ

และในเมื่อข้าราชการไม่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการในท้องที่ที่ตนรับราชการประจำตามมาตรา ๗ แต่ต้นแล้ว แม้ว่าข้าราชการผู้นั้นได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยซึ่งมิใช่ความผิดของตนก็ตาม ก็ไม่มีสิทธินำหลักฐานการชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านมาเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกา

ประเด็นที่สาม ข้าราชการซึ่งอยู่ระหว่างการใช้สิทธิเบิกค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านในท้องที่ที่รับราชการประจำตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกา ต่อมาบ้านทรุดโทรมมากจึงรื้อถอนออกไปทิ้งแล้ว แล้วไปกู้เงินมาปลูกสร้างบ้านหลังใหม่ทดแทนหลังเดิมนั้น ย่อมถือได้ว่าสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการเพื่อการเช่าซื้อหรือการผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านหลังเดิมตามมาตรา ๑๖ สิ้นสุดลง เมื่อมีการรื้อถอนบ้านทิ้งแล้ว เพราะพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการฯ ได้ให้สิทธิข้าราชการผู้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการมีสิทธินำหลักฐานการชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านหลังแรก และได้อาศัยอยู่จริงในบ้านนั้น ในเมื่อบ้านหลังแรกสิ้นสภาพไป สิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ของข้าราชการผู้นั้นย่อมหมดไป และการใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านจากการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อหรือผ่อนชำระเงินกู้สำหรับบ้านหลังใหม่ ย่อมเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๖(๓) เนื่องจากข้าราชการผู้นั้น ได้เคยใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านจากการเช่าซื้อหรือการผ่อนชำระเงินกู้สำหรับบ้านในท้องที่ที่ประจำนั้นมาแล้ว

ประเด็นที่สี่ ข้าราชการซึ่งเคยใช้สิทธิเบิกค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ จากสำนักงานเดิม ต่อมาได้รับคำสั่งย้ายไปประจำสำนักงานใหม่ในต่างท้องที่ โดยได้ไปอาศัยอยู่ในบ้านของผู้อื่น แต่มิได้มีการเช่าบ้านแต่อย่างใดนั้น เป็นกรณีที่ไม่อยู่ในข่ายมาตรา ๑๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ย่อมไม่มีสิทธินำหลักฐานการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้บ้านในท้องที่เดิม มาเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการในท้องที่ใหม่ ตามนัยบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวได้ เพราะข้าราชการซึ่งจะสามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ในการนำหลักฐานการชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้านมาเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการต่อไป จะต้องปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นได้เคยใช้สิทธินำหลักฐานการชำระค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้มาเบิกค่าเช่าบ้านในท้องที่เดิมตามมาตรา ๑๖ และจะต้องเป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการในท้องที่ใหม่ตามมาตรา ๗ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ด้วย กล่าวคือ ต้องได้รับคำสั่งให้ไปประจำต่างท้องที่ และข้าราชการผู้นั้นได้มีการรายงานตัว และได้มีการเช่าบ้านอยู่จริง การที่มาตรา ๑๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ บัญญัติให้ข้าราชการสามารถใช้สิทธิเช่นนี้ได้ ก็เพื่อให้ข้าราชการสามารถเลือกที่จะใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามความเป็นจริงหรือใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามค่าเช่าซื้อหรือค่าผ่อนชำระเงินกู้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินจำนวนค่าเช่าบ้านที่จ่ายจริง และตนมีสิทธิได้รับตามกำหนด

ประเด็นที่ห้า สำนักงานที่ข้าราชการเริ่มรับราชการครั้งแรกตั้งอยู่ในอาณาบริเวณตำบล ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอที่ตั้งขึ้นใหม่ จากการแบ่งเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย ต่อมาข้าราชการย้ายไปรับราชการ ณ สำนักงานเดิม นั้น เป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า เป็นการได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ในท้องที่ที่เริ่มรับราชการครั้งแรก อันจะทำให้ข้าราชการดังกล่าวไม่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา ๗(๓) แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ หรือไม่

โดยที่ค่าเช่าบ้านข้าราชการเป็นเงินพิเศษที่ข้าราชการมีสิทธิจะได้รับจากการไปรับราชการต่างท้องที่ เพราะทางราชการเป็นเหตุ จึงมีการกำหนด “ท้องที่” ที่ข้าราชการเริ่มรับราชการครั้งแรกขึ้น เพื่อเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ข้าราชการอยู่ ณ ที่ใดเมื่อเข้ารับราชการครั้งแรก โดยมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ได้นิยาม “ท้องที่” ไว้ว่าหมายความถึง กรุงเทพมหานคร อำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือท้องที่ของอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดให้เป็นท้องที่เดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่านิยามดังกล่าวมิได้ประสงค์ให้ใช้ตำบลเป็นหลัก แต่จะใช้อำเภอหรือกิ่งอำเภอเป็นหลักในการกำหนดเป็นท้องที่ที่รับราชการครั้งแรก จึงต้องพิจารณาจากท้องที่ที่เป็นเขตพื้นที่การปกครองของอำเภอหรือกิ่งอำเภอตามสภาพความเป็นจริง โดยการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การปกครองที่เกิดขึ้นภายหลัง จะต้องไม่มีผลกระทบสิทธิที่เกิดขึ้นมาก่อน ดังนั้น เขตพื้นที่การปกครองของอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่เป็นอยู่ในขณะที่ข้าราชการได้รับคำสั่งให้ไปประจำท้องที่ใดในการเริ่มรับราชการครั้งแรกของตน ย่อมเป็นท้องที่ที่เริ่มรับราชการครั้งแรกของข้าราชการผู้นั้น

ประเด็นที่หก สำนักงานที่ข้าราชการเริ่มรับราชการครั้งแรกตั้งอยู่ในอาณาบริเวณของอำเภอเดิม ต่อมาข้าราชการได้รับคำสั่งให้ย้ายไปประจำสำนักงานใหม่ ซึ่งเดิมสำนักงานใหม่นั้นตั้งอยู่ในตำบลหนึ่งของอำเภอเดิม แต่ปัจจุบันตำบลเหล่านั้นได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอใหม่แล้ว นั้น เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาดูด้วยเหตุผลอย่างเดียวกับข้อหารือในประเด็นที่ห้า ดังนั้น ท้องที่เริ่มรับราชการครั้งแรกของข้าราชการดังกล่าว จึงได้แก่ท้องที่ตามเขตพื้นที่การปกครองของอำเภอหรือกิ่งอำเภอในขณะที่ข้าราชการผู้นั้นเริ่มเข้ารับราชการ และกรณีเป็นการย้ายไปประจำสำนักงานในท้องที่ที่เริ่มรับราชการครั้งแรกตามมาตรา ๗(๓) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ ข้าราชการดังกล่าว จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามบทบัญญัติดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้การใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามกรณีดังกล่าว เป็นไปโดยถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการฯ จึงให้ถือปฏิบัติตามแนวทางวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป โดยแจ้งเวียนตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๓๐.๓/ว ๗๓ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๔



การปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง

ด้วยระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๕ หน่วยรับตรวจ ข้อ ๑๙ ให้หน่วยรับตรวจ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือแก่ผู้ตรวจสอบภายใน
๒. จัดให้มีระบบการเก็บเอกสารในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและครบถ้วน
๓. จัดเตรียมรายละเอียดแผนงาน/โครงการ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ
๔. จัดทำบัญชีและจัดเก็บเอกสารประกอบรายการบัญชี รวมทั้งจัดทำรายงานการเงิน ให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งให้ผู้ตรวจสอบภายในตรวจสอบได้
๕. ชี้แจงและตอบข้อซักถามต่างๆ พร้อมทั้งหาข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่ผู้ตรวจสอบภายใน
๖. ปฏิบัติตามข้อทักท้วง และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายใน ในเรื่องต่างๆ ที่หัวหน้าส่วนราชการสั่งให้ปฏิบัติ

กรณีที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยรับตรวจกระทำการโดยจงใจไม่ปฏิบัติ หรือละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคแรก ให้ผู้ตรวจสอบภายในรายงานหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการตามควรแก่กรณี ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น หรือตามกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการนั้น

คณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (กลุ่ม ๑) พิจารณา และมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ให้ขอความร่วมมือจากส่วนราชการดำเนินการแจ้งหน่วยงานในสังกัดทราบ เพื่อทบทวนหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยรับตรวจ และถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวด้วย โดยได้แจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป ตามหนังสือคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (กลุ่ม ๑) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๑๓๑๔.๐๑/ว๙๗ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔



แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย

เนื่องจากปัจจุบันยังมีหน่วยงานของรัฐหลายแห่งมิได้รับดำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตายให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒๔ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาย ให้รับดำเนินการตามระเบียบโดยอนุโลม เพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก.....” ทำให้หน่วยงานของรัฐนั้นไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องได้ทันภายในอายุความมรดก และเป็นเหตุให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้น ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด เพื่อหาตัวผู้ผิดกรณีทำให้สิทธิเรียกร้องขาดอายุความขึ้นมาอีก

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐในกรณีดังกล่าว จึงได้มีหนังสือเวียน ที่ กค ๐๕๓๐.๘/ว๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ แจกหน่วยงานของรัฐเพื่อทราบ และแจ้งให้หน่วยงานที่อยู่ในการควบคุมดูแลหรือในกำกับดูแลถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป ดังนี้

๑. ในการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบหรืออาจต้องรับผิดชอบทางละเมิดตาย ให้คณะกรรมการสอบสวนรับดำเนินการสอบสวน และรายงานผลการพิจารณาให้ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งให้รวบรวมสำนวนการสอบสวนทั้งหมดส่งไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบอย่างซ้ำภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวถึงแก่ความตาย

๒. สำหรับการส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ระบุคำว่า “กรณีเจ้าหน้าที่ตาย” ด้วยตัวอักษรสีแดงที่เห็นได้อย่างชัดเจน ไว้บนด้านขวาของหนังสือด้วย

อนึ่ง กรณีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตายและหน่วยงานของรัฐไม่อาจใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ทันภายในอายุความมรดก เนื่องจากการปฏิบัติงานล่าช้าของเจ้าหน้าที่ ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียสิทธิและได้รับความเสียหาย เป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น จะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดต่อไป เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว



ตอน เพชรน้ำหนึ่ง

IWUS ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ฉบับมาตรฐานหนึ่งเดียวในประเทศไทย แปลว่า “**แก้วที่แข็งแกร่งที่สุดและมีน้ำแวววาวมากกว่าพลอยอื่น ๆ ใช้ทำเครื่องประดับ แข็งที่สุด**”

ในขณะที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่โปรแกรมหลักยักษ์ใหญ่ครองโลก หรือความล้ำหน้าสุดขีดสุดขีดของระบบสารสนเทศ ซึ่งมีเครือข่ายครอบคลุมทั่วทุกอณูพื้นที่ ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงทางเทคโนโลยีของประชาคมโลก โดยเฉพาะภาคเอกชนและส่งผลกระทบต่อภาครัฐ บางหน่วยงานก็วิ่งไล่ตามชนิดแข่งขาทบชีวิตกัน บางหน่วยงานก็สมถะสงบนิ่งปล่อยวางแบบจำศีล แต่มีบางหน่วยงานที่รู้จักการประยุกต์ใช้ทั้งทางเทคโนโลยี ทางคุณภาพทรัพยากรบุคคล I.Q. E.Q. ตลอดจนระดับจิตใจที่ได้รับการพัฒนาแล้ว เป็นการใช้ทฤษฎีเก่งบวกดีผสมผสานกัน และเป็นที่มาของเพชรตัดเพชรหรือคนเก่งต่อคนเก่งมาสู้กันแข่งขันกัน จึงพริ้วไปตามกระแสเฉกเช่นละครพีดีแอนด์แอนด์ เรดดิ้งสูง “กากเพชร” ที่โด่งดังอหังการที่สุดในช่วงเวลาหนึ่งที่เพิ่งผ่านมาเร็ว ๆ นี้ ว่ากันว่าเพชรก็คือเพชรแม้จะเป็นแค่กากเพชร แต่ก็ยังส่องประกายแวววาวพร่างแสงสมคุณค่าเพชร และหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเช่นเพชรน้ำหนึ่งระดับวังราชการก็เกิดขึ้นในยุคนี้ด้วยศักยภาพและความร่วมมือร่วมใจของบุคคลหลายฝ่ายในภาครัฐการที่มุ่งเน้นผลักดันให้หน่วยงานและระบบราชการก้าวสู่มาตรฐานสากลอย่างแท้จริง นั่นคือสถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย เรียกย่อ ๆ ว่า สมท. ที่มีระบบ P.S.O. เป็นบุษบาเร่ร่ำตัวเอก ตัวนำที่รู้จักกันดีเป็นที่คุ้นหูคุ้นตาและคุ้นเคยที่ผาดขึ้นมาเคียงบ่าเคียงไหล่ ISO. ของภาคเอกชน ด้วยการใช้เวลาทองสมองเพชรของบุคลากรอย่างคุ้มค่าเต็มเวลา เต็มกำลังสติปัญญาจนชั่วรีปาด คมกริบทุกอณูความคิด สมท.เป็นหน่วยงานภายในที่สังกัดหรือขึ้นตรงต่อสำนักงาน ก.พ. หน่วยงานกลางการบริหารงานบุคคลดีเด่นที่มีส่วนผลักดันเร่งเร้าสนับสนุนส่งเสริมให้ภาครัฐการมีระบบมาตรฐานสากลสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

ส่วนราชการที่เป็นประจักษ์พยานหนึ่งนี้ทำอะไรบ้างให้เป็นที่ชื่นอกชื่นใจสมควรได้รับสมญานามนี้ สมท.ได้ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา และศาสตร์อื่นๆ อันเป็นองค์ความรู้ที่แท้จริง หนักแน่น มั่นคง และใช้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อรองรับระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ ที่เน้นให้ภาคราชการยกระดับมาตรฐานทั้งระบบ ทั้งด้านการบริหารจัดการและการบริการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ ประชาชน และสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะเรื่องความเสมอภาค ความเป็นธรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การให้บริการให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน การรักษาผลประโยชน์และสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน ทั้งนี้เป็นการพัฒนาประเทศในภาพรวม โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดให้เกิดผลลัพธ์เชิงสัมฤทธิ์ บันปลายอย่างชัดเจน

จากคำคมที่ว่า “ถ้าอยากเปลี่ยนแปลง คุณต้องเริ่มเปลี่ยนแปลง อย่าให้สถานการณ์บังคับให้คุณเปลี่ยนแปลง” ดังนั้นพจนานุกรมหนึ่งอย่าง สมท. โดยคณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ (ปปร) ได้ร่วมกับสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดตรัง ดำเนินการศึกษาและพัฒนา P.S.O. ให้เป็นโครงการนำร่อง เพื่อให้ส่วนราชการอื่นใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา P.S.O. เป็นตัวคูณต่อไป และสร้างค่านิยมในการเป็นหน่วยงานภาครัฐดีเด่นมีคุณค่าเช่นพจนานุกรมหนึ่ง นับว่า P.S.O. เป็นนวัตกรรมของรัฐซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงเกียรติภูมิให้แก่ประเทศไทยในการมีระบบมาตรฐานของภาคราชการเป็นประเทศแรกในโลก

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

**พจนานุกรมหนึ่งเป็นยอดมณี ระบบราชการดี
เป็นสุดยอดของการคิดใหม่ทำใหม่ซ้ำ!**

สินเชื่อดี

อัตราดอกเบี้ยคงที่
ที่คุณไม่ควรพลาด

2 ปีแรก



ปีที่ 3 6.5%

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
ธนาคารกรุงศรีอยุธยาทุกสาขา
และฝ่ายสินเชื่อบุคคล โทร.296-4640-58
หรือส่วนบริการลูกค้าสัมพันธ์ โทร.296-3000



ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
เปิดแผนเป็นแกนสาร บริการเป็นกันเอง

www.bay.co.th